

डा य री

बाखं

सिरपाः प्रतियोगिताय् मवनिगु

चित्तधर 'हृदय'

पिकाक —

चित्तधर 'हृदय'

३६१ नेत-तु'छेँ

कान्तिपुर-१३

050522
Accession No. _____
Shantarakshita Library
Tibetan Institute-Sarnath

व्याक अधिकार लेखकया

न्हापांगु संस्करण ने० सं० १०६०

मू. २।५०

थाकू —

नेपाल प्रेस

५६८ शुक्रपथ

कान्तिपुर-६

डा

य

री

डायरीया पौ

छपौ	आदेश	१
निपौ	देल्मि	५
स्वपौ	द्यःया वरदान	१४
प्यपौ	वयागु किपा	२६
न्यापौ	मचा	४०
खुपौ	अजि	४१
न्ह्यपौ	वाउँ सचिका	४२
च्यापौ	हाकु मय्ना	४४
गुँपौ	स्वयम्बरया स्वांमाः	४५
म्हिपौ	छह्म मिसाया डायरी	४७

आदेश

जि थौं थें लुमनि शिक्षामन्त्रालयया वेटीरुमय् पिया च्वनागु ।
नापं च्वना यंकाह्व जिमि किजा नं वया पासः छद्म नाप लाना वय्
धकाः गृहमन्त्रालये वने धुं कुगु । जि याकःचा । आफोसया प्यूनत दुहाँ
पिहाँ जुया च्वनः, गवलें फाइल पित यंका च्वनः, गवलें लः-ग्लास दुत
हया च्वनः, अमि लिलाः । जि पिया च्वनाः, मनय् खँ वुया च्वन-थौं
धाथें जिगु दर्खास्त मंजूर जूसा ज्यूवा, कन्हे हे माःमाःगु ज्या कांछिनाः
कंस हे वना छ्वय्, न्यन्हु त्वाः अन ध्यनि, खुनु हे मखुसां कन्हे वा
कंस खुनुला अवश्य नाप लाइ । अध्यनं मखुसा निन्हु प्यन्हुइ छकोसां
छगू हे क्लासय् लाइखुनु ला नाप हे लाइ । अले दं वदं तक खँ ल्हाय्
मखंगु साय्क लुदंक खँ ल्हाय् । थन ला नाप हे लाःगु मखु, ला हे
लाःसां छगू धकाः खँ ल्हाय् खंगु मखु । अवले जूसा स्कूलय् च्वना
च्वन बले व व हे विषय कया तयापि जूगुलि मज्जा खँल्हा-बल्हा,
ख्या-खी नं याय् दु । छको ला माष्टरपिसं नं शंका याय् धुं कुगु । लिपा
स्कूलया सेकेन्ड टर्मिनल त्यःगुलि विदा जुल, माष्टरपिनि बांलाक सीकाः
ध्वीकाः छुं आयक्सन काय् मलात । लिपा टर्मिनलय् नं निहं प्रथम
द्वितीय जुयाः पास जुल । S. L. C. या परीक्षाय् नं फाष्ट डिभिजनय्
निहं पास जुल । निहं साइन्स कयाः कालेज ज्वाइन जुया । तर स्कूलय्
थं खँ ल्हा-बल्हा याय्गु मौका अन मदु खनी, मिजं मिजं पासा मिसा
मिसा पासा । छगू प्रकारं ला प्रतिद्वन्दता हे जुइगु । तर व नाप जि
छुं प्रकारया प्रतिस्पर्धा मदु. स्कूलय्बले ला वं थूगु जितः कनिगु जि
स्यूगु वयात कनेगु, तर अन वयाः अथे विचारया कालबिल याय्गु

मौका जिमित सन्त । अन ला जिपि निगू पक्षय् बिभक्त जुयाः मानो धूरिराष्ट्र व मित्रराष्ट्र थं जुया च्वने माःगु । मिजंतय् पाखें छुं दोंगु खँ पिहाँ वल धाःसा मिसात खिति-खाति न्हिले धुंकइगु, मिसातय् छुं भूल दय्व ला हाहा हे आइगु थुकी छुं भचा च्वय् कय् जुल कि अर्थान् 'वं ला थय् याइ मखु, व ला थय् जुइ मखु' इत्यादि खँ चुल्हनकि पचिनं सुइ लाइगु । उकिं न्हासं जुयाः थःपिनि समाजया अनुशामन पालन यान्ता च्वने मालिगु अथे धकाः फुक्क फाक्क हे धात्थें थःगु मिसा पक्षं व्याका च्वने फुपि नं मखु । दुर्गादेवी छह्य दुका धात्थें मिजंतय् पाखे वास्ता हे न्दुह्य । खालि च्वनेगु सय्के सीकेगुली हे वया ध्यान, लिपा तर्क आजन्म कुमारी हे जुया च्वने माः धयागु वया सिद्धान्त । मेपिं ला छु, मनमायाया मोहन नाप खँ-ज्या दु, कमलकुमारीया कृष्णकुमार नाप । अथे हे जि नं श्यामसुन्दर नाप भचा मन सत्ती, उकिं हे जि व वम्बइ वानेगु ज्वीव जि नं वम्बइ हे वनेगु धकाः आइ० एस० सी० तोताः साहित्य च्वं वनेत दर्खास्त तथा तथागु ।

अथे ला जि नं फास्ट डिभिजने पास जूगुलि दर्खास्त तथाः छवाः हे मदुनिबले दिल्ली पाखे च्वं वनेगु छगू चान्स वःगु खः, वनेसा छया वी धकाः प्रिंसिपलं धा नं धाःगु, तर जि दिल्ली वनेगु तोह मतोह चिनाः कोथला विद्या, मेह्य हे पासा छह्य वन सेकेन्ड डिभिजने पास जूह्य । जि जक व हे 'वम्बइ' या माः चाःहीका च्वना- गबले वनेगु, गबले थ्यनिगु, गबले नाप लाइगु इत्यादि- तर न्हावलें आःला उखे-पाखें छुं सः मवःनि धकाः जक धाइगु- गुलि प्रिंसिपलया थाय् वनेगु, गुलि सेक्रेटरीपिथाय्- छन्हु छन्हु छय्त युग युग थें, लच्छिला कल्प हे जुल । हानं वनेगु धकाः दर्खास्त तय् धुंगुलि सेक्रेटरीपि व प्रिंसिपलं नं छय् धकाः आश्वासन विद्या तःगुलि जि कालेज नं मवने धुन । पासापि नं च्वं वनिपि वने धुंकल, कालेज वनिपिनि डलि हे लिमलाः, उकिं सुं नं नाप मलाः । याकःचा च्वन, मने खँया खुसि न्हाका च्वन । चिट्ठी नं च्वय् आःगु मखु, छुं जुयाः लिस्तः-पौ वल धाःसा व पौ मांबवं खन

धःसा छु धाइ धकाः ग्याः । उकिं ह्याइपुया वइगु, अले मन्त्रालये वःसा वय् वने ॥ २ घण्टा, पिया च्वनेत ॥ २ घण्टा यानाः निह फुइगु, उकिं जि निह निह धया थें हे वय्गु ।

तर उखुनु पिया च्वनागु ताउत हे जाय् धुंकल, उकिं जि भचा उकुस मुकुस दना च्वन । गवलें मेचे लिधनाः, गवलें तुति थत कयाः, गवलें छ्यौं वेक्यकाः घडि त्वया च्वना व हे वेटीरूमया लिक्सं च्वंगु कथय् मेगु हे मन्त्रालयया आफिस थें. बात जक जाःगु वसि खँ ल्हाःगु सः पुला वया च्वंगु दु । अच्चावले ब्रह्म आसिस्टेन्ट सेक्रेटरी पिहाँ वलः जि दना । जि खनेव 'अँ पलख दिसँ, मेगु ज्या छगुली अलमल जुया च्वन, थौं छिगु ज्या सिधइगु जुल' धयाः पिहाँ वन । ब्रह्मकः 'गय् जुल थें' धकाः हे न्यने मलाः । जिगु मन भं हथाय् चाल 'लाःसा ज्वी हे मखुन, मेह वनिगु जुल धकाः जकं धाइगु ला ?' हानं मनं भलसा काल—'अपाय्चो सेक्रेटरी हे जितः याना वी धकाः आश्वासन विया तःगु जकं !' अले लयल्य तातां मन बम्बइ व्वां वन जि स्टेन्सनय् थ्यनेव हे वं काः वइ, नापं हे जितः धकाः कोछिना तःगु होस्टेलया कथाय् थ्यंक नःवइ । जितः काःवापि होस्टेलया कमे-चारीपिसं न्यंसा 'जिमि स्कूलया क्लास फ्रेंड' धकाः धाइगु ज्वी ! अले वं न्हिलाः क्लासे नाप लाय् धया थं याना वने त्यनि । जि नं अवश्य नाप लाय् धया थें फिसिक् न्हिला वी ।

जि थारा न्हुल । थय्क स्वचां चपरासिं 'दुहाँ भासँ' धया च्वंगु । जि बाधाक दना, पर्सिचो मिले यानाः तीजक ग्यां ग्यां दुहाँ बना । मन भार भार मिना च्वन—धात्यं नाप लाय् हे जकं मखनिगु जुल ला ? वने हे मखन धासा जि छु याना च्वनेगु ? वया ला छु ला बला आशा यानाः पिया च्वनि, लिपा युनिभर्सिटि धयाथाय् छु सलंसः छात्र छात्रात दुथाय् ब्रह्म न ब्रह्म नाप मन प्यपुंका ब्रह्म । मिजंत, धयापिनि माया न्ह्यःने च्वतले ला खःनि ।

जि दुने थ्यन । सेक्रेटरीयात नमस्ते याना । सेक्रेटरी 'अँ

दिसँ धकाः न्हःनेसं च्वंगु मेव वयन । जिगु मनया भाव ख्वाले गुलि
 पिज्वया च्वन जि मस्यू, तुगःया धुकुधुकुं पिज्वया वःगु फूँ-फूँ सेक्रे-
 टरीं ताइ धकाः ग्याः । उकिं जि भचा लिचिलाः तीजक फेत्तुना ।
 सेक्रेटरीं 'बढाइ दु छितः, बम्बइ युनिभर्सिटी एम० ए० तकया निति छि
 सदर जुया वल, लँ खर्चयात माःगु दां कन्हे काः भासँ मेगु दां लय्
 लय् पत्ति होस्टेलय् हे छ्या हइ, का थुकी छगू 'सिग्नेचर' याना दिसँ
 धकाः छकू भोँ न्ह्याच्याका बिल । साइन यानाहस्या ल्हाः थरथर खाः,
 खःथे मखुथे साइन यानाः वं बोधार्थ ब्यूगु भोँ नं ज्वनाः लय्लय् तातां
 लुखां पिहाँ जक वया, वसिया उखें श्यामसुन्दरया सः थें ताल । जि
 न्हाय्पं तिनि हाल, मन भारभार मिन । अले हानं सः वल, जि न्हाय्पं
 दुयाः न्यना । सः वयागु थें हे च्वं, अध्यनं मनं त्याकल — 'गनं वयागु
 सः वइ बम्बइ वना च्वंहस्या, सुं मेहस्यागु ज्वी ।' न्हाय्पनं धाःसा
 धया च्वन — 'सः ला वयागु हे खः' अले जिगु तुति पलाः छी लोमंकल,
 जि भ्वाताहाँ दने धुन । जि उखें पुला वःगु थव सः ताः थे मताः थे
 ताल — 'छाय् श्यामसुन्दर भाइ, अपाय्चो हथासं भायागु ? निन्हु
 प्यन्हु च्वनाः छगू आवेदन... ..' जिगु न्हाय्पं पिलि गुत — 'सरकारं
 सःता हसंलि छाय् बिलम्बः, अन च्वना नं व्वनेगु, थन सरकारी कर्म-
 चारी जुया नं व्वने हे ज्यू, छाय् थः सरकारया आदेशय् हानं जिरह
 याना च्वनेगु ?' जिगु ह्य पीसे च्वना वल, ल्हाः थरथर खात । अले जि
 मचाय्क हे व सेक्रेटरीं बिया हःगु भोँ मसुकाः नापं बँय् कुतुवन ।

—कलकत्ता १३।६।५६

देलँमि

जि 'देलँमि' धका: ला छिकिपिसं सि हे स्यू । न्ह्याह्मस्या काल-
विल याय् मा:सां अज्ज सुयां काल-विल कोछी मफया च्वन धा:सा
ला जित: मस:तुसे मगा:, जिथाय् मवसे मगा: उकिं जि सुयां सत्तिके
मयोसां सुनानं तापाके नं मफु । लँय् न्ह्याह्मसित नतूसां न्हिला: 'ख:
गन माय् त्यना ?' धका: धया हे वं । हानं न्ह्यात्थ्य हे दु:ख जूसां जि
सुयातं धुल्ल-पुल्लखं जुया: दु:ख नं ला व्यू मजुया । ख: का सुनानं ध्व
ज्या छगू याना व्युरे धका: धा:सा जि ह्या: धाय् मस:, न्ह्यात्थ्य याना
नं, न्ह्याथाय् वना नं लोगु ता:चां चाय्का: ज्या सिद्ध याना बिया
च्वना, थुलि हे का ।

थय्य जि लँमि जुया जूगु सुं हे थ:थितिपिनि स्वय् योगु मखु ।
जिमि थ:छेँ भिचापिसं ला वने हे मज्यू न्ह्यावले ख्या: थे नी थे याना:
थुलि तक धाय् धुं कल—'निनिया गय् जक लँमि ज्वी न्ह्या गु, लँमि
जुया: अपाय्चो गुलि फाइदा दु धका, मखु निनिया खेँ ओ हे नय् यो
धयागु जूसा थन वक पत्ति निपेयां छपा याना: खेँ ओ छुना बी ।'

धाथेँ ला लँमि जुयाया लव छुं नं दुगु मखु, ८ धू १० धूइधू थिधू
जु. ३ को ४ को ति पाहाँ याइ. लखामहि छता कोस: वी मोक नय् दु,
थुलि हे का. मेगु धाइ का पृछि धका: वीगु मखु. न दां दांछि बीगु
चलन दु, ख: का दुरूम् धका: बिया छइगु तुइसे च्वंगु पाय्मोह छमोह
हानं लिह बी यंके मो । ध्व फुक ला छगू खँ ल्हानाया ज्याला नं मगा: ।
दांगदरतसें जूसा पल्लख च्वना: भौं छक्कू च्वया: गोतका गोतका दां
कया यंकइगु । उकीसनं जिया भिना वन धा:सा जिमि भाग्य धाइगु:

छुं जुयाः मजिया वंसा लँमि लाना बिल धकाः अज्जे तइ तिनि । तर
मनया इच्छाया न्हाःने द्याः त्याःया छुं खँ मदु । उकीसनं जि भाःत
मदुगु २० दँति मछि दय् धुंहुसां भाःत मदुसँ निमँ लँमि जुयाः भौमचा
ल्हाः वनेवले. ग्वे व्यू वनेवले. लाखा व्यू वनेवले विशेष यानाः ह्वँकेवले
व सपः प्याकेवले भौमचाया लयतां मछाःगु ख्वालय् लुया वइगु
न्हून्हूगु भावना स्वम्वं जितः थःगु हे व्याहा जुया च्वंगु थें. थःत हे सँ
प्याका च्वंगु थें आनन्द जुया च्वनिगु लवः द हे दनि । अज्ज द्वाय्काः
छेँ लिहाँ वय् धुंकाः दनेवले चच्छि व नाप दुगु थें. व नाप खँ ल्हाना
च्वना थें, वं ह्यय् वास्या वास्या याना च्वं थें छु छु थें च्वनिगु, थव खँ
सुनां छु स्यू । उकिं मैपिनि येमा वा मयेमा थथ्य छधू निधू जुयाः
सित्तिलाक मनं मनं आनन्द-सुख ताय् दुगु ज्या जि छु धकाः तोते ?
मतोता, योपिसं ग्व मफाय्मा. योपिसं मही मा ।

थुगुसी दुंगद्योया द्वाः मखनानिगुलिं थौं सुथे यल वना । द्यो
थती थ्यना च्वन । द्यो चाःहिलाः सिन्हः छपता तिनाः लिहाँ वया ।
जोम्वाहाले जिमि फुकी तता छह्ण दुगुलिं छको नाप लाना दय् धकाः
ईखां वन'गु. तिहुँ गणेद्यो जक पुले धुन, अन हुल्ल मनूत मुना च्वन.
थय्क स्वयां छह्ण मिसायात मिजंतय्स् हय् भुना च्वंगु ।

व मिसा सु खः, भचा तापाःगुलिं ह्य ला मस्यू, अय्नं गय् गय्
मस्यु २।३ दँ न्हाः तन धाःह्य लतंमाया पीभतया म्हाय् मस्स लुमंसे
वल—लाःसा व भचा ला थन थ्यना मच्चं ला ? भचा सत्तिक वना
स्वयां ला द्वाः छपातं वँच्चुसे च्वं. हिक्कु हिक्कु लना च्वन, ह्यसीके हे
थाकु—व हे लतंमाया पीभतया म्हाय् ! जि ला नुगः काँईया मिना
वल, अन छु जुल स्वया च्वने मफुत, व मचा मखय्के मास्ति वल, उकिं
काचा काचां अन गल्लिचां जिमि चिकि तताया थाय् वना छ्या ।

जिमि चिकिमाया ततां नं जितः आकाभाकां खनाः यानं हे
न्हिलाः घाल—“अय् ! गन वना वया ? थन थ्यंक नं छु भौमचा-
भीमचा” खँ फूमवन्ति. जिगु द्वाः गय् च्वन थें मस्यु, व इप्पः

कन छाया हू ज्वीका क्या ? फेत् ।

अले जि न्हिने थें यानाः भवाक फेत्तुन 'वः जितः ला छ' मज्जु ।" पचिचां क्यानाः धया - अनसं मिसा छह हलया ज्वी सुकु-सुकु खया च्वन छाया थें. नुगः मछिनापसे च्वं ?

वं धाल - खड. व हे न्हह भौमचा ज्वी । सदन नं गय च्वंक दाःगु. हि हे भः भः वः ।

उग्वें धुवें छकः स्वयाः भचा चीमलं धाल. विचराया मांवौपिनि भचा मज्जु थें. थन थयंक विया हल. व नं.....खया ला नःपिथाय । निगित खँ जुल कि "दोछि दामं न्याना हयह्य ला गःनि छ" धकाः माजुह्यं लवाः-सवाः हे मज्जु । भाःतह्यं लात कि बाह्य मिक दाइगु । उखतु छको ला ज्याभुल पुगुली कवाय धकाः नं दंगु रक्षामण्डल केन्द्रया मन्तयसं खनाः लित च्वना हल । आः नं अमिसं हे च्वना हःगुज्वी अन आफीसे खँ ल्हाय् । विचराया प्वाथय दंगु नं दाजक दाःगुलि ला गय थें मज्जु काहाँ वल धाल । संसारय गरीब छता ला ज्वी मन्यो वाः ।

अले जिगु मन चाःहुल—"अवश्य खड. व हे थं यानाः मांवौ पिनि अय याय् थय् याय् मदयाः 'तन' धकाः तजक थन थयंक विया हःगु ज्वी । अथवा चूलाय् धुंकुगु ज्या अथे कोदः खनाः नुगः मछिना च्वंहसित खिपःसाःतयसं अनेतने खँ ल्हानाः हेकाः सुतुक थन विया हल ज्वी । धाल्यें जि ल्हाः मवंगु जूसा अथे ज्वी हे मखुगु । आः ला थव लँमि-ज्या याय् हे मखुत धाय्ला ?" हानं जिगु मन लिहाँ वरु - जिं ला वयात अथे ज्वीके धकाः यानागु हे मखु. क्या लय्ता व सुख जूगु स्वयाः जि नं लय्ताय सुखताय धकाः जक यानागु. अःखः विचराया जीवन हे थंका वी थें जुल ।

जिं फमुकाः छकः तया ! जिमि चिकितता लिक् फेत्तु वल - छाया. व मिसा छं हस्युला ? तःधं बहायाह्य धाल थें मखुला व मिसा ?

जि व मिसा मखु ला धकाः संखा याय्गु थाय् हे मन्त । थथे भौया ख्याः छुँवा नी जूगु खनाः आः नं छकः व साहुनी खनाः तं

पिहाँ बल । व ॥ ३ ॥ पुत्रांगु खँ नकतेति जक जूगु थ मिखाया न्हःने
प्याखँ हू बल -

खँ मेता मखु, छन्हू जि सुथे देके वना वयाकथं दंगु तरकारी छुं
दुसा न्याना यंके धकाः लायकुली वनेत वसः हाकुगुलिं सडकं वने ह्याः
थे च्वनाः महाद्योल्युने गल्लीं वनावले अन छखा छेँ ल्हना च्वंगु खन ।
छेँ बांलाः. ६ कवः ७ कवःति दड, पिनं पिनं ख्वाः सिकाः च्वतय् नं
मातनय् नं तिकाभयाः थवयाः थौं वन्हैया छ्वाँटं स्वपाः भयाः लुना तःगु ।

मेपि ज्यामित सुं मवःनि, छह्ज ज्यामि चा अप्पा दु मदु स्वेत थे
नायो ख्वाः वय्क दलामय् द्राहाँ वनाः हानं पिहाँ बल । वयात निथाय
प्यथाय् ज्यामिनायो जुयाः ज्याय् च्वनाच्वंगु खनागुलिं जि भचा ह्यस्यू ।

जि न्यना—अय् दाजु, थन सुया छेँ दय्का च्वंगु हाँ, गुलि
वांलासे च्वं ?

व ज्यामिं न्हिलाः धाल--खः निनिमाजु, मैलानी साहुनीया छेँ ।

जि - छाय् वया मिजंत सुं मदु ला ?

दाजुं जितः छको तूक स्वयाः धाल—वया भाःतला अबले हे
मन्त, काय्ह अँ काय्ह छह्ज दुगु ल्हासय्, आः हानं निला
स्वलां काहाँ वड, थव छेँ सिधय् व व्याहा याय्त थिक ज्वी ।

व्याहाया नां काःवले जिगु ह्य पीसे च्वना बल, स्वीदँ स्वीनिदँ
न्हापा जितः पैनं विया हःगु लुमना बल । अज्याबले धात्थे व मैजु-
लानी धाःह्य मखाः ज्वी, उखे मेगु करपिनिगु छेँ पिहाँ बल । अले व
दाजुं हानं छको जितः न्वयाः व मिसायात खँ थवकल—खः ला
मैलानी निनिमाःजु ?

मैजुलानी आश्चर्य चायाः न्यन—छु धयाः वेखासिं छं ?

वेखासिं व हे का निनिमा जु, साहु मचा हानं निला स्वला
त्वालं काहाँ फाड, भौमचा स्वय् माल धयागु का अन निनिमाःजुयात ।

जि भचा मछाः थे च्वना बल । व ज्यामि मेमेथाय् नं छेँ—ज्या
यायां निथाय् प्यथाय् भोजय् नं च्वने धुं वल । इथाय् जि लँमि जुया

थाय् नं व भोऽय् च्वना च्वंगु, उकिं जि लँमि धकाः वं वांलाक हे म्यू ।
व गोको गोको जि नाप कुकुबुया नं वय् धुंकल हानं व ख्या-खी
खं नं ल्हाय् मा ह्य ।

उकिं जि ऊँ धकाः पत्याः मज् पढः क्यनेव वं साक्षी तय् थें
यानाः साहुनीयात स्वत । साहुनीह्म्यां धाल-खः धाःथें ज्युपि भिपि
दःसा छह्म स्वया दिसँ रे पीमत !

जि मनं ला हः धया, तर यिनं ख्वाः म्यंकाः धया—थौकन्हे
व्याक्क धया थें मिसा मचन स्कूलय् च्वना च्वंपि, उकिं भौमचा ल्हाय्पि
सुसु दु, सुं हे मम्पी धुंकल ।

मैजुलानी न्हिल गवने मम्पी छिक्किपिसं जकं, थन चँ देखा ला
अप्पा छपा छपा धया थें न्यू छि ।

धाःथें ला खःगु हे खँ, बी मानिपि म्हाय्-मचत दुगु छ्खा छ्खा
छें जि म्यू । खः धया, वरु जि छुल पुल्लं वडगु सुयां मयो ।

न्हागु थजु, जि भाला हे मकाःसां ह्याः नं धया मवया । जि
मनय् तया—ल्हासा वना च्वंह काय्मच, जूवदे नीन्यादँय पाः ज्वी
मखुत । उकिं भिन्यादँ भिखुदँ वः नीदँ दुपि न्हाह्मसां ज्यु ।

अले 'दिसँ न्हां भचा मय्जु !' धयाः जि लाय्कुली वना । अन
तरकारी न्याना थाय् महाद्योया देगलय् त्वनाःसीं कय कय क्रिया तःगु
खनाः मनय् छु जक लुया च्वन धाय् मझालापुसे च्वं ।

x

x

x

गुखुनु जि वना वया, उखुनुं निसें तःथं वाहाले च्वंह लतंभाया
पीमतया म्हाय्द्या ख्वाः चककं ! ख नं चकने माःगु हे खँ, अवले हे
जितः मांझसें धया तःगु 'गनं ज्यु थाय् खः थाय् छथाय् दःसा चूलाका
व्यु ' आः छह्म ल्हासा साहुया कलाः ज्वी दडगु जुसेलि छु खँय लय्ता
मवइ । उकिं जि वँक पत्ति तप्यंक जि नाप खँ ल्हाः मवःसां पुलुकुनु
जिगु पाखे कन्नाचायापुक स्वडगु व छतानिता तिसा-बसःयः खँ व
न्हूगु छेंया खँ ल्हाय्बले लय्तामिखां स्वडगु जि वांल क हे खँ । ख नं

अज्यागु १८।२० दँया वय्सय् अथ्य हे ज्वीगु खः । जितः नं ल्हाः वःबले,
तिसा-वसः दय्का बी धाःबले, हानं थथ्य च्वं, अथ्य च्वं धकाः धाःबले
गय् जक च्वंक मन चंचं धाया वःगु- थय् च्वंहा ज्वी, अय् च्वंहा ज्वी,
जि ग्वनेव थथ्य स्वइगु ज्वी, अथ्य न्हिलिगु ज्वी । जि नि न्हापालाक
नतुइ मालिगु जुइ ला वा वं नि नतुइगु ज्वी । जि ला सीसां न्हापालाक
नतुइ मखु इत्यादि खँ गय् च्वंक दापां दापां मनय् बुया वःगु । हानं ल्हा
नं जि थ्व खँ सियाः हे वयात ल्हानागु, मेमेपिं स्कूलय् ब्वना च्वपिं
ल्हाः वंगु जूसा मांबौया बी यया नं मचातय् योपिं सु दु सु दु धया थें
मचां ह्य मखंक जातः पित बी छालि मखु, ल्हासां काहाँ नि वथकि
धया हइ ।

न्हागुसां आखः ब्वना मच्चंहा मचा जगुलि व बौहस्या भचा
मझिना वया च्वंगुलि निधू स्वधू वनेवं मांहसे तीजक जातः बिया हल,
थ्व नं धया हल—‘जिमिसं छुं मस्यू, छिं स्वयाः यथे याना दिसँ ।’
जि नं अमि धाय् मझिगु खँ श्वीकाः ‘व ला जातकं जक त्वत धाःसा
निखा छें छखा छें मखाः, लुं १०।२० तोला व मेगु नं माः माःगु
फुक्क जि वनवस्त याका बी, छिकिपिसं छुं धन्दा काय् मो’ धकाः
भलसा नं बिया थका ।

अथे हे छन्हु जि मवावाहाले लुं पौलक्ष्मी तताया थाय् छको
वना, व हे मैजुलानीया काय्यात वया म्हाय्चा इह्य ल्हाके धका । खँ
ल्हाल्हां जि मैजुलानी साहुनीया नां न्हथनाबले लुं पौततां धाल—
धाथ्ये व साहुनीया अपाय्खा छें छःय ल्हनाः सना च्वंगु ल्याः, भाःत
मदुगु वःदं मझि दय् धुंकल, काय् म्हाय् सुं दुगु मखु ।

जि आश्चर्य चायाः धया - वया काय् ल्हासाय् धाःगु मखुला ?

जिगु रुवाः स्वयाः लुं पौ तता न्हिल— लाःसा वया काय्यात
भौमचा ला ल्हाः मजुया ला छ देलमि या ?

जिगु झुतुई ई गन, जि छुं नं लिसः बी मफुनि, जि थये थःगु

आशाय् खंदा गु खनाः आताहाँ खना च्वना मिति. लुँपौ ततां खवाः
 स्यंकल — विचराया काय् ला द हे मदु. म्हाय् छ्वा दुगु नं मीगु दे दे ७ दे
 हे मयाय् धुंकल । हानं छाय् छेँ-छिँ ल्हनाः मना च्वन मयु । लाःसा
 भाःत सीगु दुःख लोमकेन ला. मय्यु !

जि ला मिखां छुँ हे मयन. पत्याः मज्जीन नं धुलिप्रछि दृष्टान्त
 वियाः धाःवले पत्याः मज्जीगु थाय् हे मन्त । अने जिगु तं अन छय्
 थन छय् मन्त. छको ममुकाः तयाः 'वने न्हे लुँपौना ?' धयाकथं जि
 पिद्वां वया ।

लँय् वयाह्मस्या लँ हे मिखां मखं. व साहुनी खनाः तं पिहाँ
 वया च्वंगु दु. दु — "छको खुनु ख्याः यात. मोल धाय्का. हानं नं जातः
 छथाय् तिनि क्यना स्वया. मेथाय् छको नं क्यना स्वया. मेगु नं छगू
 निगू दःसा स्वया दिसँ रे' धकाः हुले याना हय् माःला थपाय्चो लुँपौ
 तताया थाय् मछालापुक । लाःसा व साहुनीया नं लुँपौ ततां धाःथे
 भाःत मदुगु दुःख तंकेत थव छेँ-छाँ ल्हनाः सना च्वंगु ला. वा थथे
 ख्याःखी यानाः वया सन्तान मदयाः शून्य जुया च्वंगु जीवने छुँ
 समययात सां काय्यात भौमचा स्वया धकाः भाःपाः सन्तानया पाखें
 ज्वीगु सुख तायाः लुदना च्वंगु ला छूछु, थव खँ सुनां छु म्यू !

हानं जिगु तुगः पंहुइ थें च्वना वल — "उकीसनं थव खँ सिल
 धाय्व विचरा व लतंमाया पीभतया म्हाचं गय् जक च्वंक तुगः
 मछिकइगु ज्वी । जि वांलाक हे लुमनि. मिखाय् हे लुयावःनि वं जितः
 छको अताहाँ स्वया च्वंगु. जि ला मसंक वन — 'जि लिलाधू हे
 मवनानि जिमि वयात नँ हे मतुयानि. छको च्वाक मिखा चूलानाः वं
 जितः स्वःगु गवय्त नि गवय्त. जि नं गन थयं गन थयं. अछें आताहाँ
 स्वया च्वना ।' लाःसा वं नं जितः व ल्हासा साहु धकाः ला
 मच्चंला ? अय्नें छु याय् वौहस्या दथु अंगः बःमला गुलि दानाः
 काचाक गनं कोझिनाः दिया छय् मफया च्वंगुलि वया मने मप हे
 दुःख ताया च्वंगु थें, थव इगू सम्बन्ध ज्वी त्यनाः मांवापिनि वोह नं

भचासां याउँडगु जुल धका: थें गुलि लयल्यताया च्वंह मचा । आ: श्व
खं याना: मिमां कुतु व:ह थें ज्वी । जित: नं ला अबले छथाय् जातकं
मत्व: धका: जात: लित बी ह:बले गय् च्वंक नुग: मछिगु, मिखां ख्ववि
व:गु पनां पने मफु, मदै मसुका: ततं ह्याय्क हे ख्वय् त्यनागु पासा
छह्यस्यां ग:चा: हू वनेत स:त: वया: गा छपु पाच्छायाकथं पिहाँ वया
छ्या । आ: ला जिं व साहुनीचित बाकि तय् मखु, वं स्वय् जि लमि
जक ज्वी स: धका: च्वन जुड, वयात जिं थज्यागु वचं न्यंका बी वया
जन्मकाछि ल्व:मनि मखु ।”

जि पला: तत: पला: । उघरिमे आज्जुद्यो पुला: मखने थ्यने
धुंकुगु । अले जि महाद्यो चा:हिला: गल्ली द जक स्वया व न्हूगु छेँ ला
कथंयंक दुना च्वंगु । अन हुल्ल हुल्ल मुना च्वपिं मनूतय् ‘ह्विग: तिनि पलिं
च्युगु छेँ धया !’ धका: हाहा च्वंगु । थय्क स्वयां व हे लतंमाया
पीभतया म्हाचं व चा-अप्पा दोँया न्हा:ने म्वाताहाँ दना: आताहाँ
स्वया च्वंगु । वया मनया तासया छेँ नं अथे हे मन्ना: दुन ज्वी । उकिं
वयागु ख्वा: चूलाक स्वय् ग्याना: लिफ: जक स्वय् त्यना वं जित: खँ हे
खंकल । वं थज्या:गु तालं नय् थें स्वत- वया आशां द्या:गु मनया
दिपा वया ख्वातं बांलाक हे पिज्जया च्वंगु दु । जिं ताउत वया ख्वा:
स्वया च्वने मफुत, नं-निं मवासे सरासर लिहाँ वया छ्या ।

छेँ दनाह्यस्या चच्छि न्हा: मव: । कन्हेखुनु न्हापानं हे छू छु
मनय् ल्वीका: मैजुलानी साहुनी नाप ला: वना । व हे उखुनु पिहाँ व:गु
छेँ मातनय्सं सुगूचा छपाते स्वय् हे कन्ना चायापुसे च्वंक फेत्तना च्वंगु ।
वयागु व अवस्था खना: छेँनिसें ग्वया वनागु खँ फुकंतोफिल । स्वय् हे
खुँवाले ला:ह्व खुँ थें जि खना: ग्या: वच्छि मछा: बच्छि याना: स्वया
च्वंगु, धाथें जित: अथे धौंलानागु पापं वया छेँ दुंगुलि क्षमा पवना
च्वंगु थें । जिं थुलि जक धाय् फत- स्वय्, जात: बिया दिसँ !

वं नं मसुका: छक: तया: छुं छां मवासे कथाय् दुहाँ वना:
जात: कथा: बिया हल ।

जातः ज्वना वयाहस्या फमाद् जुल-आः अन वनाः लु धाः
 वनेगु ! जा-कं जक सतो धाय्गु ला. अथवा वया काय् हे मद्दु धालः
 जितः हा जक हाय्गु धकाः ताय्गु खँ ल्हाय्गु ! जिं छुं कोछी मफुत ।
 छको छको म्वाय्से खक जुक खँ मकनां वया वी धकाः मती वःसा
 छको छको व मचाया न्हःने गय् खँ ल्हाय् धकाः ग्याना वड्गु । जातः
 धाःसा लित वी मय्हुसे मगाः; उकिं ग्याः चिकु पहलं जि लतंमाया
 पीभतया धाय् वना । भाग्यं मचा न्हःने मद्दु । जिं ह्थाय् पथासं
 'विचरा साहुनीया ह्मिगःतिनि पलिं च्यूगु छेँ ह्मिगः दुन खनी, उकिं
 जात निं लित कया ह्यां धकाः जातः वत्ता जं पिकयाः तीजक वय्
 दिका । जितः छको कन्ना चायापुक स्वयाः जातः-वत्ता ग्वाखय्सं तयाः
 मसुकाः तल लु याय् जिगु कर्म हे थज्याःगु दिसं !

अले जि 'आसे, आसे' धाय्क 'रुवाः हे मसिलानिः दनाखतनं
 जातः छको कयाः जक व्यू वयागु' धकाः तोह तयाः स्वारामारां विसि
 वया । तर मनय् व हे मचाया रुवाः जक लुमना च्वन, तोफ्यूगु हे मखु ।

हरे, थौं व हे मचाया थज्याःगु अवस्था नं थ्व मिखां स्वय् माल !
 जिं थ्व लँमि-ज्या याना मजुगु जूसा, वयात अथे ल्हाः मवंगु जूसा
 थ्व बाखं हे छिाकपिन्त कने मालि मखुगु ला ? मने थौं वजि वायकाः
 जि यलं लिहाँ वया ।

—३०।१।६० कलकत्ता

(न्हू बाखंपुचः सफुलिं)

द्यःया वरदान

“ध्व था.गाः मदुगु संसारय् दुःखं जाया च्वंगु दु धाःगु धात्थं हे सत्य खः । व दुःखय् नं योह्म नाप बाया च्वनेगु व मयोह्म नाप ह्ना च्वनेगु दकलेसकले मयइपुसे च्वंगु दुःख खः । गुलिसियां योह्म नाप वाय् मालाः ख्वयाः ख्वयाः जीवन ह्नाच्वन, थुखे जि अभागीया मयो ह्मं बाज्यो वंकाः याकःमिसा जुयाः दुःख भोग याना च्वना । सक-सितं समयया घःचाकं उत्ति म्यंक् वयला यना च्वंगु दु । मचां ल्यासे, ल्यासें जिथि जुया वना च्वंगु दु, उकिया ल्याः चाः मदु ।

छु याय्, मांबौया गरीवी अवस्थां यानाः जितः मिच्यादँचा दुवले स्त्रिःखुदँ मछि दुह्मसित विया हल । सकसिनं बुढाभाःत धकाः गिजे नं यात । अथे नं न्हायां ला-वला ला साप माने याना तल, जिमि क्यहेँ भत नं चा हे हिनाः इले व्यले नका त्वंका च्वंगु दु । उकिं माजु मदुसां जितः च्वनेत छुं ह्माइपु, मछि मजू, छाया धाःसा व नं जिगु दुगछि जन्म दुह्म, जिमि मांया जोह्म । उकीसनं मिजनं बँय् हे मतय् थें माने याइगु द हे दनि-गोत्वाः गोत्वाः पर्सि, जिनंजि लं, लाछि मलाछि मन्हि, पोष्टिगं पोपो न्याना हइगु, उकिं जि लाछि मलाछि थःछेँ नं मवना । तर व फुक धया थें वसः जिमि क्यहेँ भतयात जक लोगु । उकिं व वसतं तियाः जि ला थः ल्यासे व व बुढा धयागु नं लोमन, ल्याय् ह्म ल्याय् ह्मन खंसां लो नं मवन । व बुढा हे जिह्म साक्षात म्वाःद्यः थें जुल ।

निलाति लिपा दिगुपुजायात जिमि क्यहेँ भत वन । जि याकःचा ज्वले भचा ह्माइपुसे-ह्माइपुसे च्वना वल । छेँ अपाय्चो म्या छुं दुगु

मखु । उकिं भुनूज्या सिधय्व जि न्हिच्छि ल्हाः पोचिना च्वनेगु ।
 आःयापि मिसा मचात थें सफू-सिफू स्वया च्वनेत जि आखः छगः हे
 सःगु मखुः न छुं थाय्-थीगु ज्या हे सः । व हे मामं विया कपाय्वने
 धया थें जजंका काय्गु, इताः वाय्गु, लपते स्वीगु ज्या सः, व ज्या
 थन याय् माःगु मखु । उकिं न्हिन्हि मने अनेनेगु खं लुया वया च्वनिगु-
 पासापि गुलिस्यां भाःतं साप हे येका च्वंगु, गुलिस्यां वनाः मिला
 मफुवं मचा वूगु व असि सकत्यां धया थें भाःत ज्वलिज्वःगु । अले जि
 ह्य चिकतु भिनिगु । उकिं छको भिको भयालय् च्वनेगु जिगु वानी थें हे
 जुल । थथे जिगु जीवनया गोदं मझि जि मचाय्क फुना वन । अयनं
 जि मचा छता मदु :

छन्हु, जि भयालय् च्वना च्वना । लँय् मनूत जुया च्वंगु दु ।
 बुढा बुढी-मचात जक मखु, आः थं पांपां ज्वीगु चलन मदुनिसां
 ल्याय्छ ल्यासेत नं जुया हे च्वंगु दु । अज्याःथाय् जिमि मिजं वःगु
 यानं हे खनाः जि दुपिना, तः वं खं थें जि मस्यू, भचा ख्वाःया रंग
 पाः । थाहाँ वयाकथं उखे थुखे छको चाकःमकलं स्वतः, छुं-छां मधाः,
 सुंक वसः तोताः ख्वाःखी सिल, वेलि यानाः घन । उखुतु मेगु
 छुं खं मजू ।

उथाय् ताल्लाया वखत जूगुलि चान्हे भयाः चाय्काः घने माः ।
 छन्हु कःमि व्वनाः जिमि व दुहाँ वल । कथाय् दराज छगः ताय्गु,
 भुनूयात जालि तयाः दराज छगः दय्केगु ज्याया नापं लँय् कस्वःगु
 कथाया भयालं चान्हे खुँ-खाँ गया वइ धकाः तोह तयाः स्वपाः
 भयालय्सं नँया दरालि ताय्गु ज्या नं वाना छत । धाथें कन्हेखुनुनिसं
 कःमित निह्य वयाः ज्या यात । ६।७ न्हुं ज्या सिधय्का नं वन । वं स्वय्
 थथे दरालि दसँलि जि भयालय् च्वनि मखुत धकाः मनय् तया च्वन
 ज्वीमाः । तर जि न्हिच्छि छु ज्या याना च्वनेगु ? सुथस्या नँज्या १२
 वजे ला सि हे धइ । पलख मास फी थें छको न्ह्यलं व्वाःसां २।३ गू

घण्टा ला जि व हे भ्याल्य खोरे कुना तःह धु थें दरालि हतं लँय
 मस्वसे च्वने मफु । उकिं मं लँय वइपि मिजंतय् अर्थ च्वाक्क खनिगुया
 सिवे दरालिया दुने थ्यंक च्वंह जितः पुलुक्क खनिबले सु थें छु थें धकाः
 लिफः स्वय् माःसिति वइगु हे जुल । लिफः लिफः स्वया वनिगु । जि नं
 आकाशय् न्हाना च्वंगु तःकू चिकू सुपाँय् स्वय् थें स्वया जक छ्यगु-
 थ्व व धकाः सीका ताय्का च्वने लाःगु मखु, खः गबलें गबलें छह
 निह्व ह्यस्यूपि, थ थितिपि नं वः, आपाः ला ह्यमस्यूपि हे जक । छको
 दरालि हतं दकले न्हापा लाक्क खने दइथाय् लाक्क छह मिजं लँय वया
 च्वंगु खन, वं थं मस्वःगुलिं जितः मखं । जि खने दतले दरालि हतय्
 मिखा दिकाः दिकाः स्वया छ्या । अबले हे जिमि मिजं दुहाँ वल ।
 यानंनिसें भ्याल्य मिखा व्वया वःगु थें—जि दरालि हतं स्वया च्वनागु
 खन ज्वीमाः । थाहाँ कयाकथं तुति बस्वात—सुयात स्वया च्वनागु
 बेमान् ?

जि थारा न्हुल, थय्क स्वयां व । अले जि तुरन्त लँ ज्यानाः
 धया—क, गपाय्चोग्याक करपिन्त, छ वइगु ई जुल धकाः छको
 स्वयागु का ।

वं वाकुछित -खइ, का धा, सु सजंभाजु भाइ धकाः पिया
 च्वनागु ?

जि सः चीसः यानाः धया—मती जक तयागु दःसां थौंया
 चा मत्वीमा !

वं काचाक्क लप्पु ज्वनाः सालाः भ्यालं कय् बँय् बस्वानाः
 धाल—छु धयाः ?

जि छुं हे लिसः बी मलाःनि निथु लाकमं नं च्वात । अले ला
 जि थःत स्याःगुया सिवे जःला खःलातसें ताइ धकाः धन्दा जुल । नं
 नि मवासे अनसं बँय् भोसुना बिया । लिपा 'हाकनं जक भ्याल्य च्वं
 छन्त !' धकाः वसः हे मतोतुसे धारा धारा पलाः छिनाः पिहाँ वन ।

युक्थं अष्टमि पुन्ही, एकादशी धकाः गनं देके छको वन बा गःचाः

छाः हूँसां दाइगु । नखः चखतं नखत्या वनाः छुं जात्रा-जित्रा स्वया
 वःसां दाइगु, जितः मदाःगु वो मयूगु दिन हे मदु धाःसां जिल । उकिं
 जिगु ह्यय् न्हाथाय् स्वःसां गनं कचिघाः, गनं घाःग्यू, गनं हिमवी प्वंगु
 थाय् मदु । जःला खःलापिनि नं जितः दाइगु, जि ख्वइगु न्यनेगु थौं
 कन्हे रेडियो खँल्हा-वल्हा न्यने थें ज्वी धुंकल । उकी च्यूता । तथाः
 ल्वापु छयंवय्गु वा विचाः संचाः याः वय् माःगु हे मखय् धुंकल ।
 धाथें धाय् धाःसा जि म्याः च गु हे मखुत, भं अःखः वं कस्सिक ल्हाः
 ज्वनिबले व हे मयालं खँह मनुखं ज्वंगु थें न्हाइपु तायाः जि दाखों हे
 ज्वी धुंकल । अय् नं जि ख्वाः छपाः फोगु, ख्वालय् जि गवलं दाय्के
 मविया । छाय् धाःसा विधातां जितः न्हाक हे क्खंगु भाग्य विया
 तःसां यवं जितः ह्यया थां, बां जक मखु लाउं नं गाक विया तःगु दु ।
 उकिं जि व यःया वरदार स्यनि धकाः म्याः ।

थथे कसा ननं ल्हनु नेपालय् तःदंमछि लिपा पञ्जाइं न्याल । यः
 कत हइखुनु सकस्यां धया थें लिनलाः । वाजंखलःतय् वाजं यंकेत ज्वाय्
 ज्वाय् च्वय्कः जुया च्वन, स्वःवनिपिनि नं इले हे छें ज्या सिधय्केगु
 तनखन् याना च्वन । जिलः अपाय्चो ताःहाकः छें ज्या दुगु हे मखु,
 चिप निपाः सिलाः भोपुयाकथं उखेसं च्वंहा हीरामाया तताःजु पासा
 ध्वयाः महायः पावती क्खःगु फले च्वनाः स्वः वना यः थःने पाखे
 न्या-ल्वहँ चाःहीकाः हया च्वने माःगुलि अन ध्यंवले भचा लिवात ।
 पय्ताः खलःत नं व्यासेलि यःया नाप नाप यः काःवःपिनि तिसावसःया
 खँ ल्हाल्हां जिपिं य सँहाःहू धाय्काः लिथ्यन । छें ला जिमि व खापा
 मचाःगुलि मि जुयाः लुखा कस्सं च्वना च्वंगु खनी । भ्वाय्क छकः
 जिपिं निहसितं स्वत । जि खापा जक चाय्का विया स्वाराक दुहाँ
 वनाकथं हीरामाया तताःजुयात 'भासँ न्है तताःजुं धकाः धाय् जक
 त्यना, काचाक ल्हाः ज्वनाः सालाकयाः छेली वस्वाय् धुंकुगु । हीरा-
 माया तताःजुया 'क, छाय् छाय् !' धकाः धयां च्वनतिनि, गोथु गोथु
 लाकमं न च्वाय् धुंकल । उखे तताःजुं 'छु सना दियागु ल्याः व ?

जिपिं निहं घः छकः वया वयागुली नं अथे कसा याय् त्यःला ?'
 धकाः धया च्वंगु बास्त हे तःगु मखु । जिगु हं स्याः मचाय् धुंछु लिसे
 जिगु मन तं लज्या मचाय् धुं कल । उकिं अन न्ह्यःने हीरामाया तताःजु
 दु धकाः भचा हे दरभर मकासे जिगु ह्यतुं छ्वाराक पिहाँ हे वल—
 'धुँयान कुने थें नँया द्रालिं जिगु ह्ययात कुना तय् फय्वं कवेतसें छुं'
 धन सम्पत्तियात न्ह्यः तालं ग्वयाः स्वथना तइ थें मनूतय् मनयात नं
 वांवांला गु तिसा बसतं जक योचिनाः कुना तय् धकाः जुया ला छं ?'
 अले छु मानि, व ज्वना तःगु ल्हाः मं न्याक ज्वनाः 'छु धयाः वेश्या'
 धकाः हाकनं लाकामं कि लाकामं च्वात । हीरामाया तताःजुया 'कारे,
 कारे !' धकाः ग्वाहालि पवना च्वन । जि नंनि मवासे मिखा तिसिनाः
 व हे छको मयालं खंह मिजनं कातुक ल्हाः ज्वंकाः गन थ्यं गन थ्यं
 जुया च्वना ।

भचा लिपा मिखा चाय्का स्वयां अन पिने ला हूल कूल हे
 जुया च्वंगु । त्वाःछि मुनाः जिमि बुढायात इय्भुनाः ज्वना तःगु व
 गुलिगुलिसिं धया नं च्वंगु 'थः जक भवाकलय् दुनां मगाः छं जिमित
 नापं सकसितं माःहनाः यंके त्यनागु ला ?' अले छु मानि छह्य भचा
 हारां ल्वाः वःह ल्याय्हं बुढाय् गःतां मातापाता यानाः धाल—'का
 नुः दन्त थों ला लःल्हाय् मयंकुसें तोते मखु, छन्हु मखु निन्हु मखु, दाय्
 धकाः नं अपःय्चो दाय् धयागु दु ला ।' हानं जिथाय् स्वयाः धाल—
 'का, तताःजुयात नं अस्पनल हे यंके माल ।' जि छु धाय, तीजक
 फेत्तुनाः 'छुं मजू !' धकाः धया । तर जू मजू जि स्यू, हानं बाःछि नं
 जि थाहाँ काहाँ ज्वे फइ मखु । अज्याथाय् उखे चुकय्सं च्वंह कपाउंडर
 छह्य नं गन इजेक्सन यानाः वःह थें व्याग् ज्वनाः थ्यंकः वल । अले
 अन भचा त्वालं हनः तःह्य बुढाम्हं धाल—'म्वाल बाबु, तोता व्यु,
 आवंलि अथे याइ मखुत का, कंयाउंडर भाजु, अन दुने छेली खः छु
 छु याय् माल याना व्यु ।' अले व ल्याय्म्हं 'का म्वाल, अन बाःनं
 धयादिल, हानं जक छं थथे सँ, छंगु जा मबुकुसें तोते मखु' धया सरासर

वन । मेपि नं छह छह चायां सकलें वन । कं पाउंडरं अन हे पुचिक्क
फेत्तुनाः लहातय् तुनी च्वंगु घाः-धी इन्नीटं हुयाः वासः इसः तय्कल,
जिगु चक्कि वासः नं नकल अले 'जि हनिचा इय्, आः तले भाया
चवना दिसै' धयः लिहाँ वन ! जि जक तीजक हँ रामाया तताः जु
वःकाकां थाहाँ वनः ।

जि बांलाक मज्यूतले निह निह वासः तय्कः वडगु इले लाक
हीरामाया तताः जु वडगु । कं पाउंडर वंकाः नं गवय् चवना वनिगु । व
नाप खँय् खँय् जि सीका व हे नयालं खँह, भगवान्धः हःखुनु नाय्-
खिचा मुक्का वःह मिजंया कलाःह धाथें हे बांलाः हानं भि नं साप हे
भि । उकि व निजनं वयान यः थें माने याना तःगु हँ । अमि त्वालय्
लाखे सुयां निह त्यपूया त्रिपये छुं लँ वल कि 'अपि थें ज्वी माः' धकाः
धाइगु हँ । उकि जि भं तुगः म्बीका चवनेगु—जि जुलं शुद्ध मिच्याक
व्यासेवलेसंनिसै थौं गेदं पीदं मझि दय्काः तक नं वं 'थःगु ख्वालं थः हे
ग्याः' धया थं न्हावलें तमं जक वयना ज्वीगु, ख्याः खी याय् धयागु
ला छखे तिः गवले लँ सम्म नं भचः निहलाः लहाः धयागु मस्यू ।

त्वालय् अथे सकसिनं ख्याना तःगुलि लिपः जितः दा ला
मदाल, तर निह निह सि सि धाय्काः लाक म्हुतु वाय्गु मतोतु । छन्हु
वहनी जि जा-जि बुःआः अथें चवनः चवना । निहनिहया सिवे भचा
लिवाय् घुं कुगुलि खापा छको तिना नि थके धकाः काहाँ वयागु छेली
जक ध्यन, जिमि व पलाः छीथें मझी थें यानाः लुखायाः न्हाःने ध्यंकः
वल । लुखां द्वाहाँ वयाकथं जितः कातुक चवन । जि ला 'का, थौं हानं
सास्ति नय् मालिगु जुल' धकाः भसंक नं वन । तर छुं मयाः, जितः
वः कयाः विस्तारं पलाः छितः । अले जि 'छाय् छु जुल ?' धकाः भर
बियाः घय्घय् पुनाः थत यंका चवना । वं 'मःयु, इहसे चवना वयाः
पलाः छी हे मफु थें च्वंगुलि निह न्हर् धू जुया चवनागु लँ नं गपाय् हाः
गपाय् हाः जुल' धकाः वल्ल बल्ल चवत कथाय् ध्यंकल ।

अन लं-लि हे मत्वसे लाकां जक तोताः मुजा नापं ग्वारातुहा

जा छकोलं ह्मि लिह्म प्यंकल, नं-ति मवाः । अले जि इप्प कनाः हाला ।
 न्हापां ला सकस्यां मनय् 'हानं दाल ज्वी' धकाः च्वन थें मुनानं रवः मवः ।
 लिपा 'मजिल मजिल' धकाः नःकोमझि हासैलि हीरामाया तताःजु व
 मेपि निह्म-स्वह्म मिजं नं थ्यन । तुरन्त अमिसं ह्मापां फूफाः वैद्य व डाक्टर
 नं सःना हल । फूफाःनसं च्चय्यागु दोष धाल, डाक्टरं छुखे मस्यु रोग
 धाल । वासः हल । इन्जेक्सन यात, छुछु यात छुछु यात सकतां
 सिन्ति, जि । बुढां नवाःगु हे मखु, याःया थे याकाः त्वलहँ जितः जक
 स्वया च्वन, च्वनं । जि नं नुगः गय् गय् काइँया मिनाः गथि गथि चिं थें
 जुया वल-आः थें वं ह्मिग ह्मीग उखुनु उखुनु, अबले अबले नं स्वःगु
 जूना जि गन थ्यं गन थ्यं ज्वीगु थों नंवाय् मफय् धुंकाः स्वया च्वंगु
 खनाः जि पी मफुत : तुति उसिउसि याका च्वच्वं हे निफुति ख्ववि
 वयाः पाली ला हे लात । वं ख्वाउँ चाः मचाः मस्यु, जि काचाक्क मसुकालं
 हुया छ्या ।

पलख लिपा थःपिनि कुनः सिन्ति वं खनाः डाक्टर, कंपाउंडरत
 सकलं ख्वाः ख्यूंसे ख्यूंसे तयाः चित्ता वन । जःलाखःलापिसं जिमि
 बुढायात काचाक्क गां फाय्का विल । अले जि नुगः तय् मफुत, जिगु
 ल्हाः करिसक ज्वंगु थें जितः त्वलहँ स्वया च्वंगु थें जक च्वना च्वन ।
 जि ह्माय् ह्माय् ख्वया विथा । हीरामाया तताःजु कस्सिक घय् पुना तल ।

दू माः जोछि होरानाया तताःजु जि नापं धना विल । जितः
 ख्वय्के मय्यु । वं थःनाप भगवान् यः स्वया वयाखुनु अपाय्चो सास्ति
 याःगु खँसांनिसं जि दसा नःगुया कारण वं थःत हे भा.पा च्वं थें च्वं,
 झाय् धाःसा न्हापा न्हापा नं निको प्यको व लिसे जि गुह्येश्वरी-पशु-
 पती, मञ्जुश्री स्वयंभुइ नं वने नं, लिहँ वयाः कसा नं नय् नं, तर वं
 जितः दाःगु मखं, अय् नं छकलं हे कुगाक्क खंबले न्हापा न्हापा नं अथे
 हे ज्वी धकाः अन्दाज यात ज्वीमाः । उकिं व द्वंगुया द्वपं पुले थें जितः
 विचाः संचाः याना च्वंगु ज्वीमाः । आखिर व नं ला मिसा हे खः,
 छह्म मिसाथा दुःख सुख वं नं ला सि हे सी । उकिं दूय्के धुंकाः नं

धूयधू व हे वः, उखे धुखेया खँ ल्हानाः जिगु दुःख भन्ना कलाका वि हे
 व्यु। जितः यः थें च्वंगु सीकाः व ि मन्नालं लैय् खंह मिज्यागु खँ नं
 उथेतु कं। उकिं जि लस्या मधुनिबले हे व मिज्या नं कलाःहा सीगु,
 कलाःया विरहं नसें मनसें यानाः व स्यू व क्वय् जक ज्वीका च्वंगु व
 आः तक नं छें पिहाँ हे मन्निगु खँ नं मिल। अले जि गबले लस्या
 सिघइ गबले पिहाँ वनाः छको जकसां व भि-मन्या ल्वाः ग्वय् धया
 थें जुया च्वन, छाया धाःसा वं थःकलाःयान जक माया याना च्वंगु
 मखु आः थःकलाः मन्थ धुंकाः नं तस्वीर नाप दःख सुख व्याकाः मन
 तया च्वंगु दु हँ। स्कीसनं व दया दुह्म मन्थं जितः छको नं कन्सिक
 ल्हाः ज्वनाः प्राण रक्षा याना दःगु दु। व खँ जि थौं थें मल मल
 लुमनि।

खँ भन्ना पुलांगु, जि अबले १६ हँ जक फुत ज्वी। ल्हुतिपुन्हीखुतु
 सुथय् ल्यूंलनिसें हे खुसि थें न्ह्याना च्वं थें मन्त थें न्ह्याना च्वन— गुलि
 अनेतने बाजं थानाः। गुलि धकिचा खानदान ज्वनाः। उकीसनं गुलि
 गुलि ला ल्वाः दुयःकथं गलः ह्री धया थें जामाच्च नं सीकेगु लःत्वंकाः
 धर्मनं कमाय थाय्गु धया थें ज्वाल-ज्वालधिक बुया तःगु घलय्
 जायक जायक बीर धाराया लः बुबुयाः वनाच्चपि नं दु। धाःथें अबले
 आः थें छुं सेवा समिति वा स्काउट धाःगु नं छुं मदुनि, थये धर्मचा
 चेस्ता तयाः ज्या थाइपि मदुगु जूसा मनूत अन तांन्वेकाः वाथा वाथा
 कने मालिगु ज्वी। न्ह्यागुसां जिमिगु छें क्षेत्रपाटीसं जू लिं ल्यूंलनिसें
 थ्व फुक सः ताया च्वन। जि जामाच्च छको हे वने मननिगुलि जिगु
 मन नं अपि नाप ज्वाना च्वन— जि नं छको सीकःवने दःसा ज्यू। तर
 वनेगु सु नाप, छह निह वनिपि दुगु स्यूपि नं ह्मिगः छुं धया मतया-
 गुलि वने हे धुंकल ज्वी, व नं जिगु छें नं थःने पाखे च्वपि। थये द्यः
 तुइ तुइ धाय्काः तक नं थ्वः थ्वः मनूत कालाकुलु हाहा वनां च्वंगुलि
 जिगु मन मन्बनाः मायात धया— यमा, मी नं थौं जामाच्च छको
 वने तु रे।

मामं 'हृ' वँ धकाः व. न हृ' पुजा ज्वलं द, न हृ' नयगु ज्वलं
हे. गय् वनेगु ! अथे वने साःसिति वःह्याया हिंग तु धाय् मोला ?
धकाः छय्यः संकल । हानं हृ मनय् वल थें मस्यु जिगु ह्यूसै च्वंगु ख्वाः
स्वयाः 'धात्थें हृ वँ हे वनेगुला ? का वनेगुसा थत्थें ख्वाःखी सिलाः
वसतं त्यु. जि ह्वां निफोसां ग्यया वय्, धुपाय् निपु ला वल्लुनु तुला
तयागु दु ' धकाः धयाः धकिचा छपाः ज्वनाः कहाँ वन ।

जि नं लयल्लयतातां तुरन्त ख्वाःखी सिलाः समाः याना नं
नित्वाः स्वत्वाः पर्सि हिलाः पर्सियाल त्वःगु पत्ती लं नं फी धुन । अय्नं
मां मवःनि । अले ग' नं न्यया हे च्वने धकाः निपु स्वपु गा पिकया,
मामं 'गोपु गा पिकया च्वंगु' धाड धकाः उकी मध्ये थःत योगु धाकाया
गा छपु पिकयाः संधू जक तिना, मांया ला धकि जाय्क स्वांसि तया
हय् धुं'कुगु । वयाकथं धकिचा संधू दानेसं दिकाः काचाकिचि समाः
यानाः वसतं पुनाः धाल — का हु थभिसं धाल धाय् व सलं वान्याः थें,
महि भचा ल्हुती न्याना यने । जि नं छगू मस्युनिगु धाय् सीकैगु
लय्तां काय्काः मांया ल्यूल्यु वना ।

धात्थें जिपि ल्हुती थ्यंवेले तकं ल्हुती मोल्हुया च्वंपि मो-मो
तिनि ! जामाच्चया ध्वाखां नं त्याः हे मनूत टाहाँ वना च्वन तिनि ! जिपि
अन छधाः हिनी सिखा जक दियाः—मांया महि भचा हृ न्यात थें
मन्यु—सरासर पाः गयाः थाहाँ वना ।

भचा थाहाँ वनाः चीभाः २३ तः दुधाय् च्वचि धाःथाय् हृ
थ्यन तीजक निभाःद्यवं ख्वःक्यन । जिपि गुलि गुलि थाहाँ वना उलि
उलि सूर्यो नं थाहाँ वयां च्वन, अन लः त्वंकः वया च्वंपि दाजुपि मदुगु
जूसा जिपि च्वय् थ्यनि कि मथ्यनि । मेमेपि यात्रीतय् नाप नाप लः
त्वंत्वं गुलिसिनं लिफिना वंकु वंकु १० ताःति इले जिपि च्वय् थ्यन ।

अन पल्लव च्वनाः लः छको त्वने धुं'बले अपाय्चो तांनो नं
मजुल, च्वय् थ्यंक लाःगुलिं सिलिसिलि फय् वया च्वन । गुलिस्थां
ज्वाः देवा छय्का च्वन, गुलिस्थां थ्यं थया च्वन, गुलिस्थां चीभाः

बुसार्धं जज्ञ याना च्वन । जिमि नं पजा-पाजा यानाः निसलाः बियाः
चीभाः ३।४ चाः चाःहिलाः छमा सिमा क्य वनाः चिपं भवा थिया
च्वनां चीभाले यःपाः च्वनाच्वपिं मिजंतसें स्वया च्वंगु मझालःपुसे च्वं.
थयक स्वक पत्तिं अमिगु मिहा जिमिथाय ।

अले जिपिं मां-महाय निमहं सकलें काहाँ वया च्वंगु लं नागजं
सीके धकाः काहाँ वया ।

बुलहुं बुलहुं पाः भवा जक काहाँ वय धुन पाः मं मं तन्वाना
बल । सिमाहलं जाया च्वंगु ग्यचाच्व लं दुगु हे मस्तु सकलें गलं वन
व हे लं । व नं ग्यानाः क्यकुं लिने मं मवास क निनाहलय चुलु वीगु.
जिला सातु सातु हे वं मां नं मयाः मजू अयनं बुलहुं बुलहुं वां
धाधां खासा पलाः छिनाः पेपेतुनः वना च्वन । वक्क्यां धया थें
जिमित लिफ्याफ्यां वन, गुलिसिनं गिजे याना नं वन जिपिं मं मं
लिपा, थयक च्वय् स्वयां मुं हे सहु थें च्वने धुंकल क्य पाखे जक व
नं तातापक कालाकुलु हाःसः दु । अज्यावले सांदा ल्हाः ज्वनाः वना
च्वनाह्व जि चुलु बियाः मांया ल्हाः नोफियाः दुरुल कच्चां वन,
व्यापलाः भिपलाः कसं सिमा छमा वेक्या च्वंगु सहुगु जसा जि गन
थ्यनिगु धाय् मफु, काचाक व सिला वय पुना । कच्चां ला थाःगाः
महुगु जोः जि ला भक्तं वनाः 'थें स्वयां परवत कस्वयां नमुदर' धाःगु
लुमसे बल—'यहाँ !' धकाः थरथर खाकाः जि गवत्त सिमा वय पुना
च्वन मस्तु, लां नं अनसं च्वनाः 'जिहाय् जिह्वाय्' धकाःस्वया च्वन
थें जितः काः वय् छाःगु मखु ।

अज्याथाय् गनः गन अकश्य् थें च्वय् पाखे मन्तय् सः
ताय्दतः जि छको फूंक सासः ल्हातलें छह्व मन्तय् कातुक जिगु ल्हाः
ज्वनाः साल । थयक मिहा वना स्वयां ला हगसे खनि थें छह्व
ल्याय्छ । जि मझाःसे गरेखेसे च्वना बल ल्हाः लिसाला काय्त नं
वयागु ल्हातं लोफीव रूप पातालय् कुतुबनिगु भय । ल्हाः ज्वंकतुं हानं
मिखा तिसिना । मन्तय् ल्हाः ज्वंकतुं मुंक च्वना च्वने थं जुया च्वन ।

अज्याबले व मिजनं 'ग्याय्मो तीजक थाहाँ वा' धकाः थः थिकः न्ह्याः
 ल्हाः साल। अले ग्याः बच्छि मछाः बच्छि यानाः वं साः साः थे
 साय्काः थाहाँ वया। अनं निसें अथे हे ल्हाः ज्वंकाः वया नाप नाप
 गबलें ह्य हे पीसे च्वंक प्यप्ये पुंक नं काहाँ वयां च्वना। ल्यूल्यू मेपिं
 मिजंत ४।५ ह्य नं दु। गबलें गबलें अपिं न्हापा नं लाः, कहाँ वय्बले लँ
 तस्मकं पाःलूगु व सिमाहलं जाया च्वंगुलिं भोलाक वय् फइगु मछु,
 धात्थें लँय् वया च्वनागु मखु, लं जिमित न्याय्का च्वंगु। उकिं गबलें सु
 न्हापा, गबलें सु लिपा छुं ल्याः चाः दुगु मखु लँ छहिँ हिल वा सिमा
 छमां कित धाय्व मेपिं सुं मदु, जिपिं हे निहजक ल्हाः ज्वनाः वया
 च्वनागु थें ज्वीगु, मां नं इखे लाइगु। अले व मिजं खनाः ग्याः थें नं
 च्वना वइगु। हानं सुलाकासा हिते थें तयजू ज्वीक सकलें न्ह्याःनेसं लाः
 वइगु। अले मछाः थें च्वना वइगु। मेपिं मग्याःपिं मिजंतय ला हिते थें
 ख्याः यायां वया च्वन, चुरथ त्वंत्वं वया च्वन। विचारा जिगु ल्हाः
 ज्वना वःहस्या चुरथ नं त्वंने मखं, छपा ल्हातं जितः ज्वने माः मेगु
 ल्हातं सिमा वा गुँखी वा वँय् जूसां वः काय् माः। लिपा जूलिसे वयागु
 वल्लाःगु ल्हाः काचाकतु वः काय् दुगुलिं छको निको भवास सिमाहलय्
 चुलु व्यूसां मग्याना वल। व नाप भचा मछाः मजू थें नं च्वना वल।
 थथे गबलें फेफेतुनाः सुलुप्याच्च ह्विताः गबलें कय्कय् कुनाः पलाः द्विना
 ववं जिपिं दकले लिपा नागजं धाःथाय् ध्यन।

त्वहँःयागु तःधंगु पाक दुने त्वहँःयाह्य तःधिकःह्य भगवान् द्यः
 छह्य व वयासिवे चीधिकःह्य नागं क्रीकाह्य नागार्जुन धाःह्य द्यः नं दु।
 मेपिं चिचीधिकःपिं अनेक द्यःपिं ७८ ह्य हे दु। जिपिं अन दुने हे
 मध्यनि अन पाः च्वना च्वंपिं दाजुपिसं 'अय् साहुत, च्वय् सुं मन्त
 मखुला ?' धकाः न्यन। च्वं क्वाहाँ वःपिं जिमि नाप नापं वःपिसं 'मन्त,
 दकले लिपा जिपिं हे जुल' धकाः धाय्व अन द्यःपिन्त भुजा छाल।
 जिमि मां-म्ह्याय् निह्यं अन द्यः छको दर्शन यानाः अथे हे कय्कय
 कुँकुं, फेफेतुतुं क्वाहाँ वया। नापं वयापिं मिजंतय चुरथ च्याकाः

अनसं त्वहँतय फेत्तना च्वन । सकसिनं जितःतु स्ययाः व जितः ल्हाः
 ज्वना वःहस्या नाप न्हिताः न्हिताः खँ ल्हाना च्वंगु जि वांलाक हे
 लुमंनि, मिखां खँ थें हे च्वंनि, अमि छु खँ ल्हात व खँ जितः आःतकं हे
 सीके माःसिति वःनि ।

हानं छुं दिन लिपा जिमि मामं व मिजं नाप लात धाःवले जिगु
 ह्य पीसे च्वना वःगु नं लुमंनि, तर छु याय् जि हे अभागीगु, व मनु जि
 अबले छको हे मखं, छको हे नापमलाः, धाथें व मनु छको जक सां
 खंके-नाप लाके धकाः ज्वीक ज्वीकं जितः बिया हल । आः नं अज्याःह्य
 द्यः थें ज्याःह्य मनुया अपाय् धंगु दुःख जुलं नं बिचाः वनेगु ला गन-
 छको दर्शन जक सां याय् धकाः जुजुं हे व मनु छें मन्त हँ, कलाःह्य
 मदय्काः दकिला जक फवीवं छुखे मस्यु धाःथाय् वनाः अन हे च्वना
 छुत हँ !”

थुलि थःगु पुलां-बाखं कने धुं कुवले वया अपाय् जिगु ‘द्यःया
 वरदान’ धकाः तिति पापा याना तया धाःगु रुवाः ला भवस्वं हे ला
 हय्हय् कुनाः मिखा गाःगाः वनाः अजिमा द्यः थें च्वना वल अले ला
 जि ग्यासे च्वना वल । छु याय् छु याय् जुयाः मिखा छको फुति यानाः
 हानं त्वयावले व ला न्हाय्कनय् थःगु हे किपालु धनाः जुया च्वन
 न्हापा न्हापा स्वयाः यक हे पाःगु !

— ने० सं० १०८४ कौलागाः १०

वयागु किपा

जि बांलाक हे स्यू-दार्जिलिङ्ग नेपाः मखु । अथे नं जि दार्जिलि-
ङ्गयात तय्यंक विदेश धकाः धाय् मफु । लाःसा थव दार्जिलिङ्ग न्हापा
न्हापा नेपाःया दुने लाःगुलि अथे जूगुला, अथवा नेपालया पूर्व-
पश्चिमया पहाडी नगर थें च्वांगुलि नेपाः थें च्वन जि धाय् मफु । न्हागु
थजु दार्जिलिङ्गय नेपालय् थें ज्याःगु स्वांमा-सिमा, नेपालय् थें ज्याःगु
लः-फय् व नेपालय् थें हे ज्याःगु वाउँचा-यिउँचा नं दु । अज्ज आमाति
थें ज्याःगु फल व स्वः थें ज्याःगु मेथाय् मदुगु अन्न नं थन सः ।
धाथेंला नेपालया राष्ट्रीय स्वां धकाः सांजाःगु तकुस्वां तक नं थन हः ।
उकिं थन च्वां पि नेवाःतसें थागु भाय् बांलाक ल्हाय् मसःसां, नेवाःनीतसें
ध्वाकःचा पर्सि सिन नं खडुं लाक लथ्यानाः गां न्यया जूसां जि थन
थ्यं वले विदेश थें छफुति हे मच्च ।

न्हापांला जि छगू होटलय् च्वना । बजारय् चाःह्युहां निन्हु प्यन्हु
दुवले छह निह निह ह्यस्युपि नेवाःत नाएलात । प्रधान कटेजय् नेवार
समाज धकाः छगू नेवाःतय्गु संस्था नं दु खनी । तर खँल्हा बल्हा,
चिटी पत्र इत्यादि सकतां ज्या नेपालीं ज्वीगु ।

छन्हु जि व समाजया आफूसय् वना । अन छह निह वकी-
लपि व आपाः माछर-विद्यार्थीपि । उकी निह मिस्त नं दु । खँ-खिं
ल्हाल्हां परिचय जुया वःवले सिल छह प्रधान व मेह शाक्य खनी ।
निहां थुगुसी तिनि म्याट्रीक पास जूपि । छायां छायां जि अन उथेतु
बनेगु जुल । अमि नेवाःतय् चाः चलनया विषये व हिन्दुस्तानीतय्सं
नेपालीतय्सं कतयला हया च्वांगुलि अमिसं कन्ह्याय् मफुकेत नेपाः नाप

हे व्यावहारिक सम्यन्ध तथा च्वने साः धकाः नं धाङ्गु । अथे धाङ्गने
व शाक्य मयजुया स्वाः भवा ह्वाङ्गु जि खं । डाङ् धाःसा जि नं
शाक्य धकाः वं सी धुङ्गु दु । उकि अन आफीसय अथवा मेथाय
लैय नं नाप लाइवले वं जितः न्हिलाः नत् । छन्हु आफीसय वनागु,
मेपि सुं महु, व थाकःचा च्वना च्वंगु । छगू निगू उले शुखेया त्वं नापं
छको दार्जिलिङ्गया महाकाल थाहँ वनेगु कोजित ।

दार्जिलिङ्ग जिल्लाया फुक थासय हाट-बजारय म्यू वडपि व
न्याःवडपि आपाः मिसात हे । अन मिजंतय नाप हँल्हा वल्हा याङ्गु
अथवा नापं वनाः चाःची हू वनेगु छुं त्वं मखु । उकीसनं ल्यासे ल्यासे
ज्वीकाः दकं म्हाय्मचात म्चुया च्वनिगुलि अथे नेपालं वःपि थः
जातया मिजंत नाप जूसां मांभवं मिखा तिसीगु हे जुल ।

धात्यों जिपि मालरोड, चौरस्ता चाःहिलाः महाकाल थाहँ
वना । त्यानुसे च्वंगुलि अन छगू सिमेन्टया वेच्चे फेतुना थः थः विषये
खँ जुल । व ला अमि मां बौया दकने तःधिकाःह म्हाय् खनी । वया
किजापि निह्वा दु । जिगु नं नेपाःया सकतां खँ कना, तर वर्मायागु खँ
जक मकंसे व्याहा मज्जनि धकाः घया बिचा । तर व पत्याः मज्जु । वं
न्याकुं कयाः धाल—व्याहा मज्जनि धाय्गुला थों कन्हैया मिजंतय
फेसन हे जुल, छुं मस्यूपि सोम्मापि मिसातय्त् धौंलाय्त् । तर जि गथे
पत्याः ज्वी ! आमलिमछि डमेर दुहा मन् अनन्यारेट् धकाः । हानं
कलेज बा युनिभर्सिटी व्वनातुं च्वंगु जूसां खः धाय्का छि स्कूलं हे
व्वनेगु तोप्युगु धया दिह । छि हे धयादिसँ जि गय् पत्या ज्योगु ?

“खःगु खँ धयां पत्याः मज्जसा उकिया वासः हे छु दु !” जि
थःगु खँ खय्केत स्वयः ।

वं छय्ः फितिफिति संका च्वंसां वया क्यलेहेँ च्वंगु मिखा व
मुसुकाःगु स्वालं जितः छपलाः न्हाचीकल । “यो त्योया धव संसारय्
सकतां खँ पत्याः हे उर्थ माः घयागु महु । न्हागु जूसां जि छहं
मयजुया न्हाःने दु, यगु या ” धकाः जि कच्छुना ।

आकाभाकां प्यपुंगु जिगु ल्हाः खनाः व मझाल—छु याना
दियागु ल्याः व ! खःगु खँ धया दियां छु ज्वी ।

हानं जि वयात स्वया । वं नं जित स्वया च्वंगु थें प्यंगः मिखा
चूलात । अले जितः आशा जक मखु भलसा नं दत । उकिं जि थःगु
वाखं छुना हे छ्या—

“का वाः, थःगु बाखं थमंतुं कनेगु बांलाःगु खँ मखु, अय्न्
मय्जुं जित्ति यात, सकतां महेकुसे कना बी त्यना, वरु मझाः मजू
धकाः गिजे याय् म्ते ।”

“धात्थें खःगु खँ धया दीसा छुया गिजे याय् !”

अले जि खःगु खँ धया हे व्यूसा वं जितः येकइ थें तायाः वया-
थाय् पाखे भचा न्ह्यचिलाः धया—

“दाति गुरुजु २५।३० दंनिसें बर्माय् च्वना च्वंसां वं नेपाल नाप
सम्बन्ध मतोतु । नेपालया थितिरिति, नेपालया नखःचखः जक माने
याना च्वंगु मखु नेपाल लोमजि धकाः थःपिनि काय् म्हाय्पिं नाप थ गु
हे भाषां खँ ल्हाना च्वनिगु व थःगु हे आखःया वाखं नं कंकाः
न्यनिगु । उकिं वया मचात छको निको नेपाः च्वना हइबले द्विगःतिनि
नेपालं वंपिं थें च्वंक नेपाः भाय् ल्हाइगु सु अमित बर्माय् बूपि धकाः
धाइह ! गबलें काय् च्वना वइ, गबलें म्हाय्, याकःचा गबलें मवः ।
गबलें गबलें ला मांझसिथाय् चीधीह म्हाय् छह जक ल्यंकाः काय्
निह म्हाय् छह स्वह मचात च्वनाः वया च्वनिगु धाल ।

उथाय् जि मिनिर्दया यांध्यां मस्यूह साहुमचा । मांवौया याकः
काय् जूगुलिं छें यत्थे दु । खालि चाःची हिल, त्वालय् पासापिनि
नायो जुयाः हितल सिधल । उगु वखतय् आः थें आखः-इखः च्वने
धयागु नं उस्त चलन दुगु म्खुनि । व हे अबुजुं स्यना व्युक नागरी
आखः व भति भाति ल्याः याना तयागु दु । ज्यासलय् नं ज्यामित द हे
दु, जि ज्या याय् माःगु मदु । अज्याःबले जिमि अजि रूवीखुदँ दय्
वुंकल खनी, उकिं जंक याय्गु खँ वल । अले छु मानि जंक साय्केत

छयभौ नं ला माल । अले गोगू गोगू जातः हल, थ्व धाल, व धाल
 लित तुं बिग्या छुत । दाति गुरुजु नं उगु दैय् न्याः पंजादां दुगुलि गुंलां
 हे नेपाः वया च्वंगु, नापं म्हाय्पिं नं निम्हं व्वना हःगु जुया च्वन ।
 गुंपुन्ही खुनु सेंगुं इ देके वंवल्ले बौह्य नापं म्हाय्पिं नं वया च्वंगु मामं
 खंका वयाः जिमि अबु व निमि पि नाप खं ल्ह नाः ल्हाके छुत थें । न्हापां
 ला स्वन्ति धुनेव हे वनेगु उकिं थुगुसी ज्वी म्खुनि धकाः थी हे मडु ।
 लिपा तःधू हे मनू छुसंलि अमि नं न्यना निना खत थें, सकसिनं ज्यू
 मखाः धाल ज्वी, अपाय्चो चले जूगु ज्यासः दया नं ल्हासा कोथि
 नापं दुगु जूवले सुनां खिनाः खं ल्हाइ ? जिचाभाजु ज्वीह्य गय्च्वं,
 आखः-इखः सःला मसःला अमित छु वास्ता ? गुंला पवीव जातः
 बी धकाः कोछिना हल ।

भिगु जातः क्यने मलाःनिबले त्वत । धात्थें माघं जिमिगु विबाह
 नं जुल । ज्यायात मांहा चीधीह्य काय् ज्वनाः वल तःधीह्य काय् छह
 जक अनं । दुचाय्के जक धुनेव धया थें म्हाय् छह क्यहेँ हस्या छेँ
 तोताः भोछिं बर्मा तुं वन ।

बर्माय् वृषिं मच्च जूश्ले किनिदं हे मडुनि धयां सुं हे पत्याः
 मज्वीकथं हया थां बांलासे थपाय्मछि धिकः । लाउं त्वीसे च्वंगुली नं
 थ्वाकः चिनाः हाकुसे च्वंगु बर्मायापिनि थें हे च्वंगु सँ खनिबले वयात
 सुनानं बांमलाः धकाः धाय् फइ मखु । अज्ज सत्तिक खनिबले वयागु
 मिखा, न्हाय्, म्हुतु सकतां सकतां स्वयाः थ्व हे धाइकि म्हीगु समाजय्
 बांलाः धयाह्य मिसा थ्व छह नं खः । उकिं जि नं लय्ताः, छकः छकः
 नखः चखतं वइबले जि न्हिच्छि न्हिच्छि हितः हे मवसे छेँ च्वना
 च्वनेगु । वं छकः पुलुक्क स्वइबले मन हे सिचुसे वनिगु । गथे आः थन
 थ्यंकाः सिचुसे वन ।”

“खँ दय्केत ला धाय् माःला मिजंत !”

“खँ दय्कागु मखु, धात्थें धया च्वनागु । मय्जु नेपाः थ्यनिबले
 म्हीगु समाजय् थ्व हे चर्चा ज्वी दार्जिलिङ्ग हःह्य भौमचा ला धात्थें

हे दांलाः ।”

“नयो जि वाः अच्चाः गु खँ, माः गु खँ धकाः तहाना दी”—
नयहुँ हवाः भचा ह्याऊँकल “अले छु जुल ? वरु व खँ धया दिसँ”

“अरे, जिमि कयहेँ नाँ छँस् हँस् वरुकाः न्यनाः थव खँ सीकल
कि वया दीभतं १/६ गू किलास तक व्वना वः गु दु खनी । जिला
फनाद हे जुल । जि जुल अंग्रेजी हिन्दीया छु खँ, गोरखा भाषा हे
जानासः भाय् सिवाय् नसःन्ह । अले मछालापुसे च्वनाः अबुयात धयाः
छन्ह माउरया छँ आखः व्वंवना । अब नं मछालापु । जिया सिबे १/६
दं ककालिपि १/६ गू किलास थयंपि जि जुल फाष्टुक छगू ज्वनाः ए.
वी. सी डी. याय् मानिह । उकिं जि कापि छगू नं चीधंगु कोटया
वहनी न्हंगु पर्त न्यानाः थमं स्वय् आखः व्वंवःह थं मच्चंक व्वंवना
च्वना । थारथे दच्छि दुदले अंग्रेजीया माने व्वंव गोरखा भाषा नं
थरुकाः निगू किलास कवाय्का हिसाव जि निगू किलासयात ति
गाक सः खनी । उकिं हिसाव जक व हे छेँ दोहरे याय्गु । स्वंगू
किलास थयंवते मेगु किताव दं तःगू दत, हिसावया किताव नं ज्वने
माःवले सफूपँ मच्चंसे मजिल । मछाः मछाः सफू ज्वनाः व्वंवना च्वना ।

व जिवं लानाः वल्लाःह जूबले वान्हाय् तय् धकाः साइत स्वःजुजुं
हे व न्हाय् च्वन खनी । वान्हाय् पिकाः खुनु वना, निनिहाराया छेँ ।
वया नां वौपि सुं वय्लाःगु मखुत । वहनी मापि वयाः जिमित सगंसिगं
वियाः चान्हे १२ बजेती लित व्वना हल ।

उखुनुनिसं जि आखः इखः व्वनेगुली उत ध्यान मवन । व
थःछेँ अर्थान् निनिहसिथाय् चाहू वनिबले छको निको जक आखः
व्वंवनेगु जूबले साष्टरं थथे योबले वय्गु मयोबले मवय्गु जूसा वय्
हे मंलं धकाः बोविया हल । अले जिगु आखः व्वनेगु नं तोफिल ।
उकिं कलाः छेँ वदवले जुलकि ज्या जि छुं महुपि पासापिथाय् तास-
तिस छितः वनेगु वानि जुजुं छको निको ला बारमासि जू नं हितेगु
जुया वल । तर पासापिसं अमि थःथः न्हाथे सनाजूसा जितः कोथी

छता व्वना यंके मझाः ।”

“व्वना यंङुसा ला वनिह्व मखाः ज्वी !” - मङ्गुं ज्वेपियाः स्वत ।

“का, व मङ्गी धुंङ्गु खं तेति” धकाः जि थःगु वाखं स्वाना यंका—‘अज्याःवले ल्हासां तारंतार हू वद् माल धयागु पौ वयां च्वन । थव खं मङ्गु पौ छपौ हे मद्दु । अटुयाद धाःसा भचा बुधां थिया हल । उकिं जि हे ल्हासा वने नाःगु जुल । कारण छगू ला लोकं धाङ्गु भय, मेगु व्यापार हे चौपत ज्यीगु धन्द । उकिं वज्जा त रे ह्व नाप जि हे वनेगु कजित । छु याय् मंमद्दु मंमद्दु जव ल्हातं सगन फसे, खव ल्हातं खववि हुसे’ धाःथं यानाः जि ल्हासा वना । जिनि वया नुगल्य् छु गथे जुल जि नाकं धाय् मफु । जिगु छगू हृदयं थःगु दुःख-वेदना सिवाय् वयागु विरह-व्यथाया विचाः याय् मफु ।

कुति पुसानिसं लँयगु अनेक दृश्यं भचाभचा नुगः मङ्गिगु तन । गनं बांवांलाःछु स्वांमा सिमा-गनं गनं ज्यूसे ज्यूसे ज्वीक छीमाःगु ताः गनं गनं चुलु विल बा लुकी हात धाःसा सप्रपाताल्य् थयंक कुति वनाः तिनि थ्यनिगु खुसि । उकिं हे ज्वी ल्हासा वनेगु धाल धाय्व मनूत ग्याङ्गु व थःथिति इष्टमित्रपिसं नापं सकसिनं सगं विया छङ्गु ।

न्हागु थजु लँय् लुंङ्गुं मज्जीक जिपि ल्हासा थ्यन, थव हे छगू विजय । अन पुलां वंजाःतय्के लिहमाः कयाः अमित क्वत नं छया हया । मनूत धयापि मनूत हे जूगुलि थःपिन्त लाःवःगु न्हागु अव-स्थाय् छिका च्वने सः । अज्याःगु मित्रां न्हाय् मद्दु सलं ताय् मद्दुगु थासय् थयंक च्वना नं ‘पाला’ इत्यादि स्वनाः नखः चखः हनाः, गुथि इत्यादि न्याय्काः न्हि वंगु मचाय्क वन्द व्यापार याना च्वन, कमाय् यानाः हया च्वन । हानं अन मिसा-मिजं निखलकं समान रूपं ज्या याइपि, व्यापार यःइपि जूगुलि मितातय् ह्वय्-ह्वी थीगु जक ल्याः मद्दुगु मखु कि व्यापार कांछीगु त्वहलं ल्हाः-ल्हो ज्वनाः सालाः ‘त्वाचु स्यु, त्वाचु स्यु’ (पलख दिसं, पलख दिसं, धकाः फेतुकेगु नं छुं ल्याः मद्दु,

अज्ज मुले माले लाःसां छुं खँ मखु । उकीसनं जि छुं व्वना तयाह्व,
शीलाचरण सम्बन्धी खँ स्यूह्व नं मखु, हानं जि अपाय्चो धर्मय् ह्यःह्व
धर्मया खँ स्यूह्व नं मखुवले जि अज्जाःगु ह्यामि ज्याय् निपळाः न्ह्य हे
च्यू । हानं समीनीतय् नं बांलाःसे च्वंह्व नँनेवाः, व नं साहुमचा जूबले
जि ताप ख्याः-खी याय्गु अप्पो घेकु । धाथेंयागु खँ छु धाःसा जि न
रामचन्द्र हे ज्वी फत, न गोरखनाथ हे, अज्ज लक्ष्मण तक नं ज्वीम-
कुत । जि अमिगु न्ह्यःने साधारण छह्व नँनेवाः, व नं छह्व ल्याय्ह्वचाह्व
नँनेवाः, धुलि हे जक जुयाः ३४ दँ तक अन हे थात ।”

“आः सोदन का वनिह्व मवनिह्व । आः हानं गोरखनाथ जुयाः
भाःगु ज्वीका मखुला, दार्जिलिङ्गयात मायापुरी भाःपाः, मझाः नं मजू
मिजंत धयापि ।” स्यूजुं छ्यैः फहीकल ।

“का स्व, तं पिकाःगु, जि न्हाचःतु धयागु मखुला मझाः मजू
धकाः गिजय् याय् मते ”

“अले छु अनं समीनीत व्वनाः काहाँ भाःगु ज्वीका मखुला ?”

‘छुना व्वना हय्, अथे व्वना हःगु जूसा ला हानं थथे मय्जु-
याथाय् छाय् ल्हाः फया च्वं वय् मालि ? खँ थ्व हे ला खःनि ।”

‘छु खँ धया दिसं !”

“अथे जि ताउत ल्हासाय् लाना च्वंगुलि वया दाजुह्व नेपाः
वःवले वयात नं हानं वर्मा व्वना यंकल खनी । ४ दँ फुकाः जि नेपाः
वयावले व नेपालय् मदु । जितः भचः सुख मदु ताल । धाथें ‘ल्हासा
वनां लुं मखं, छेँ वयां कलाः मखं’ धाथें जीवनय् चि मगाः थें छु थें
छु थें जुल । हानं वयात धकाः छुं छता बता तिसा ज्वना वयागु दु ।
गुगुं गुगुं ला अज्ज अन समीनीतसें ‘सोतालाया किमेयात’ धकाः नं
विया हःगु दु । अमि मीथाय् थे मिसां मिसां नुगः म्वीकेगु चलन
मदु । छाय् धाःसा हति छह्व हे कलाः थय्क मिसात मदुथाय् लिथु
न्ह्यथु दशगु हे मखुत । इलेसले छह्व निह्व दः सां गुह्वं ल्हासय्, गुम्हं
ग्याची, गुम्हं कालिम्पिंगय् जुया च्वनिगु जूबले नुगः म्वीकाः ल्वाय्गु

वा भाःतयात छ्ना ज्वागु चलन अन द हे मदु धाःसां ज्यू । न्हागुसां
व ह्यागु वस्तु नं जि छुं वी मखन । उकिं जि भचा नुगः मछिनाः ख्वाः
खिउँल थं व खँ मामं चाय्कल ।

छगूला न्हापा हे अथे बर्मा वन धकाः नुगलय् स्याका च्वंह, उकीसनं जि ध्यंकाः अथे जि नुगः मछिका च्वंगु खंवलय् ला लागिमगि हे चाल । उकिं निपौ स्वपौ पौ तुत्तुतुं च्वकल । मां, मचाखाचातय् दुःखमुखय् न्हावले ख्वय् न्हिले याइह मांया नुगः हे मखाः जिगु अज्याःगु अवस्था स्वया च्वने माःवल्य् छकोला जिपाखे कसा गु मायां धा नं धाल—हानं लावलां ध्यंकः मवःसा मेह भौमचा स्वय् । तर जितः व खँ नाकं ललः मवाः । छाय् थं मस्यु, जि नेपाः ध्यसंनिसं व हे जक लुमना च्वन, वयागु ख्वाः, ह्वां सकतां—सकतां । उकिं जि न्हिले थं जक यानाः पार याना विया ।

छन्दु ससःअबुजुयागु पौ छपौ वल अबुजुया नामय् । व पौ अबुं जितः हे व्वंके बिल । पो व्वना । पतां मेमेगु बिवाः भावःया नापं जि नेपाः ध्यंगुली लय्तायाः जितः बर्मा साकः वय्त्त हाना तःगु दु । मनं मनं ला हः धकाः स्वकु तिन्ही धुन, ह्नुतुं ज्यू, वने धाय् छाःगु मखु । लिपा अबुं हे जिगु मनयागु खं धल—वने ला, छको सीकः वनेमाःगु थाय् खः, भगवान्‌या धर्म च्याना च्वंगु थाय् । जि धाइ वनेगु आँत हे मवल, वने सा हुँ रे, सः वस, दांया ह्नु खं, चाः हिलाः भौमचा नं याकन व्वना हति ।

मां थां हे मदु । वया हानं जितः नेपालं पित छेगु इच्छा हे मदु । जि छम्हेस्या व याय् थ्व याय् मदयाः बाह्य् काका च्वना ।

बल्लाःत्याःया थ्व संसारय् निखुं चा हातां नं मसं खनी । जिगु मानसिक बः नं दुवले अबु हे त्याकाः जितः बर्मा छत । जि कलकत्तां बर्मा वानिपिं पासा चूलाकाः वना । जहाजय् च्वनाः प्यन्दु दुखुनु बर्माया राजधानि रंगून ध्यन । तर अपिं च्वना च्वंगु मेचीना सहर ध्यंकेत हानं ३ न्हु रेलय् च्वनाः वने माः खनी ।

मेचीना सहरय् नेवाःत तःखलः मछि दु—ज्यासः बरेत व मेगु
 पसः तया च्वंपि । थ्व मेचीना सहर हिन्दुस्तान व चीनया दथुइ लाः ।
 सत्तिक खुसि व 'छेन ट्र' आदि पहाड दुगुलि अपाय्चो तांनो मजू ।
 थनयागु लः फय् मी नेपालीतय्त लो जू । बर्मा देशय् भिक्षुपि व बिहार
 ला धाय् हे मोल, थन नं ८।१० ह्य ८।१० ह्य भिक्षुपि दुगु बिहार निगू
 दु । थाय् थासय् चीभाः ला मीथाय् ये—यलय् स्वयाः छुं ह्य मजू ।
 धार्थेया खं जा मेचीना बने न्ह्यः रंगूनया 'स्वेदगुं फया' खनाबले
 नेपाःया स्वयंभू हे लोमं । छाया धाःसा स्वयंभू चैत्ये अप्पां दनाः
 सक्ख्वालं पाना तःगु भंगी, लुंसिया तःगु गःतकि व चकू, तर अन
 दुरुल्वहँया चीभाःया छचाःख्यरं दुरुल्वहँया देगःचा, देगःचा दय्काः
 दुने गनं दुरुल्वहँयापि व गनं लुंसियापि भगवान्या मूर्ति स्वना तःगु ।
 खः का उलिमछि मूर्ति दुगुली मी सेंगुंइ थं न्यागू मुद्रायापि न्याह्य बुद्ध
 अन मदु, फुक हे भूमिस्पर्श मुद्रा शाक्यमुनि भगवान्या मूर्ति जक ।
 २।३ गः देगले दना च्वंगु मूर्ति व सिंहशय्या मूर्ति दु । व देगःचाया
 चाकं च्वे चकू थं चाःचाः बुत्ता दुगु फुक लुंसिया तःगु मखु, लुपाता
 हे ताना तःगु ।”

“ओहो, अय्सा ला अन नेपालया स्वयंभू व यल-काःबाहाया
 सिबे भःभः धाइ !”

“थुलि जक ला ? चीभाः चाःहिलेगु लँ नापं छ्वालां दुरुल्वहँ
 हे । छगू चीचा धंगु संग्रहालय नं दु, गन देश देशया श्रद्धालु दातापिसं
 छाया तःगु अनेक वस्तु व्वया तःगु दु । गनं फोहर-कचिगः धयागु मदु,
 थाहाँ बनेगु सेंगुपाः बच्छिति दुगु पाखय् नापं दुछि पौ दुगु व जः खः
 पसः—स्वां, धुं सीइताः व अनया विशेष चिन्ह श्रीखण्ड, रक्तचंदन व
 जाकिया फेलमाः, भगवान्या जीवनी व जातकया तस्वीर, अथे हे
 निता प्यता फेसनया चीज नं व्वया तःगु दु ।

मेचीना ध्यंकाः पूरापूर ५ ढँ लिपा जिमि 'व' खनाः जि अत्यन्त
 उदेक चाया । गुलि वांलाना च्वंगु व । हानं छको मचा जुया च्वंगु थें

गुलि हिसि दुगु । थन मय्जुया सिवे नं मचा थें च्वं । मुनां धाइ वया भाःत ल्हासा बना च्वंगु धकाः ।”

“अले छु अन झाइफ्रेन्ड दय्कः जुल धकाः ला ?”

“व हे ला धाय् त्यनागु” धकाः जिं वाखं न्हाका— “हानं थ्व ४ दँया दुने वं अन हानं भन्तेपिन्थाय् बर्मा भाषा व बौद्ध शास्त्रया अध्ययन नं यात खनी । न्हागु खँ ल्हाःसां अनित्यः दुःखया खँ न्हाची-कइगु, हुच्चापत्ति जातकया वाखं व सूत्रया दृष्टान्त मविसे खँ हे मल्हाः । जि जुल मामं विया कपय् वनय् व हे व्यापाःया छगू निगू खँ सिबाय् मसःह । ल्हासाया लँय् छगू निगू दुःख स्यूगु सिबाय् मेगु छुं अनुभव मदुह । उकिं ल्हासां नेपाः लभ्यंकाः जक न्हापा आखः ध्वना-बलेया जिया सिवे कोजिपि पानापि फुक माष्टर-माष्टर जुया च्वने धुं कुवल्य् मझालापुल धयां थः बौद्ध जुया नं बुद्ध धर्म सम्बन्धी खँ छुं मथूगुलि वया न्हाःने नं जि मं हे बहं ताल धुलि जक नं मखु, न्हावलं ‘जिमि प्रज्ञारत्न भन्ते, जिमि प्रज्ञारत्न भन्ते धुलि सः, जिमि प्रज्ञारत्न भन्ते नं थथे धाल’ धकाः भन्तेत पच्छायाः खँ ल्हाइगु । मेगु वःदँ वःदँ मझि बाया च्वनागुया दुःख सुखया खँ छुं हे ल्हाइगु मखु । अले जि छुं हे धाय्गु मदइगु, नुगः मझिकाः कोछुना च्वने मालिगु ।

छन्दु वं जितः वया नापं विहारय् ध्वना यंकल, धात्थं प्रज्ञारत्न भन्ते ला तस्तकं हे खँ सःह जुया च्वन । उखुनु ला जि मय्यू, लिपा सिल-व ला भारतया छह हिन्दु खनी । नाटक मण्डली च्वनाः हद ह्यामि जुया ज्वी धुं कुह । हानं हिन्दी अनेक मे चिनाः हाला ज्वीह । छह मिसां छें दुत यंके धकाः लिच् लिना जूगुलि मझालाः बर्माय् बिसि वःह । उकिं लिपा बौद्ध भिच् ज्वी धुं कुस्थलि वं सकसितं चित्त बुभे ज्वीक खँ ल्हाय् सः । न्हाहसितं वसे काय् फु । जितः नं वं बुद्ध धर्म सम्बन्धी खँ, व नं नेपालय्ला छु न्यनि, ल्हासाया लामापिके नं न्यने मनंनिगु खँ यक्व यक्व कन । उखुनुं निस्यं जि नं वया धाल खँय् झाइह जुल । उकिं व नाप हे बर्माया छगू निगू दर्शनीय थाय् चाःह

वनेगु कोझिना ।

धात्यं जिपि व्हापां सगाइ (म्फाँइ) वना । अन पहाडय् क्वय् यक्व हे उपासिकाराम दु, आपा: 'तोळसिँ' अनागारिकापि अन हे । अनं पगान (भगाँ) वना, अनथा पुलां पुलांगु लखं लख चीभा: खनाबलय् भी यलदेनं चीभा: जकया दृष्टिं छु न छु थं च्वना वन । अन लाखे ४४ पांपल्लाखं मयाक चीभा: दु हँ । अनं मण्डलय् वना । बर्माया नगर मध्ये रंगूनं क्वय् ध्व हे धाइ । बन्द व्यापार, 'सेयू' कल-कार-खाना यक्व दु । हानं पंयंगु, दंयंगु, सिंयागु ज्या थाइगु चीचीधंगु 'अलौयू' कुटीर उद्योग शाला (ज्यास:) नं यक्व दु । आपा: छेँ १ तँ जा:गु, व नं पं व सिंयागु आपा: । २ तँ जा:गु थौं कन्हेयागु छेँ ह्य जक दु । तर भन्ते नाप वन गु जुया: अज्या:गु औद्योगिक क्षेत्रय् स्वया: आपा: बाहा-व हेली चा:हीकल । भन्तेपिनिगु विहारया संख्या धयां साध्य मजू, त्वाचा पत्ति 'च्याउँ' विहार । लय्हुँ, बसेहुँ न्हाथाय् वंसां 'फौंजि' भन्तेपि । रेलय् व बसय् भन्तेपिन्त अलग सीत दु ध्यवा पुले मोगु । छुं जुया: पंगु वन्त धा:सा उपासकपि दना: थाय् बीगु । थथे न्हाथासं भन्तेपि ह्यासुक खने दइगुलि हे बर्मायात स्वर्णद्वीप धा:गु ला ! मेगु ध्व मण्डलय् विषेयता छु धा:सा देग: चीभा: व विहार दुगु मण्डलय् नांगु पहाडया क्वय् च्वंगु विहारया पिने खयलय् छवालं बर्मातय्गु च्वन्हा:गु धर्म श्रद्धा व संस्कृति प्रेमया दसु सम्पूर्ण त्रिपिटक क्रिया त:गु न्हय्सलं मयाक दुख्खहँया शिलापत्र थना त:गु । उकी वां मदाय्केत पौ नं तथा त:गु दु ।

हानं बर्माया मिसात ला धाय् हे मोल, श्रद्धा, स्नेह व शालीन-ताया मूर्ति हे जुल । भीथय् नेपालय् थें छेकुलुव्यां जुया च्वनेगु दस्तुर अन मदु । सनान भावं निजंतय् सह ज्या याना: थ:पिनि त्वीसे त्वीसे च्वंगु रुवा:या चीचीधंगु निस्सा व्रया: न्हाथासं चा:हिला ज्वोगु । धात्यं धाय् धा:सा संतारे दकनिवे नारी स्वतन्त्रता बर्माय् दु धाय् ल्व: । अथे धका: पश्चिमी मिसात थें विलासी पह: मदु । न्हागुं ज्या

धर्म हे यांना: भाःनयात उत्तिकं माया या: जिनि 'व' नं अमि नाप
नाप अथे हे स्वतन्त्र रूपं भन्तेपिनि विहारे वना: मयका मीका मखा:
चंगु ज्वी !

चा: ह्य ह्यं जित: च्वन-भीगु नेपा:यात पर्यटकपिसं देग:-देग:या
देश घाड घा: धें थ्व वुड-धर्म- केन्द्रजुया चंगु वर्मायात नं चीभा:
चीभा:या देश घा:सां ह्यं पाड मखु। न्ह्यायाय स्व:मां चीभा: गनं
ल्वहँयागु. गनं दुरुल्वहँयागु. नं गनं ल्वहँयागु नं. हानं दुरुल्वहँया
भूमिगर्षा मद्रा भगवान् मूर्ति नं उलि हँ मद्रु गनं गनं जक सिंह शय्या
अथवा निर्वाण मूर्ति। व नं व हे चीभा: धें चंगु देग:या दुने।

थुकथं जिपि मण्डलया जुजु मिएडेनया ल: धलं चा:हीका त:गु
लायकू नं स्वयः दगू कफिहौसय दुहां वन। भन्तेया पिथा च्वने माल
थें थ:गु वर्मा भोला टेबुलय दिका: बाटरु वन। जि याक:चा टेबुलय
ल्हा: दिका: वर्माया विषये विचा: य:ना च्वना 'धात्ये वर्मा स्वतन्त्र-
बलय गुलि जक धन धान्य सम्पन्न ज्वी! हानं वुडधर्म व बौद्ध संस्कृतिया
गुलि जक आरक्षा या: ज्वी! आ: अंग्रेजनसे अपायचो कन्यला त:बले
हे थुलिमछि यांना च्वन।' एलख लिदा भन्तेया भोलाय जिगु मिखा
वन-ह्मिचाया हलं डायरीया नापं फोटो त:वीर छपा: नं खने दु। जि
पिना च्वने मफुत 'मुयागु तम्बीर धें' धक्का: तीजक तम्बीर पिकया:
स्वयां व ला जिमि वं चागु फोटो जुय च्वन। व नं आ: न्हूतिनि
का:गु थें च्वं। स्वयं हे ई चुलुचुलु वं वं वांता:। जिला मिखां ह्यं मखन।
रुवा: नं ह्याउंसे मखा: च्वन ज्वी! थ्व भित्तनसे भित्तु जीवनयात
व्यवसाय जक या:गु मखु चीबरया धकिनं किका: थुकथं अनाचर
थ्यंक नं यांना जूगु रुना: तमं वाटरुमं पिहौं वय्व मवा यायला' धका:
नं मनय वल। 'तर!' जि भसंक लुमत- करपिनि देश!' उकि हे ला
ज्वीनि जिमि व जि नाप नाकं सत्तिक: मव:गु। इको निको तहक्यहें
गंछि मुना: गफसफ ज्वीबलय नं न:ना तरहया त्यागया खं ल्हाना
च्वनिगु, वियोगया व्याख्या यांना च्वनिगु। अनागारिकात जूसां इगू

धाय्का ! गृहस्थ मिसानः व नं छेँ-बुँ विचाः यानाः संसार हने मानिपिं
भाःत दुपिं मिसान थथे भन्ते भन्ते धकाः भाःतयात तापाकाः ज्वां
जुङ्गु अन्याय मखुला ? अथेला जितः मेचीनाय् च्वना जोछि कथा
छक् मुक्कं वियाः तःगु दु । व कथा नं अमि निह्म तहक्यहेँ घनिगु
ज्वांमाः । वया दाजु क्रिजापिं ला निह्मं ज्यासलय् घनिगु । जि अन
वाःछिति च्वन ज्वां व क्यहेँहा नापं मांहासिथाय् कथाय् घना च्वन ।
थज्याःगु मिसातय् पहः चहलं मखाः ज्वां 'मिसातय् चरित्र देवं हे मस्यु'
धकाः धाःगु । उकिं जि भन्ते पिहाँ वय्व ननिं भवासे व भोला भन्तेया
न्होने देवल्य् भ्वाक् दिकाः कफि हे मत्वसे कफिहौसं पिहाँ वया ।
भन्ते आताहाँ च्वना च्वन ।”

मय्जुं जितः तुंक स्वत । भचा लिपा ख्वाः च्याकाः धाल—
“मिजंत धयापिं थथे हे का । निगति खँ दतकि शंका-उपशंका यानाः
विचाः वाचाः मयासे तंच'इपिं । मचांनिसें व्याहा याना तयाह्म,
वःदं वःदं मछि थःगु नामय् च्वनाः धर्म कर्म याना च्वंहा कलाःयातला
थथे च्वत्यंक वांछ्या वय् फुपिसं जिमित धाइ ला ? लैय् लूगु लैय्सं तन
मखाः याङ्गु ज्वां ! उकिंला मिजंतय्गु विश्वास याय् मत्यो धाःगु ।”

“का. अज्याःगु पहः ज्वां धुंकाः नं, छु हानं जिं वयात पूजा
याना तय्गुला अले ? व खँ जिगु पखें ज्वां मखु । जि ला भाइ, ख्वाः
मस्वःपिन्त प्यं हे क्यनिह्म पत्ती मखु ।” जि भचा सः छात थें, मय्जु
न्हिल—छिला गजबह्म हे मनू खनी ! न्हाचः छिं भन्ते चित्र-चात्र नं
च्वय् सः धयागु मखुला ?

जिं थःगु सः फक नाइका—खः, छःय् ?

मय्जुं नाइक धाल—स्वया दिसँ छिं, अथे भन्ते च्वज्या सःहा
जुसेलि चित्र च्वय्त् 'भापि' कया तःगु नं ला ज्वांफु व फोटो । छन्हु
निन्हु लं च्वंगु जूसा सी हे दया वङ्गु ।

जिगु मिखाया न्ह्याने वल—अन ज्यासलय् जिमि ससःअबुयागु
छपाः व ससःदाजुयागु छपाः तस्वीर बुद्ध भगवानथा चित्रया जः खः

व्यवा तःगु दु । वकी ध्वःश्च 'अज्ञारत्न' धकाः नं च्वया तःगु दु ।

हानं जि ल्हासा मवनानिवल्यु वं याइगु मतिनाया माकुगु सवाः
नं छको लुमंका, अयुनं जिगु मन पुरा माने मजू अथे जक खःगु जूसा,
वया जि धाथे योनिगु जूसा हुञ्चतु 'जिमि भन्ते' धकाः छाय् धाड ।
वयागु अपाय्चो छाय् वयान याइ । हानं जि नाप छाय् छको हे
द्यं मवइ ?

हाकनं विचाः फहिल—मछालाः मवःगु नं ला ज्वीफु-भाःत-
यात वृत्ताजी यात धाड धकाः । हानं जि थः निगः ध्यवाया निति वयात
वानाः ल्हासा वना सा वं नं छु विद्याया निति वर्मा वनं छु अपराध
यात । सय्कल, ध्वीकल जि हे जिल । हानं व नेपाः वय् मखु नं ला
घाःगु मदु । २।४ न्हु च्वनाः नेपाः च्वना इःगु जूसा अथे प्यपुना वनिगु
जि भचा तं पी मफुगु हे खः ।

दार्जिलिङ्ग हे मखाः । छकोलं ल्युंसे च्वंक सर्गः तोपुया वल ।
अले “वा वइन, मासँ नुँ” धकाः मय्जुं थःगु प्यकुंलाःगु गा कखायाः
प्यपुंक ज्वनाः पलाः न्हाकल । जि नं मसुकाः छको तयाः ताःचा ज्वंका
यंकुहा भौमचा थें मनय् व हे “वयागु किपाः” घानाः मय्जुया ल्यु
ल्यु वना ।

— १०८८ पोहेला ध्वः द्यःधलिल्वी अष्टि

मचा

व्याहा यानाः गोलाचां मदवं प्वाथय् दुगुलिं कलाःयात वासः नं
धकाः गुलि धाल नके मफु । छन्हु मचा हे बुल, व नं काय् । मचां दुख
व्यू, पलख धकाः वँय् मच्चं ।

उकिं छन्हु मिजंहा छेँ च्वने ह्याइपुकाः बजारे चाःहू वन । छगू
पसले त्वीसेच्चंगु 'बडि' च्वामुसे च्वंक चिकाः छगू मोडल च्वया तःगु
खन, मने छु लुल थें मस्यु पसले लिक्क वनाः स्वत । अन ख्वातु भोँया
खरले 'दुरुपिपीचा' नं इल्ल खाया तःगु खन । अले व नित्तायां मू
कोछिनाः ध्यवा जक बी धुंकल, दराजे दुने 'ग्लाक्सो' दुरु बत्ता नं
पँचिना तःगु खन । अले 'स्वय्, व नं बिया दिसँ' धकाः छगः बत्ता दुरु
नं कयाः छेँ वन ।

छेँ कलाःहस्या मचा मुले तयाः स्वेटर थानाच्चन । भाःत खनेवं
मुसुक्क न्हिल—छु पो ज्वना भायागु ?

'का थ्व का !' धकाः स्वत्तां बस्तु कलाःया न्ह्यःने दिका बिल ।

मिसां भाःतयात छको व वँय् च्वंगु व बस्तुयात छको स्वयाः
न्हिलाः धाल यछिक्क्याः, मयो जि बाः, छु तालया मनू ल्याः व !

भाःतह्वां छुं धाय् मलाःनि मचा प्याँय्क खल । अले मामं
मचायात कस्सिक घय्पुनाः दुरु त्वस्वीकु स्वीकुं भाःतयात पुलुक स्वयाः
मुसुक्क न्हिल ।

— ने. सं. १०८७ कौला गाः ६

अजि

व्याहा यानाबियाः स्वदं फुत नं छय्चिया रुवाः स्वय् मदयाः
छेँया हामा लागिचाः । काय् भौपिं नं छखे मछाः, छखे दधाय्चाः ।

वः च्वंपिं ला धाय् हे मोल, फुक्यां व हे खं, छवः हतुं धाय्
थे मेह भौमचा स्वय् माल धाडपि । उकिं मांहं नं मनं मनं मेह भौमचा
स्वके हे माल ला धकाः कोछी धुंङ्गु ।

छन्हु छगू डेलिगेशनय् वना च्वंह पासा जापानं थ्यंकः वयाः
अपिं निह तपू च्वना च्वंथाय् “का तताः जुशत छगू कम्बालि” धाधां
दुहाँ वल । ल्हातय् बांलासे च्वंगु भौं यागु वत्ता छगः दु ! मिसां तीजक
वत्ता कयाः चाय्का स्वत ! छह जापानी कतामहि । स्वय् हे नंवाइ
थे—नंवाइ थे च्वं । मिखा ज्वाल्ग थी । “आहा ।” धकाः वत्तां पिकयाः
धोइभनं नाइक थःगु मुलय् तया स्वन ! नापं च्वना च्वंह भाःतं कथीक
स्वया च्वंगुलिं मुसुक निहलाः कतामहि भाःतयात लल्हाना विल ।
अज्याथाय् काय्या पासा थ्यंकः वःगु ताय्काः न्तुड धकाः मांह दुहाँ
वःगु, अथे काय्-भौ निहं प्यपुं क च्वना च्वंगु रुनाः वया ‘भाजु गवले
थ्यन !’ धाय् हे लोमन । वं स्वय् वया थ्व हे काय् बुद्धाः मच दू च्वंके-
खुनु भाःतया मुले मचा तयाः सगं कया च्वनागु थें च्वन । उकिं वं नं
स्वय् हे यो पहलं अमित मिखा लिमकासे स्वया च्वन ।

कन्हेखुनुंनिसं मांया पहः पाना वंगु रुनाः काय् भौपिं हारे
चाल । मचा मदुगु खँय् वं छको हे नोचु मल्हन । वः च्वं पन्त नं “छु
याय् भीगु कर्मय् हे मदुगु ।” धकाः हतुवाः तिकङ्गु जुल ।

— ने. सं. १८८७ कौला गाः १०

(‘म्मी’ ११०-१११ अंक)

वाउँ-सचिका

होलिपुन्ही । चकंदः पिकाइगु छको स्वय् धकाः थँबहिली वनागु । घः सँहाहू धाःथें चवन, अयुनं घः पिमकाःनि । ल्याय्द्वत अभीर म्हूम्हू चिनाः मोमो याना च्वंगु । अज्याःथाय् मिसात ४।५ ह्य नं वःगु । छह्य ल्याय्द्वं मिखा फृति याना थें छह्य मिसायात अभीरं लुना बिल । छय्ः छगलं ह्याउँसे च्वं । जि नं लुवां दुहाँ वनागु पाः, अमित स्वया च्वँतलें छह्य मिसा ध्वाक्क ध्वदुल । वं छको भ्वाय्क स्वत जि हे जोह्य वुढी । वयागु तं मछालाय् हिल । कच्छुनाःसुरुक्क लुखां पिहाँ नं वन । जि लिफः न्वयावले वया लिछ्यँलय् नं व मुसुकाःगु खन । अले जि कसक वन—

होलिया हे बखत । गुह्येश्वरी पूजा दु । त्वाःया पासापि सकलं वनागु । अमि नं भोछि देके वया च्वंगु । अमि तह-क्यहेँ पि मखाः जुइ ४।५ ह्य नच्चा नच्चापि ल्यासेचात नं दु । अमि पुचलय् दकले व हिसि दु, वांलाः । जि अभीर तय्के मास्ति बल, तर दुरुरुं सकलें न्हूगु सतलय् थाहाँ वने धुंकल । जि अन सतलय् जक मिखा — जि २।३ कोति वयात पुलुपालु भयालं खना । काचाकाचां नय्-नी यानाः ध्याग गोगु लोला दुगु ल्हाः निप्पां कोट्या ह्मिचाय् स्वथनाः पिया च्वने धुन । धात्थें च्याचाः भिचाःति जक घः चाःहिले धुंबले अपि नं नय्-नी सिधय्काः सतःथा पःखाःलुखां पिहाँ वःगु नाप लात । मिजंत गुलि त्वाथलय् ध्यना च्वंगु व गुलि त्वाथलं क्य् थ्यंकाः नं लुखां पिने घाटय् थबने बुङ्गु । अमि ल्यूल्यू भल्यात २।३ ह्य जक दनि । जिगु जब ल्हातय् च्वंगु लोला जि हे मचाय्क बया कपालय् लात । बया व त्थीसे च्वंगु

हवाः तं व अभीरया रंगं स्वयं हे चंडिया हवाः पाः थें ज्याल । गा लघुं
हिफः चः थें । जिमि पासापिसं जिगु ताकया तारीफ यांना च्वन । बया
पासापिं फुक खितितिति न्हिलाः पाखं कच्चात । व नं जितः छको
भवाँय्क स्वयाः तीजक पाखं कहाँ वन ।

२।३ दें लिपा छन्हु जि पुन्हीखुनु स्वयंभुं लिहाँ वया कथं
बिज्यासलय् छको दुहाँ वना अमि वंजला वया च्वंगु थं. च्वसिन्हः
जक द्वाय्के धुं कुगु । लंपाः ज्वनाः थय्क फह्गु मिखा चूलात । वया नं
छु मनय् वल थें मस्यु फिसिक न्हिले पिज्वल । जितः ला थः गु पचिनय्
हिउँ सिन्हः किना च्वंथे ताल ।

थुगुसी नं व अथे ध्वद्दुक नाप लाः बलय् जि वयाके व हे न्हिला
खना, तर जिगु ग्वाय् जक भुयूगु मखु, दिचराया सँ नं भवीसे च्वने
धुं कल । गुकी जिगु लोलाया अभीर आः नं वया वाउँ-सचिकाया
नापं ह्याउँक थिना च्वन तिनि ।

— १०८८ थिलाथो ८

हाक मयना

हाक मयना इह लहिना तयागु दु साप हे खँ सःह । निको
म्वको धान धाय् हे लाना काय् फुह । वयत् त्वालय् सकसिनं तारे-
माम. राधेयाम धकाः हाय्कडगु । आपाः हाय्कल धाय्ब “ध्वगी
रुवात” धकाः नम्वेकाः मुं क च्वनिगु ।

वय्कः कलकन्ता वना च्वंगु लालां दत । थुथाय् पौ नं मवःगुलि
जि मनय् अनेय् वँ वुया वच च्वन- हूँ छां जकं ज्वीका च्वन ला !
हानं मनय् वल खइ म्स्व वय् त्यःगु जुयाः पौ मच्चत ज्वी का, लाःसा
थौं हे ध्यंकः वइ ला हू हू ! जि म्यूका वल धाय्ब हाय्केगु ।

अज्य थाय् जि भसंक वंक वय्कलं सःतल, जिगु नां कयाः ।
नहापां ला जितः न्हालय् ला ज्वलय् ला थें जुयाः हू याय हू याय थें
जुल । पलख लिप जि सःहू यानाः उखे पाखे स्व हे मस्वया ।

जि ताउत पिना च्वने मफुत । जि म्वय् साप ताउ जाः थें च्वन ।
उकिं आःला तयज् यावने धकाः थय्क लिफः म्वयां ला व पापी मय्नां
धकाः सःता च्वंगु जुया च्वन । अज्ज नं वं स्वय् नहापा नहापाया थें हूँ
सिरपाः वीन धकाः जितः स्वत । जि ला मिखां हूँ मखन, तुरन्त पञ्जः
नापं कयाः वँय् भवा याना विया । “क्याँय् क्याँय्” यानाः व भारा
भारा सन ।

लिप जि खना व ला स्वय् हे कन्ना चायापुसे च्वंक क्षमा
पवने थें कहुना च्वंगु अले जि तस्सकं हे ह्वाइपुसे च्वनाः भसुकाः जक
तया, वय्कः बास्याहाँ न्हित्ताः तीजक स्वाहाने थाहाँ वया च्वंगु मिखा
चू लात ।

स्वयम्बरया स्वांमाः

ससुभूजाया वासुरीया वसन्तं न्हायपनं दुहाँ वनाः मनय हू लु
स्वां ह्यकां च्वन, जिमिगु लायण्डरोवर विज्यामः ल्यूने ध्याक दित । लँया
म्बारा-गिरि जिं छुं मखं, न लँया थभ्याः कथ्याः हे ह्वंचाः । 'का. का,
थ्यन, थ्यन' धकाः जितः मोटरं ककयाकथं यःयाथाय् ज्वना यंकड ।
नापं जिमि निनिपि नं स्वांमाः ज्वनाः लट्टलू वल ।

दुने 'अमि' यःया न्ह्यःने पूजा छुना च्वने धुं कुगु । पलख लनाः
हे जितः यःया न्ह्यःने यन । भिजं ह्व ला न्हापालाक हे अन थना तय्
धुं कल खनी । जितः स्वांमाः विल, कखाय्का विया । अन भचा ख्यूं से
च्वंगु व जि हथाय् चाः गुलिं धाय् ला मझाः गुलिं धाय् वयागु ह्वाः
बालक मखं । वं जिगु छ्यँल्य चोसिन्हः ह्याय्काः जितः कुचुसे
च्वंक लुँ सिखः कखाय्कल । 'भागि याय् माः, भागि याय् मा' धाल,
भागियाना । हानं मोजाया य ने ल्हःतं थ्यूवल्य मनय् धौवजि व ल -
"धात्थें व रञ्जनाय् खनाह्व मिजं खः ला मखु ला ! ला सा थमिसं जितः
धौं ला लाय् महः ला !", "अय् थ्यंक ला य् याय् फइ !" धकाः तीजक
थस्वयां व हे जिं कखाय्कागु स्वांमाः वामाः जक त्वीक खना स्वीकाः तसें
गःपतय् मेजरटेप कखाया तः थें । अले मनय् च्वास्स वन - "धात्थें
स्वीकाः तसें ग्राहकया ह्दु, नुगःपा जँ, गःपः ल्हाः, तुति फुक फुक दानाः
मनं मनं 'थुथाय् लाक थोगू इच्चीति तय् माः लः, थुथाय् लाक थोगू इच्ची
अप्पो व थुथ य् थोगू इच्ची वाः याय् म लि, थुथाय् ल क थाहा वय्केत
थुथाय् थुथाय् निखें निभू निभू व जःखः याकय् नं निभू निभू तया विल
भाःसा स्वय् हे यइपुसे च्वंक थाहाँ थाहाँ वचाः ह्यात धात्थें त्वइ'

धकाः ई व्रनिना च्वनि थ वं नं ब स्वांमाःयात मेजरटेप भाःपाः
जिगु मतिना दाना च्वं थं च्वं ।' त्हाय् धाःसा ब स्वांमाः नं वयागु
नुगःया धुकुधुकु नापं सना च्वंगु दु । हानं वं छकलं छको जि खंक
चाय्क् सिनेमा हल्य जितः स्वःबलय् जिगु नुगःया थाःगाः हे काय् धुकु
थं च्वं । ख नं जितः नं व अथे छको जक खंबलय् न्हापांनिसं ह्यस्यूह्य थं,
बोल चाल दुह्य थं छु थं छु थं च्वंगु जि आःतकं लुमंनि । उकिं जितः
च्वन—“वं नं जितः उलि हे येका च्वंगु दइ, थ्व बी, व बी धकाः छुछु
फ्याना तःगु दइ, हानं थ्व धाय् ब धाय् धकाः अनेक ग्वसाः नं ग्वया
तःगु दइ ।’ अले जि तीजक वया पाखे मिखा व्वया स्वयां वया वसः
न्हापा जि खनावलेयागु मखु लाकां ला द हे मदु, मोजा जक न्ह्याना
तःगु अले हानं मन पीन्दुल—“खः ला, मखु ला !, ख हे खःसां आः
गय् च्वंच्वन थं !” हानं मिखाकुनं स्वयां व भचा जव पाखे चिला वन
थं नापं च्वंह्य पास ह्य धकाः खन । वं धाःसा व हे जि न्हापा खनावले-
स्मिगु टेरीलीनया पाइन्ट न्ह्याना तःगु व पाइन्टय् च्वकाचां थीक टाइ
चिना तःगु ! हानं जिलाहा जुया देपा मिखाकुनं स्वयां, वया सुट् मेगु
हे जूसां टाइ छपु जि न्हापा खनावलेसिगु हे—‘वाइनकलर’ गु ।
टाइपीन नं व हे लापाचा निह्य तँत चिना च्वंगु । अले जि छुं मचाः थें
जुल, जि थय्क् थँस्वत थें, जि खन - व हे, जि सिनेमा हल्य खनाह्य हे
मुसुमुसु न्हिला च्वंगु ! मिखा चूलात, जि ताउत स्वया च्वने मफुत,
मिखा ककनाः वयागु नःइलन मोजाया बुत्ताय् वयागु नुगःया किपा
खंका च्वना—वं नं जितः उलि हे येका च्वंगु दु ।

ब्रह्म मिमांसा टायरी

जि मचानिसें वौ मदगुलिं म् हास थ्यंकाः फारमफिलप याय्त
ध्यवा मदयाः S. L. C जाँच वी मखं। उकिं मझालाः स्कूलया लं हे
मवना। पासापिं नं सुं नाप मलाना।

लिपा मांया सल्हाकथं ज्या माःजुया। गोरखापत्रय् जि बांलाक
याय् फुगु ज्याया पुचः पुचः विज्ञापन खना, तर न्हागुलीसं S. L. C.
वा प्रवेशिकाया सर्टीफिकेट व मार्कसीट पवना तइगु। गनं प्राइवेट
कम्पनीतय्थाय् वंसां खं व हे—“गुलि पास याना तयागु दु ? सुं ब्रह्म
हाकीम वा अफीसरयागु सिफारीस ज्वना वा।” धया हइगु। जि
वौमदु मचायात सुनां सिफारीस याना वी ? ज्या मल्ह, अथे लतंफतं
जुया च्वना।

थुकथं जि ज्या-नि खं थुगु त्वालं अगु त्वालय् जुया च्वंगु खनाः
जि मचाबलय् हितेह पासा स्यंचां धाल- छु ल्हाः प्वनं जुयागु, छगू
ज्या मयासे ?

जि छु धाय्, “गोः न्हाथाय् वंसां गुलि च्वना तयागु दु, सर्टी-
फिकेट ज्वना वा धकाः जक धाइगु” धकाः धया।

स्यंचा न्हिल—व ला भाइ, थःगु कथुप्वाः स्वयाः च्वनीमाः, छ
सेक्रेटरी साहेव ज्वीगु ताके याःजुसेलि छन्त अथे मखाः धया हइ।

“छु याय्गु अले ?”

“जि छगू ज्या चूलाका वी।” जि पत्याः मजू थें च्वनाः वं
धाल—ज्या छुं मखु, जुद्धशम्शेरया सालिकं दुगंबहि च्वाखा तक इधू
थिधू ज्वीगु। छको निको पसलय् दुस्वयाः सुनां सुनां छुछु भिभिगु-

थिके थिकेगु माल न्यात खिकेगु व दां ह्विचा गन स्वथन खंकेगु, बस ।

“छु जितः वगलिमारा जु धयागु ला ?” जिगु सः भचा छात ।

स्यंचां अथे हे न्हिलाः धाल—अरे भाइ, छं छुं याय् मो, थय् च्वंहा मनुखं थय् च्वंगु कोट्, पाइन्ट वा कभोजया ह्विचाय् नोट् वा मनिव्याग् स्वथन धकाः जिमित छहसित कना व्यु । छ अथे हे भलादमि जुयाः इधू थिधू जु । गबलें छगू-निगू मालताल नं न्या । चुरोट व ग्वय् ला न्हि न्हि न्याय् माःगु हे जुल । छं जूसा अमि अंग्रेजी खँ ल्हाइगु नं बच्छि वच्छि सां थु हे थुइ । उलिं हे भीत कुगाः ।

न्हापां ला जि माने मजुदा । हानं २३ को धाःगु व लांलां तक नं ज्या छुं ल्वीके मफुगुलिं अमिगु गुथी थ्याकः वना । जितः न्हि १० भित्का दां खच विया तःगु दु । लिपा लिपा मेगु नं छुं रकम बी धकाः बचं विया तःगु दु धात्थं अथे छुं रिस्क काय् मोक ग्याजिटेड अफी-सर सरह तलव वया च्वंवल्य् जि जेन्टलमाय्न् जुयाः बजारय् चाःहिला जुया । छको निको जात्रा-जित्राय् नं अपि वं थाय् वना । तर अपिं नापं मखु, जिया जि हे वनेगु, अपिं अपिं हे वनि । छुं विशेष खँ दत धाःसा सूचना विल थः घूटी सिधल ।

छन्हु न्हूतडकय् निह्म-स्वह्म विदेशीत वया च्वंगु खना हूल्य् व्वात्तु व्वाक । छता वता माल नं न्यात— विशेष यानाः घडी, फौन्टेन, मिमिंगु कापः व छगू वगू क्यूरियो । लिपा पँचिक नोट् दुगु व्याग्चा छह मिसां थःगु हायरड व्यागय् स्वचाकुगु खना ।

वहनी स्यंचापिं नाप लात । जि ला छुं खूस खबरो न्यंकइ धकाः च्वनां स्यंगु खाः भं स्यंक भोके जुयाः जिगु खात्तय् कय्का हल—का, छंगु मनिव्याग् !

कस्वयां वांल से च्वंगु डायरी । जि डायरी मप्पीकुसे च्वने मफुत । प्वीका स्वयां अंग्रेजी च्वया तःगु । छपौ प्वीका, निपौ प्वीका, साप हे न्हाइपुसे च्वं, छह मिसाया डायरी !

उकी छुछु च्वया तल व सीकेत छिकपि हथाय्चायादीस्सुसा जि वुनुहूँ फुकुथे डायरीया छपौ निपौ अनुवाद यानाः न्यंके :—

“छन्दु, जिमि क्लासय् फाष्टपिरियड महुगुलि पासापि सकलें गफ याना च्वन । सेकेण्ड माष्टर सबःनि । जि छद्दस्या थमं ध्वीके मफुगु पाठ छगू क्वथापासां नं वांलाक कने मफुगुलि छु याय् छु याय् जुया च्वन । लिपा जिगु नापसं च्छं छद्द मिजं पासायाके न्यना । वं ला माष्टरपिनि नकतिनि तयार याना हःगु लेकचर थें ध्वाल्ल प्वंकल । जि वयागु ख्वाः तुं क स्वयाः न्यना च्वना । वं गय् गय् मिखा कनाः, गय् गय् ख्वाः ज्यानाः छगू छगू वाक्य ध्वीकेत कुनः याना च्वन । विशेष यानाः वं छको छको थुलला ? धकाः जितः स्वइवले जिगु नुगलय् दुने थ्यं हे व विषय ध्वाक दिक्क व्यू थें च्वनिगु । अले जि नं न्हिलाः ‘वांलाक हे’ धकाः छ्यलं क्वाना वीगु ।

क्लास कचाय् व कथापासा नापं होस्टेलय् वया । अथे व मिजं पासानाप खँ लहानागु कथापासाया भचा मथो थें च्वं । नुगः मू थें, छु थें छु थें यानाः धाल—व नाप अपाय्चो छ्यलं कात्तु कानाः छु खँ लहानागु ?

जि धया—व हे मथूगु पाठ छं नं ध्वीका मच्युगुलि न्यनागु ।

व पत्याः मजू । ‘व मनू नाकं थीक नःह्य सत्तिके त्यःह्य मखु’ धकाः जक धाल ।

जिपि निह्वां छगू हे क्लासय् जूमां व जिया सिबय् ३ दँति हे थकालिह्य । उकिं न्ह्यागुं खँय् वयाके हे सल्हा कया च्वनागु । हानं व असाध्य हे ख्याः याय् माःह्य, उकिं न्ह्यावलें त्यत्तु त्यत्यं अनलाः थनलाः मदय्क कुचुकुचु नकुनकुं ग्वाराग्वाराचिक ख्याः याना च्वनिगु व व मे-मि नं वांलाक हाले सःह्य जुयाः संगीत माष्टरपिनि व तस्सकं यः । वं जितः प्रेम सम्बन्धी मे न्यंकु न्यंकुं मिसा-मिजंतय् विषयय् उगुं थुगुं खँ जक कना तःगु मखु, मिसा-मिजंतय् थें मिसा-मिसातय् नं अज्याःगु सम्बन्ध तय् ज्यू धकाः अनेक प्रकारं स्यना तःगु । उकिं जिमि कथाय्

निगू बेड दःसां जिपिं आपाः यानाः छगू हे बेडय् लाना च्वनिगु । थौं नं नापं छपाः लासाय् च्वनाः खँ ल्हाना च्वनागु ।

मेखुनु क्लासय् माष्टरं शिक्षा व चरित्रया विषयय् ध्वीका च्वंगु व जि व हे मिजंपासा थीक च्वनाः न्यना च्वना । जिगु न्हाय्पनय् बांलाक दुहाँ मवं । मनं मनं व पासा नाप खँ ल्हाय् दःसा ज्यू, वं 'थुल ला ?' धकाः छ्यलं कानाः ध्वीका व्यूसा ज्यू थें जुया च्वन । उकिं रिसेसय् पिहाँ मवंसे उखुनु कथापासा नं कपाः स्याकाः मवःगुलिं क्लासय् हे च्वनाः निह्यस्या खँ म्वीका च्वना ।

वं धाल माष्टरं शिक्षाया खँ ला बांलाक हे धाल, संसारया न्हागुं खँ थथे धकाः यथार्थ ध्वीगु, सीगु शिक्षा मीत अत्यन्त आव-श्यक, तर चरित्र धकाः मनूया स्वभावया अःखः सिखलं चीगु खँ जितः ला यो मताः । छं हे धा रे का, धुँयात घाँय् नकेगु व मंगःतय्त महाय्केगु सम्भव ज्वीला ? अथे हे मी निह्येसित नं नाप लानाः खँ ल्हाय् मते धाःसा मीसं खँ मल्हासे च्वने फइला ?

वयागु स्वाः स्वयाः जि वाताहाँ खँ न्यना च्वना । छपा तुति मेचय् थकया तल खनी, स्कर्ट थतुलाः अण्डरवयर खने दया च्वंगु जि होस हे मडु । लिपा जिं थय्क स्वयां ला का, वया मिखां ला व थतूगु अण्डरवयर मं थत्वीकाः अन हे जक स्वया च्वंगु । अले जि तुति कङ्क्या विया, वं नं मिखा मेथःय् छत । धाथें जिमि मांपिनि थें ज्याःगु वसतं तिया च्वंगु जूसा ह्य छन्हं तोपू, अथे गनं ला छकू हे खने दइगु मखु । तर फुक हे धया थें मिजंतसें सूट-पाइन्ट पुने धुंछुगुलिं जिमिसं नं स्कर्ट, फ्रक फिना विया छिं तायाः ।

न्हागु थजु, उखुनु होस्टेलय् थयंबलय् तकं भचा मनय् गथे गथे जुया च्वन । कथापासाया खाताय् फेत्तू वनाबलय् नं वं स्कर्टया दुने स्वया च्वं थें जुया च्वन ।

धुकथं जिमि कथापासाया मयोसां न्हाबलें जि व मिजंपासा नाप जक लाना च्वनिगु । वयात मं हाय्के थें क्लासय् व नाप प्यपुं क

चवना चवनेगु ! थौं नं अथे हे नाप चवनाः कापी नोट् याना चवना ।
 कथापासां भ्वाय्कतु स्वया चवन । धान्येया खँ जा मिजंपासाया गय्
 थें मस्यू, जि ला माष्टरया लेकचर न्हाय्पनय् दुहाँ हे वंगु मखु. व हे
 मिजंपासां थुल ला ?' धाङ्गु सः जक थ्वया चवन. व नाप भं प्यपुंक
 चवने मास्ति वया चवन । क्तास सिधल । 'ल' प्ट वीक पीकनीक वनेगु व
 वबां ५:६ न्हु लिपा हे तूर वनेगु ज्वाः उकियात छति छति २४ पु मे
 वय्केगु व ही-हाय् साःगु वसः हिया ति' धकाः न्यंका नं हल । अले ह्यु
 मानि होस्बेलया क्वथाय् थ्यनेव हे सुट्केस चाय्काः मिलय् मालय्
 याय् धुन, हाङ्गु हे मखुसां भचा कय् की जक कुंगु वसः मुनाः छखे
 तय् धुन । क्वथापासां धया चवन—अपाय्चो ह्यु हथाय्, १०:१२ न्हु
 मझि नानिगु । तर वयागु खँ गन फया चवने लाः. मिजंपासाया योगु
 पत्ती नितँ छगु स्कटं नं पिचुक लथ्यानाः वांलाक तय् धुन ।

धान्ये जिपिं छगू गार्डेनय् थ्यन । पासापिं उखें थुखें चाःहिलाः
 सुथया सुषमा स्वया चवन । गुलिं पुखुली न्या स्वया च्वंपिं, गुलिं पुखुली
 ह्या च्वंगु पलेस्वांया जात निना च्वंपिं गुलिं गुलिं अनया गथु नापं
 वं क्यंक्यंगु स्वां थ्वया च्वंपिं ।

पलख लिपा जलपान सिधय् पास पिं पुचः पुचः मुनाः गुलिं
 तास हितल, गुलिं क्यारम हितल. गुलिसिनं स्वांज्वाः छाय्पल । जि
 गनं मछू, गबलें उखे गबलें थुखे स्वयाः व हे मिजंपासा नाप चवनेगु
 ताके याना चवना :

निभाः भचा छाना वसंलि जिपिं फुकं धया थें लखे हितेत पुखू
 पाखे वना । न्हापां ला जि हितः मवना, पासापिं हितुगु स्वया चवना,
 लिपा पासापिसं वा धाःगु व थ नं पासापिं सना च्वंगु खनाः त्व.वनाः
 वेडिङ्ग कस्त्यूम न्हायनाः तीजक क्वहाँ वना, जि वांलाक हिते मसः-
 निगुलि चीजाःथाय् हितता चवनां छह पासां तःजा.थाय् हस्त्यंक साला
 यन । जि इतिमिति कनाः गुलिं लाःया थःने चवनेत सन, उलि लखं जितः

क्वत यंका च्वन, लहाः तुति संका थें च्वं फुकं सित्ति, जिं हुरु हुरु
मिक लः त्वन ।

लिपा व हे मिजंपासां लहाः ज्वनाः साला हयाः चीजाःथाय्
लाका बिल, अले जि मद्धितुसे लखं थाहाँ हे वया छ्या । तर मनं मनं
हानं छको अथे हे लखय् दुंसा ज्यू थें, पासां कस्सिक ज्वना तःसा यो
थें जुया च्वन । लिपा नय्नी यानाः होस्टेलय् लिहाँ वया ।

जिमिगु कार्यक्रम अनुसार ८।६ न्हु लिपा जिपिं ५ घण्टाति रेलय्
च्वनाः छगू गामय् ध्यन । ततःखागु छें उस्त मदु, छखा निखा सरकारी
छें जक २।३ तँ जाःगु विलिङ्ग । मेगु आपाः छें सिपूयागु १ तँ जाःगु ।
मेच देवुलया चलनया सिबे रंगी चंगी बुत्ता दुगु मालाय् लाकां लिकां
तोताः सिचुक च्वना च्वनिगु । नय्गु नं मालाय् च्वना हे । गुलि गुलि
मिसात पुलांगु छतं ह्य छम्हं तोपूगु रंगी चंगी वसः फिना च्वंपिं नं
दनि । जिपिं खनेव जिमि माष्टरपिन्त अनया मिसातसें बाह्य बाह्य
कच्छुनाः मुसुमुसु न्हिलाः भागि यात । जिमित नं घय्घय् पुनाः माया
यात । स्वय् हे सोभाचा ख्वाः वय्क स्वां-सि ज्वनाः देके जुया च्वंपिं नं
उलिहँ मदु । गामय् ज्यापुत सिबे ज्यामित आपाः, छाय् धाःसा पसः
स्वयाः ज्यासः आपाः । उथासं उथाय् बिजुलीया पावरं चले ज्वीगु
चिचीधंगु कुटीर उद्योगशालाय् ज्या याना च्वनिपिं । धात्थेंयागु खँ जा
ध्व गां छगुलि हे छगू तःधंगु कार्खाना धाःसां ज्यू, छें खा पत्ति छुं न
छुं ज्या याना च्वंगु हे दु । अज्ज सुं मनु सुयां छें वंसा वया याना
च्वंगु ज्याय् ग्वाहालि याना बीगु चलन । अथे धकाः सित्ति याकइगु
मखु, वं याःगु ज्या थुलि यात धकाः जंमा याना तइगु । अथे हे व मनु
मेमे थाय् वनिबलय् थें हानं व पासाया छें वनिबलय् नं अथे हे ज्या
याना थकइगु व दच्छि दच्छी ल्याःचाः यानाः बी माक ज्याला बीगु ।
उकिं जिमिसं नं अन चाःचाः ह्युह्युं गुलिखे ज्या याना थका । तर
अमिसं जिमिगु ज्याया नं ज्याला हिसाब यानाः स्कुलय् छ्या हय धालं

माष्टरपिसं ल्याः ह्याके नयू । न न अनिसं याःगु जिमिगु स्वागत
मत्कारया न्याःने उलिचा ज्या पवसा वीत नं मगाः थज्याःगु चलन
मेगु देशय दइ मखु । जिमिथाय मेमेगु गामय नं थज्याःगु चलन दु ।

ज्यापुत नं व्यक्तिगत वुँ-ज्या याइपिं । कृषिफर्म धकाः ततःधंगु
ट्राक्टर वुँ पाले माय्कः ततःकाःगु फाट फाट वुँ उन्त महु । अथे हे
छेँ खां स्वपीत्या प्यपी ति वुँ हे गाकाः परिश्रम व इमान्दारी पूर्वक यक्
यक् अन्न सय्का च्वनिगु । उकिं नय्गु आपाः जा हे । पिने न्वःसा
यानय् यानय् चिचीचा जाःगु पहाडचात वाउँक खने दया च्वनिगु-
सत्तिक न्याथासं रंगरंगया न्वां ह्या च्वंगु उम्मान । न्वस्वकिकि स्वय
मगाः, उकीसनं मिजंपासा नं नाप दुबले ला छु नानि, जि स्वर्गय् ध्यं
थे जुया च्वन ।

अन जिपिं बहनी तक चाःहिलाः भच्चा लिबाक रेलय् घना, गय्
यानाः मिजंपासा नाप च्वने दइ धकाः मनय् घानाः ।

कन्हय् खुनु सुथय् हे जिपिं छगू तःधंगु सहरय् ध्यन । न्वःन्वः-
थाय् ततःखागु छेँ, ततःधंगु काखांना । अथे हे ततःधंगु ततःजिगु डिपार्ट
मेन्टल पसःत खना । जिमिसं अन पुलांगु लाय्कू छेँ नं न्वया-गुगु
आःतक हे मःमःघाःनि । अनं छगू न्कूलया होन्टेलय् यंकाः जिमित
लंच याकल । न्हिनय् सांस्कृतिक कार्यक्रम । अन स्कूलया छात्र-छात्रा-
पिसं अनेक मे हाल्ला न्यंकल । प्याखं नं हुयाः क्यन । अथे हे जिमि
पासापिसं नं २।४ पु मे न्यंकल । दकले लिबा जि नं कथापासाया नापं
छपु मे हाल्ला बिया ।

ध्व नगरय् धःधः म्हुयः दय्का तःगु खुसिचा व उकिया घःने
घःने जाः ग्वय् थें दय्का तःगु ता छ्युल्युं जिमिसं यक् हे ततःधंगु
कारखाना स्वया । तःगू छि मल्टीपलपस टेकनीकल स्कूलय् नं ब्वना
यंकल । अनया शिक्षण प्रणाली क्यनेत ३।४ न्हुति हे तय्गु खं ल्हात ।

अनं जिपिं न्याथाय् बंसा उपवनया उपवन जक दुगु उपनगरय्
ज्वन । जानय् यानय् अनेक देगः दु, व नं पौ दुगु पत्ती भच्चाभच्चा चिनिया

छाँतगु । हानं अनेक स्वांमा सिमातयत् लवय्क भंगः पक्षीतसें मै हाला
 च्वनिगु व पुचः पुचः चलान तिक तिक न्हुयाः प्याखं हुहुं वयाः
 ल्हातय् ल्हातय् हे नमा नःवइगु, गय्च्वंक जक न्ह्याइपुसे च्वं । उकिं
 सन्व्याइलय् वाउंसे च्दंगु घाँसय् च्वनः जिमि सल्हा जुल - 'थन ला
 न्हय्न्हु च्यान्हति हे च्वनेग् याय् माः ।' जिं मनं मनं 'हः' धया । छाय्
 धाःसा तःन्हु च्वन धाय्व उमानय् चाःह्य् थाय् थाय् हसिया वइ,
 अले मौकाय् लाकाः मिजंपासा नाप एकान्तय् खँ-खँ नं ला ल्हाय्
 दइगु ज्वी ।

८।१० न्हु लिपा जिमिसं हानं छगू महान् नगर स्वया । प्यखेरं
 धया थें पर्वतं चाःह्य् । थाय् थासय् तँतँ पौ दुगु वौद्ध देगः खनेदु गजूचा
 गजूचा ल्हुगु । हानं ततःगोगु गं नं तया तःगु दु । चाःचाः हिलाः संसारय्
 दकलय् तःधिकः धाःह्य धलोदया भगवान्या मूर्ति नं स्वया । बांवांलाःगु
 थासय् च्वनाः गोपाः गोपाः फोटो नं कया- गुगुं मिसापासापिं जक
 च्वनाः, गुगुं सकलें छथासं च्वनाः, गुकी जि व हे मिजंपासा नाप
 प्यपुं क च्वना च्वनागु दु ।

चाः ह्य् जिपिं प्रकृतिया धुकू धाय् लोगु थासय् ध्यन । थव
 थासय् गन्धक बास वगु क्वाःलःया क्वच्वाःलः, क्वाःलःया खुसिचा
 व काःलःया हे पुख् इत्यादि दु । विशेष यानाः मोल्हीगु पुख्चा व हिति
 दुगु कथा साप हे न्ह्याइपुसे छिसे च्वं । अन वनाः मोल्हीगु । हानं
 ग्वारा ग्वारा दाःगु लःया हां (वाष्पं) जक मोल्हीगु थाय् नं दु ।
 जिमिसं मोल्हीगु क्वथाचाय् क्वाःलखय् हे मोल्हुया । मनय् मनय्
 मिजंपासा नाप दःसा गुलि ज्यू धया थें तयाः ववं जिपिं तस्सकं हे
 न्ह्याइपुक पर्वः, खुसिचा, क्वच्वाःलः, पुख्, पुलांपुलांगु ततःभागु सिमा
 दुगु थासय् ध्यन । थनया सौन्दर्य जिमिगु सम्पूर्ण राष्ट्रया हे सौन्दर्य
 धाइगु, उकिं थन ध्यंवल्य जिमि न्ह्याय् तःपु । ख नं थन प्राकृतिक
 सौन्दर्य जक मखु, कलाकारितां जाःगु मानव कृत सौन्दर्य नं गाक दु ।
 बांवांलाःगु क्यब, रंग रंगया न्या दुगु पुख्चा, हुमायुं भंगःया न्ह्यं

थें च्वंगु फोहरा, वथां थवथां मदुगु कुचा-काचा च्वहँया पदेचा / रक
गार्डेन) इत्यादि छु जक निं स्वय्. गुखे जक निं मिग्वा च्वय्, जिमिसं
कोछी मफु। हानं थाय् थासय् जिमिगु धार्मिक भावनाया प्रतीक देगः
दीगः नं थन गाक्क दु। थन हे जिमि ल्यं दनिगु तूरया समय दक्व
दाक्व फुकेगु कोछिना।

जिमित छगू छात्र संघं च्यापाटीं व्यूगु। च्या-चि त्वने धुंकाः
'कानकान पीच्या' ह्विता। वाडँसे च्वंगु घांसय् रंगरंगया प्रक फ्युपिं
पुचः पुचः मिसामचात व वल्यूवलाय्क पाइन्दय् तुयूगु कमीज दुत छ्या
तःपिं हूलकूल मिजं मचात तिति न्ह्याः सना ज्वलय् मानो रंगरंगया
स्वां ह्या च्वंगु क्यबय् तुयू हाकु च्याःच्याःपिं लापाचात च्वया जू थें।
जूहसित चाकःलि च्वनाः थासाक्कु दाइगु। जूहसं नं लिच्छि लीनाः थीत
ज्वनेत स्वइगु। छको निको ज्वंसां हसीके मफयाः तोते मालिगु। थथे
ह्वितु ह्वितु' जितः कासाया मज्जा अबलय् वल गवलय् जिमि म्कूलया
मिजंपासा लुल। दथ्वी च्वनाः व चाःचाः हिला च्वन. पासापिसं
थासाक्कु दाल, लहाःज्वनाः लाःसां साल। टाइ स्वत्तिका विल्ल. छु
यात, छु यात। व नं आपाः मिसामचातसें। जि नं अमि नापं ससः-
तिक वनाः वयात हाय्का च्वना। छको जितः ज्वन। पचिपचि याना
स्वत। तर वं जिगु नां मधाः मेगु हे नां धया बिल। अलय् जि 'मखु'
धयाः विसि वया। हानं ह्वितल, हानं छह मिसामचायात ज्वन।
वयात पचिपचि याःबलय् जि भचा नुगः मुल, तर वयागु नां धाःगु
नं मखुगु हे लात। व नं 'मखु' धकाः तिन्ह्या वल। हानं जितः ज्वन।
ख्वालय् कक्कुइ गन गन कुचुसे च्वंक सासा यानाः स्वत। नाइक जिगु
नां काल। न्हाय्पं हे सुख दय्क दुहाँ जक वन. पासापिं हाल
हल—खः।

जि जुया। रेसमया 'स्काप' कस्सिक चिना। जितः आपाः
मिजंमचातसें हाय्का च्वन। गुलिसिनं सँचिका साल। गुलिसिनं स्कर्ट
साल। छह निहसित ज्वंसां नां मखु मखुगु धया विया। छाय्धाःसा

जि ज्वने मा ह्य मेह्य हे वयात ज्वीकाः जितः थीकेत । निचाः स्वचाः
उले धुं बलय् जि धाथें वयात निपा ल्हातं ज्वन खनी । नुगःपाय् सासा
यानाबले वयागु कमीजय् जिमि स्कूलया ब्याज ध्वीव जि वयागु नां
घया विया । व हे खः खनी, व जुल् ।

हानं वयात अय् हे हाय्कल, चाःचाः ह्वीकल । छह्य निह्यसित
ज्वन, छाय् थें मय्यु वं नं नां मखुगु धाल । लाःसा वया नं जितः हे थी
मास्ते वः ला छू छु । लिपा जि थय्क टाइ साले धकाः वनागु, भति
छुँ ज्वने थें जितः निपा ल्हातं कस्सिक घय्पुत । जि नं सुंक च्वना
च्वना । गवय्त जाय्काः तिनि जिगु नां धाल । धाथें वं कस्सिक ज्वना
तःवलय् वयागु नुगः धुक धुक संगु व काक् सासः ल्हाना च्वंगु लिपा
तक हे जिगु नुगलं तायाः लुमुसे च्वना च्वन तिनि ।

अले हानं जि जुया । तर जिमिगु पहः रेफरी थुयाः व खेल बन्द
याना बिल ।

अले जिमिसं छगू न्हूगु कासा 'पोष्ट आफिस' ह्विता ।

जिमि छह्य माष्टर 'पोष्टमाष्टर' जुयाः जिमित फुकसित छगू
छगू महान् महान् नगरया नां छुतः लण्डन, बर्लीन, प्यारीस, रोम,
मस्को, जुरीच, फ्रान्कफर्ट, बेरुट, न्यूयार्क, वासिङ्गटन, पिकिङ्ग, दिल्ली,
रंगून, बेंकक, कोलम्बो, सिंगापुर कलकत्ता, कराची, बम्बाइ, काठमाडौं,
हंक्ङ्ग टोकियो इत्यादि छुछू छु छु ।

न्हापां जिमित छचाःख्यरं तयाः छह्य पासायात 'ख्याः' धकाः
नां छुनाः दध्वी लाक थन । अले पोष्टमाष्टरं उजं दय्कल जि विश्वया
निगू नगरया नां काय् व व नां पि निह्यं दनेगु 'पौ' धाःसा चखुं लुचु
कयाः, 'पार्सल' धाःसा प्यपां चुयाः व 'तेलिग्राफ' धाःसा तिन्हयाः
वनः निह्यस्या थाय् हिला बुला याय्गु । ख्याकं लाःसा अमिगु थाय्
लाका काय्गु व व थासय् थ्यंके मफुह्य पत्ती 'ख्याः' ज्वीगु ।

धाथें जिपिं ह्विता, पोष्टमाष्टरया आज्ञानुसार थाय् हिलाः
हिलाः । छको जिगु नापसं च्वंह्य मिजंमचा व जिमि मिजंपासाया पाः

वल । 'तेलिग्राफ' धाय्व तिन्हुयाः वः मिजंपासा जिगु मुल्य भ्वाक् फेत् वल । मयातुसे च्वंक सकलें हरर न्हिल । जिपि निह्वं बांलाक फेत्तना । लिपा जिपि निह्व निखे लाःवल्य जिमि निह्वेभ्या हे पाः वल । निह्वं 'पर्सल' धाय्व ककहूनाः व्यां वनागु ला निह्वभ्या च्वह च्वह ल्वाः । पलख उकिया सवाः कया च्वंतलें जिगुथाय् ख्याकं काय् लाकल- जि ख्याः जुल । अले मिजंपामाया नाप च्वंन व मेह्न ऋहभ्या पाः वल- 'पौ' धकाः धाय्व जि तिंक न्हुयाः मिजंपासाया मुले ध्यन । वं घय्- पुनाः थासय् फेत्तका विल ।

थथे साप हे न्ह्याइपुक ह्मिनु ह्मिनुं थः सँहाःह धाय्काः थःपिनि बासय् लिहाँ वया ।

७।८ न्हु लिपा मौका लाका जि व मिजंपासा रक गाइनया कस्सं च्वंगु मेचय् प्यपुंक च्वनाः खँ ल्हाना च्वना - मुनानं ताइभनं चिचीसलं । अज्याःथाय् 'स्वाराक्' सः वल । जिपि ला निह्वं थारा न्हुयाः निखे चिले धुन । थय्क भव्यां सुं वःगु मसु खनी, फसं मिमाहः संगु जुया च्वन । अले काचाकिचि खँ मिधय्काः अनं चिला वया ।

मिजंपासा व जि हंकङ्ग मिरामार होटलया छगू डबलवेड रुमय् ध्यना च्वंगु । जिमि तूरया प्रोग्रामय् भूतल लिहाँ वनेत छको फिग्वसः दँति न्ह्यः छह्य सम्राटं अनेक वौट्ट विहार, मन्दिर व बुद्धमूर्ति दय्कुगुली दकले बांलाः धाःगु विहार स्वयाः जक वनेगु धकाः कोछिना तःगु छखे बांङ्ग्याः जिपि निह्व जक सुतुक्क थुखे विसि वया छ्या । धाथ्येया खँ छु धाःसा अथे न्ह्याइपुगु थासय् तःन्हुमज्जि चाःहिले दुगुलि मिजंपासा नाप मेगु हे सवाः थुल- उकि कथापासां न्ह्याक ख्याना तःगु लुमंसां जि वया हे छ्या ।

वय्त ला वय् धुन, तर छेँ मांवौपिसं गय् जक च्वंक धन्दा कया च्वन ज्वी मस्यू । गन गन तार बिल ज्वी, छु छु यात ज्वी । छाय धाःसा जिमिगु समाजय् हभन्वारेज ऐन बिरुद्ध मसुसां मांवौपिसं

थःपिसं हे स्वयाः खनाः व्याहा याना वी येकुनि, बरु काय् म्हाय्पित
यः मयः ल्य नं ल्येकु । अथे हे अमि मनं मनं सुमु तातुना तःगु दइ, छु
छु ज्वरे याना तय् धुं कल जुइ । लाःसा सुं वरानियानय् नाप खँ-खँ
नं छुना तय् धुं कल ला छू छु । न्हागु थजु व खँ आः विचाः याना
च्वनां व्याःगु मस्तुत । जिपिं यो त्यो यानाः वय् हे धुन, खँ हे मन्त ।

न्हासुगु न्हिच्छि चाःहिलाग व चच्छि वांलाक छने मखंगुलि
ह्म-ह्म भ्यातुसे च्वं । उकिं थौं मोल्हुयाः जक पिहाँ वनेगु कोछिना ।
छाय् धाःसा भचा लिवात धाय् व थन तः वइगु मस्तु, लःया साप
अभाव । लः आपाः खर्च याय् मते धकाः अनेक आदेश, उपदेश,
अनुरोध छुछु याना तइगु । उकिं मो-मी ल्हुयाः ब्रेकफाष्ट यानाः तिनि
जिपिं चाःह्य वना ।

थ्व थाय् धात्थें न्हाइपुगु थाय् जुया च्वन । पर्वतं चाःह्यगु
समुद्रया मिथय् सिथय् दय्का तःगु सहर जुयाः थन तांनो-चिकु नित्तां
अप्पो मजुसे न्हाबले धया थें छगू हे क्लाइमेट जुयाः याउँसे च्वं । हानं
अनेगु बांबांलाःगु स्वांमाया नापं ग्वय्मा, नैक्यामा आदि दुसां अंमा
छता धाःसा जिमिथाय् मदु थें थन नं मदु । थथे भनं न्हाइपुसे च्वंगु
थाय् नं अज्ज प्रीपोर्ट जुयाः सालनाल सकतां दंगुलि यात्रीत हूल हूल ।
तर 'विदेशी राज व गरीबी, कष्ट व दुर्गुण पर्यायवाची शब्द खः'
घाइ थें थन नं भुयूत जक तःमि, साधारण चिनिया जनता गरीब । उकिं
फोगित यक्क दु, अथे हे बगलिमारात नं चाःचाः हिला च्वनिगु । उकी-
सनं मेमेथाय् देशय् मिस्त याकःबकः ज्वी मज्यू धाइगु थाय् दु थें थन
मिजंत अज्ज ल्याय्द्वत याकःबकः पित छय् मज्यू थें च्वं । छाय् धाःसा
भ्यालय् वा वरन्डाय् वांबांलाःपिं मिसात ध्वया च्वनिगु व बजारय् नं
च्वामुसे च्वामुसे च्वंगु बडी पिज्वय्क सालुसे च्वंगु प्रक बा स्कर्ट फिनाः
निह्म निह्म वा याकःचा नं मिस्त फुट्पाठय् इरू थिरू जुया च्वनिगु मिजंतय्त
ध्वात्त ध्वानाः । अज्ज गुलिसितं कोटया टाक ह्वतय् स्वां तिया बीगु ।
लाःसा तीजक ल्हाः नं सालाः न्याकुं कयाः वनिगु । छको ला जिमि

पासायात कुति न्याना थकल हँ । एसलतय-पिमलतय नं डापाः मैल्म
गर्लस मिमात हे । थयूक म्वयाः ल्यायूहान व थयूहान हँ मयू थें च्वंपि
जुल कि स्वदुगं मृ यायू धुंकडग । धाकय वच्छि दित कि ला लात
थुकथं थनया चहल पहलगु मन्ध्या विकाः होटलत लिहाँ वया ।

जिपि तातक च्वने मानिग जगुलि होटल तोताः छथय गल्ली
लच्छिया निति छेँचा छखा बालं काय धुन । पासाया ज्या मा जुया
च्वन । तर खास अनया वामिन्द'तयन हे बांलाःगु ज्या मदुगु धासय
छह विदेशीयात गन याकन ज्या चूलाड !

जि नं नापं पिहाँ वनागु । बजारय उखे थुखे आफीसं आफिसय
चाःछुहूँ सन्ध्याकाईती अग्निबोटय च्वनाः पार वनाः रोपं सालिगु
त्रामय गयाः थाहाँ वनाः नगरया दृश्य म्वया । नगर थुलि बांलाः खनेदु
बयान यानां साध्य मजू । दथ्वी समुद्र स्वखें तँन ल्वीक दयका तःगु लँ
व छेँ । भःभः धायूक रंगीचंगी मन च्याका तःगु म्वय हे नखः थें च्वं ।
ख नं थन न्हावलें नखः धाःसां ज्यू . छायासा ध्यवा दुपि न्हून्हूपि
यात्रीत वया च्वनिगु । अमिसं मो ह्वले थें ध्यवा ह्वला च्वनिगु व अमित
धौ लानाः मनं मतुना थें लुँहिति वहःहिति हायूका च्वनिगु जूवलतय
न्हावलें नखः न्याडगु हे जुल । अथे हे अज्याःगु मौका चूमलाःपि छह
निह जिपि थें ज्याःपि यात्रीतयत जक अःखः जुया च्वन अनं जिपि व
हे त्रामय च्वनाः कहाँ वयाः लिवाक वासय वया ।

छन्हु ज्या माले धकाः पिहाँ वंह पासा कन्हयूखुनु वहनी ज्वी
धुंकाः नं लिहाँ मवः जिगु नुगलतय धौवजि वायूकाः फाता फाता पुला
च्वना । गवलें लासाय थस्सः पायूगु, गवलें वाथाक दनाः पिने लँय
स्वयूगु, तर व व हे मवः । मनय वइ 'लाःसा व हे परीतसें ध्वयूके ला
मयंकुला ? छुभाः मिजंतय मन हे मखाः !' हानं मन लिहाँ वइ—'अय
थयंक ला गयू यायू फइ, सुं पासापि नाप लानाः गनं पिने पिने थयंक
नं ला ज्या माःवन ज्वीफु ।' हानं मन पीन्हुल—'लाःसा गनं मोटर
एक्सीडेन्ट ला ज्वीका मच्चंला !' अले जि नुगः तयां तयू मजिया बल,

ख्वबि भय् भय् बिया बलः ख्वयाः साप हे ख्वया । जि मेगु छु याय् !

गोन्हुमछि क्षिपा नं जि अथे हे ख्वया च्वंगु तायाकाः जिमि नापसं च्वंह मिसा छ्ह वयः होकः बल । वं वहनी थ्यंक च्वनाः जितः ज्वरे-जिरे यानाः नका नं थकलः वला धाथ्ये हे भिंह मिसा जुया च्वन । वं घया थकल - संसार थथे हे खः, थन असम्भव धयागु छु मदु मनु जुयाः अथे आकाकां जूगु दुःख-सख हना च्वने फय्केगु हे मनुष्यता खः । गः न्हु धैर्य याना च्वं अथे छगू समाधान लुया वइ । आमथे नय्-नी मयासे ख्वया जक च्वनां दुःख तना वनि मखु, मनु जुयाः थःगु तुति च्वीमाः मेपिनिगु जक भर कयाः च्वने मज्यू । अयनं पुलिसय् छको रिपोर्ट या । न्हैमा थौं जि बने ? छु माःसा जितः धा, मछाले म्वाः, ज्या माःमां जि चूलाका बी ।

वं थुलि भलसा बिया वसैलि जि भचा नुगः च्वन, ख्वय्गु दिनाः खापा बिपा म्वायाः घना ।

धाथ्ये व हे मिसा नाप वनाः पुलिसय रिपोर्ट याना थका । तर खवर बीके हय् धकाः जिग् पत्ता-पित्ता च्वया काःगु छु सः मदुगुलि हानं अन थ्यंक वना नं 'गो छु खवर मदुनि' घया हल । जि आशां पिया च्वना ।

हानं च्यान्ह वन, अयनं व मवः । उखे थुखे व वनिवनिथाय् आफ्सीसय् नं म्वः जुया, गनं नाप मत्ताः । लिहाँ वयाहस्या लँ हे मिखां मखं । बासय् थ्यनेव जि फी हे मफुत, ख्वया । ख्वख्वं जितः अथेभनं माया याइपि जि मां-वौपिः स्कूलया योयोपि पासापि लुमना बल—'अमिसं जिगु विषयय छु छु जक खँ ल्हाना च्वन ज्वी ! गुलि नुगः मछिकाः ख्वल ज्वी, गुलि नुगलय् स्याकाः तं नं न्वय्कल ज्वी ! धाथ्ये मांपिसं ज्यूथाय् खःथाय् स्वयाः बीथाय् वने दुगु जूसा मांपिनि थें ह्य छ्हं तोप्वीक बांवालाःगु साटन्, कय्चिन्त्या लनं ज्वाल ज्वालथिक फिनाः बने दइगु । थज्याःगु बाह्य बाह्य घया थें खनेदुगु वसतं तियाः मिजं तियाः बयागुलि बस्याःगु दुःख भोग याय् माह ।' जि मं ख्वय् मास्ति

वल, हिकु हिकुलं रुवया हे च्वना ।

उखुनु नं व मिसां तायाकाः च्वां वल । गवयत्तनि गवयत्त च्वनाः
घय्घय् पुनाः ह्येका च्वन । वयागु व मायां यानाः जि ह्येमात्त, ह्यया ।
वं खँय् खँय् थ्व नं धया थकल - मिजंत धयापिं थथे हे खः- न्ह्यावले
न्हून्हूपिं जक स्वःजुइपिं । अमित न्हूगु दय्व गाः, त्यं-भिया वास्ता
मदु । उकिं अमित नं अथे हे यानाः पलेसा काय्गु त्वय्माः । आमथे
ख्व जक ख्वया च्वनां मज्यू, छगू ज्या याय्गु त्वय् माल ।' थ्व खँ जि
वांलाक मथू, छु यानाः पलेसा का धाःगु !

२३ न्हु तक विचाः याना च्वना नं जि छु ज्या याय्गु कोल्ली
मफु, न मिजंतयत्त छु यानाः व्वला साय्गु खः व ल्वीके फु ! मं हे जक
व लुमना च्वन, च्वन- व नाप च्वनागु, व नाप चाःहिला च्वनागु, व
नाप छु छु याना च्वनागु छगू छगू चलचित्र थें मिखाया न्ह्यःने
चाःचाःहिला च्वन । अले जि मचाय्क हे भसुकाः वल । भसुकाःयां
हिकु हिकु, अले छु मांनि रुवलु पिज्वय्त जक । जि ख्वया, भचा
ततःसकं हे ख्वया । तुरन्त व मिसा थ्यंकः वल । वं अनेक किसिमं
ह्येकल, न्वात, बो नं विल । वं धाः धाः थें धाय् नं मसः जि । फुकं खःगु
खँ थें च्वं, ज्यूगु खँ थें च्वं, याय् माःगु खँ थें च्वं । धापू छु धाःसा जि
वांमलाःह्य मखु, एशियाय् वांलाः धकाः नां जाःगु जातीया मिसा,
न्ह्याथाय् वंसां न्ह्यःगु देशय् वंसां मच्चोह्य मखु ।

जि चर्चिद्ध न्ह्यः मवः । सुथ ज्वीकाः तिनि भचा झुङ्क न्ह्यः वल ।
दनाः रुवाःखी झिलाः जलपान यानाः पिहाँ वना । वजारय् सिथं सिथं
चाःहुला । यानय् एरोड्म खन, अले मनय् वल - 'अन वनाः खँ ल्हाना
स्वय्, इयरहोस्टेसय् काइ ला ?' जि आफोसय् मैनेजरया न्ह्यःने थ्यन ।
जि खनेव मैनेजरं चिनिया भाषां न्यन - 'झाय् भय्जु ?' जि सःसः थें
चिनिया भाषां धया - 'जितः छुं ज्या विचा दी फुला छिं ?' वय्कलं
घाल - 'जिथाय् छितः त्वःगु मेशु ज्या छुं मदु, इयरहोस्टेसया ज्या दु,
डकियात धाःसा अंग्रेजी भाषा बलाक ल्हाय् फय्के माः, हानं स्वास्थयवा

नं परीक्षा याके माः ।

जि धया - भचा भचा ला जि अंग्रेजी सः ।

अले वय्कलं अंग्रेजी खँ ल्हाना दिल, जि नं अंग्रेजी हे लिसः
विया । अले वय्कलं आस्वासन दिया दिल—कन्हय् १० बजेती छको
बा, डाक्टर वइ, परीक्षा याका स्वय् ।

जि लय् लय् तायाः वय्कःयात धन्यवाद बियाः लिहाँ वया ।

जि वर्मा वनाः लिहाँ वया । नापं पुलां पिं इयरहोष्टेस पासापिं
निहसिनं जितः स्यना स्यना यंकल । थथे अंग्रेजीया माध्यमं ज्या
चूलाः खनाः जि अत्यन्त लय्ताया । ख जा जिमिथाय् मनूत विद्वान्
ज्वीत अंग्रेजी वा मेगु छुं विदेशी भाषा सय्का च्वने माःगु मदु ।
न्हागुं विषय थःगु हे भाषां च्वने दु, न्हागुं सफू थःगु हे भाषां स्वय्
दु । छुं विशेष अध्ययनया निंति मेगु भाषा सय्केगु मेगु हे खँ । अथेनं
जि अवलय् छु मनय् वयाः सयकल मस्यु लाःलाःवलय् अंग्रेजी क्लाशय्
वनाः खँ ल्हाय् सय्का तया, गुगु लिपा थथे जिगु जीविकाया प्रधान
साधन ज्वी धकाः जि मस्यु । उकिं जि व अंग्रेजीया माष्टरयात मनं
मनं धन्यवाद बिया । छाय् धाःसा वयागु 'सय्का तयागु न्हागुं ज्यां
लिपा अवश्य ज्या वी' धयागु वचं न्यनाः हे जि अंग्रेजी च्वनागु खः ।

वर्मा गय्च्वं जि बांल क मखंनि । खालि रंगून-इयरपोर्ट हे जक
खन । अनया वेडिङ्ग रूमय् ह्यासुक चीवर पुना तःपिं भिक्षुपिं धाःसा
गाक खना—सुयातं तःवःपिं वा काःवःपिं । लाःसा नगरय् थज्याःपिं हे
आपाः ला ! हानं धा ला थाय् थासय् ततःधिकःपिं भगवान्या मूर्ति व
यक यक भिक्षुपिं दुगु विहार नं तःगू मझि दु धाल, जि स्वय् मखंनि ।
जि ला आकाशं हे रंगून सहरया दध्वी दध्वी वेडगुं फयाः धाःगु व
सुले फयाः धाःगु च.भाः खना थुलि हे ।

जि न्हूतिनि ज्याय् च्वनाह्व जूगुलि सय्के सीके बीमाः धकाः थें
जितः न्हाथासं छत । बाःझिया दुने जि वेंकक, रंगून जक मसु कलकत्ता

व कराचि नं खन । अनेक तालयापि मनुत नं खन । आपाः यानाः यात्रीत याकःमि मिसात ला उस्त द हे महु, छुं भवा स्वय् हे ल्वःवना-पुसे च्वंक निह्मतिपू निह्मतिपू वइपि दु, आपाः ला याकः मिजंत हे । उकी गुहं गुहं जिमि मिजंपासा थं च्वंपि नं दु- गुहं धिकलं गुहं उंनं व गुहं गुहं पहः चहलं नं । उकिं जि गबलें व लुमनाः स्वय् मास्ति वःसा गबलें अज्याःपि खनाः ल्वः नं वं । छले जि अज्याःपिन्त लंच वा डिनर याकेवल्य भवा कोपाः कोपाः नकाः पित् पिपाः बांलाक रगं-रिगं नं फाय्का यिया । छन्हु लिहाँ वयावल्य न्हापां ला 'का' व हे प्लेनया लुखां दुहाँ वल' धकाः च्वनागु, मंदले व्वहल्य ल्हाः तय् त्यनागु, तर व ला व मखु खनी, छह चिनिया जुया च्वन ! जिह्म ह्म-ह्मि हे गरखेसे च्वना वल धात्थं जि च्वाक्क ज्वने लाःगु जूसा वं जितः छु धाडगु ज्वी ? गज्याःगु क्हांगु मिखां स्वडगु ज्वी ? लाःसा व मिजं नं अज्याःह्म हे जूसा 'वा' धाल धकाः 'गन वय्गु ?' धकाः न्यनिगु ज्वीला ? जि कच्छुना च्वना । न्हिलाः सम्म नं कने मफुत । लिपा थःगु हंकङ्गया कथाय् थ्यंवल्य हंसंमसं धायाः ज्वर वः थं जुल ।

डाक्टरया सल्हा अनुसार जि ४१५ न्हु रेष्ट कयाः हानं ज्याय् वना । उवल्य जिगु ज्या व हे हंकङ्गं वेंकक, रंगून कलकत्ता वन, हानं हंकङ्ग तुं लिहाँ वल । थ्व ला जितः मवावल्यथागु छं स्कूल, स्कूलं छं धाय् ला होष्टलं क्लास, क्लासं होष्टल धाय् जुइ धुंकल । थाज्याया थूचा थं लिहाँ थिहाँ जुल, छुं स्वय् खने लाःगु मखु । उकिं थुकी छुं नवीनता मवय् धुंकल । नवीनता ला उवल्य वल—गवल्य गोन्हुमछि बिक काहीरा-बेरुटया रुटं लण्डन वंगु प्लेन अनया वेडरं यानाः लिहाँ वयाः प्यारीसय् जुइ माल, यात्रीत सकसितं प्लेनं ककयाः अनया होटल्य तय् थंके माल । जिपिं नं यात्रीतय् नाःगु क्वथा-किथा चूलाकाः पाइलट पासःपि नाप प्यारीस छको चाःछू वना । प्यारीस बांलाः, संसारय् दकलय् कलां जाःगु व सभ्यगु नगर थ्व हे धाइ ।

ख नं कलाकारतय्गु कल्पना कु-कु हे कुबुया च्वंगु व गजुचा

गजूचः लूगु गुम्बज दुगु चर्चत व उकिया दुने अंगलय् च्वया तःगु चित्रत, स्वय् हे नंवाइथे नंवाइथे च्वं । निखें भो भो सिमा पिनाः छाय्पा तःगु लं क्यवचा क्यवचा थें च्वं । मेगु पार्कय् पार्कय् स्वना तःगु तिन्हया क्वाहाँ वइ थं, भुरुंक व्वया वनि थें च्वंक थना तःगु मूर्तित फुक धुलं गयाः वथंगयाः खिति पाँय् पाँय् थाना च्वंगुलि थना तःगु ला दुरुल्वहँयागु सीके हे थाकु ।

थ्व फुक चाःबुबु जिमिसं सलंसः क्वथा दुगु 'लोबरे' चित्रशाला स्वया । गुकी जगत प्रसिद्ध अनेक कलाकारपिनिगु कलाकृति मुंका तःगु दु । थ्व छेँ लाखे न्हापा न्हापा जुजुपिनिगु लाय्कू धाल । थुलि भव्यगु छेँ प्यारीसय् मेगु छखा हे जक खना—'नाट्रोडम गिरिजाघर' । ख नं फ्रान्सया जनसंख्याय् सच्छी ४० ह्य शिल्प-कलाकार धाःबलय् थन हे थज्याःगु कलाकृति मदुसा गन दइ ?

अनं जिपिं छगू होटलय् वनाः नया । सकतां साः, सकतां तःजि, पित्यानाः जक मखु धात्थं हे । मेमेगु नज्वलंथा नापं जिमिसं न्याख्येँ व ततःपुगु कुरीलु नं नया, भचा तुयूगु अय्लाः नं त्वना । छाय् धाःसा थौं प्लेन व्वइ मखुत । अनं आइसक्रीम कफि त्वनाः पिहाँ वयाः छगू नाइटक्लवय् व्वना यंकल । न्हापां ला प्याखं छगू स्वःवनेगु धाल, जि मत्युः लिपा धकाः सिल व ला नाइटक्लब खनो । दभू (स्टेज) साप बांलाः, फुक हे दृश्य धात्थंयागु । स्वांमा-सिमा जक मखु, पुरखू व फोहरा नापं धात्थंगु । प्याखंमोत धाःसा स्वय् हे घञ्चायापुसे च्वंक पोची नांगापिं मिसात, खालि प्यळांगू बालागु कय्ता छपु चिना तःगु दु, वञ्चया नामं उलि हे । जिपिं मिस्त निह्वास्या मछालापुया च्वनां च्वने मज्यू । उकिं जिमि इयरहोष्टेस पासा चिनियानी ला मछालाः कच्छुना च्वन, च्वनं । मिजंतय् धाःसा प्याय्चाः मिखां स्वया च्वन । जिं ला नापसं च्वंछा पाइलट पासायात छथु जंधुली म्वीका नं विया—गज्याःगु थासय् हयागु ? पाइलट निहल—'सीन-सेनरी व प्याखं ला स्व, लि स्वाभाबिक' प्याखं छु रय्, स्वय् हे येचाः पहलं घय्घय्पुत, तिति

नहुल नानो सकस्युधे । ध्व पुक लौन्दर्योपासना व कलाप्रियताया
नानय् दर्शकतय् मन अप्पो स्वकेगु जुगुनि सिवाय मेगु ह्युं मखु ।

अनं वाचा फल्गीकाः लिहाँ वयाः एरोडमय् यना ।

थुगु प्रकारं जिगु जीवन स्कूली जीवन थेंहे न्ह्याना च्वन, दत्त्या
वंगु जि चा हे नचाः धाःसां ज्यू । छको निको मिजंपासा लुमनाः नुगः
मछिसां हानं प्लेनय् ध्यन कि अन अनेक तालपि मिजंत खनाः लोमना
वनिगु । छह निहत्त्यां प्रीजेन्ट धकाः 'टीप' नं विया थकु आपाःयानाः
हंकङ्ग ध्यनिबलय् ।

उखे धाःसा विश्वयुद्ध तच्चो जुजु बल । प्रथम विश्वयुद्धय् बेल्जीयम
ध्वस्त जू थें पोलायण्डय् आक्रमण यानाः । पोलायण्डयात जर्मनी बच्छि
रुसं बच्छि थलाः इना काल । जर्मनीया न-जीःसें लखंलख यहुदितय्त
स्यात, गुकी मिता-मिजंया लिबे नचातथुगु संख्या आपाः धयागु
इत्यादि अत्याचारया खचरं जिमि वय्-वने याय् नं थाक्या बल ।
न्ह्याथासं शंका, ह्य ह्य नापं बालाः वइगु । जितः नं थुथाय् ध्यंबलय्
चिनियानी धकाः मच्चने धुकल, उकिं जितः मैनेजरं च्यान्ह्या दुने
थःगु देशय् हुँ धकाः आदेश बल । अले जि छु याय् छु याय् जुल —
थःथाय् देशय् वनाः जि गन च्वनेगु, छु याय् गु ? छको ला ख्वय् नं
मास्ति बल, लिपा मिजंपासा खनाः तं नं पिहाँ बल—वं उलि तोता
मवंगु जूसा ! अथवा वं जितः अथे च्वय्के नहःगु जूसा आःबलय् जि
गुलि न्ह्याःइपुक छह मिह मांवापिसं स्वयाः खनाः व्यूह मिजं नाप
अथवा थमं यः त्यः यानाः लय्याह्य मिजं नाप ह्ना च्वना जुइ । अथे नं
मखुसा अज्याःह्य छह मिजं नाप कोछिनाः वं बीके हःगु न्या, साकइ,
ओबी अःदि स्वयाः लय्ताया च्वना जुइ । वा व नाप च्वनाः स्वंगः
सलीचाय् तयाः 'साकइ' चिपं थिया च्वना जुइ । अले तमं छको ला
मिजंपासायात सराः निं विया - सां नं मोह्य !

धाथें जि अमिसं धाःखुनु हे हंकङ्गं पिहाँ वयाः थःगु देशय्

वया । तर थःगु हे देशय् ि विदेशी थें जुल । मन वने, मन च्वने छुं
हे कोझी मफुत । मांवीया खः । खःको छःगु मखु । वंसा ला छु,
नकाः त्वंकाः त हे तइ, अध्यर्ज अमिन डेल्ल तुयलय् स्याके धुंकाः छु
न्हासं वनेगु । छको ला तुगुं रंष्ट्रीय रंमंचय् वने ला धकाः नं मनय्
वःगु खः, तर अन धःला निरातय् पाठ नापं आपा, मिजंतसें
याइगु, वसः नं रंणीचंणीगु ह्य छहं नोष्टुगु पुलां तालगु फी माःगु व
भाषा ल्हाय्गु नं पुलां छु हे मथूगु भाषां ल्हाय् लय्के माःगु । उकि
जि उखे पाखेया आशा तंता छ्या । नोन्हुदछि चाःचाः लुहं छगु
होटलय् ज्या चूलात । ख नं जि बिनिद्या भाषा व अंग्रेजी नं सःह
जूवलय् होटलवेद्रेसया ज्या जि दांलाक याइ धकाः मैनेजरं विश्वास
याइगु हे जुल । जि नं अनित लुदंका दुनेनिसं मज तयाः ज्या दाना
विया । धातय्या खँ जः थ्व ज्याया निति हे जि इयरहोष्टेस जुयः
दत्त्या तक ट्रेनिङ्ग कया वयागु थें जुल ।

छन्हु निन्हु यायां लांलां रया वन । छको निको थःगु जीवनय्
चि मगाः थें छु थें छु थें च्वनाः ख्वय् मास्ति वइगु । छःहु जि छह
मिजंपासा थें च्वंछ जिजं यानं खंलुति तुगः भारभार मिना च्वंगु व
उखुनु हे लाक जिनः मैनेजरं जोल्हुइगु कथाय् यात्रोतयत् मोल्हुकः वनेगु
ज्या च्वया तःगु, वना । अन निह्य ल्याय्छत मोल्हुइत वया च्वंगु । जि
न्हापां छहसित जंधुली खिति त्वंका विया, वया मोल्हुइ सिधय्कल ।
अले मेहसित नं थाका वीत थय्क स्वयावलय् वयः हाबां जिमि मिजं-
पासाया थें च्वं । अके थ्रा ला वयात नं जि थाका विया, तर जिगु
मनया जिमि स्कूलया दूरय् क नकानपीचा हित्ता च्वन थें जि वयात
न्हाःने पाखे नं थारल खनी, अहे वं नं छन्त नं थाका बीला धकाः
जितः नं थाका छु विल जिल का स्कूलया पीकनिकय् पुखुली हितु
हितुं व पासां यय् पुकाः लखं धकाः थकाय्का च्वना ।

थुकथं न्हाक हे न्हून्हूवि मिजतय् नाप संगत जूसां जि सुं मिजं
नाप प्यप्पुने मफु, व हे पासा जक लुमना च्वनिगु ।

अथे ला जिमिसं अगाय्चो पूर्वक समाचार स्यूगु मसु, अथेनं
 होटलय् वइपिं मनूतय् पाखें चोवचो खँ ताल-जमनीया नाजीतसें
 पोलायण्डं वनाः नार्वे, स्वीडेन, हालैंण्ड व बेल्जीयम जक मसु बुल्गे-
 रिया, रुमानिया, चेकोस्लाभाकिया, युगोस्लाभिया, ग्रीस आदि
 यूरोपीय देशय् कब्जा यानाः नं अज्ज संवियत भूमी नं आक्रमण
 यात -द्वलंदः सहर-गां स्थंका विल; लखलख छें ध्वस्त याना विल, द्वलंदः
 कलकारखाना रेल्वे जक मसु, द्वलंदः स्कूल, कलेज, संग्रहालय-पुस्तकालय
 व अस्पताल तकं लाकालुकु यानाः स्थंका विल खनी। जिमि नं तंमो ध्व
 राजनीति वालात व अर्थलोलुप साम्राज्यवादीत खनाः। तर ध्व खँ
 फुक ल्हाय् मज्यू खँ, हाले मज्यू मे जुया च्वन। राजनीति जिमिगु
 हुतुप्वाः तिना तःगु दु। उकोसनं जिपि न्याना तःपि भ्वातिचात मखाः,
 थर्थं छुं जुयाः होटलं पितिना छःसा जिमि छु यानाः नय्गु ?

हानं भचा भचा अप्पो खँ सदावल, ताया बल-थुकथं जर्मनी
 रूसय् नं हमला याःगुलि धुरीर ध्र व मित्रराष्ट्र धकाः विश्वया शक्ति
 सम्पन्न राष्ट्रत निगू गूढय् विभाजिन जुल हँ। इङ्गलैंड, फ्रान्स, रूस,
 चीन इत्यादि देश छखे पाखे व जर्मनी, इटली, जापान आदि देश मेगु
 पाखे जुयाः विश्व चुंधनिगु ताल वया च्वन हँ। ख नं धुखेपाखे जापानं
 चीनय् कत्यत्यं यंका च्वन, अनयागु बांलाक सः छुं मस्यू। उखे पाखे
 जर्मनी यूरोपय् मि थना च्वनं तिनि। ताय् दु अन लाखे युद्धवन्दीतय्त
 अनेक प्रकारं सास्ति यानाः स्याइगु हँ-गुलिसितं भालां सुयाः, गुलि-
 सितं चुपिं पालाः, गुलिसितं वन्दूकं कय्काः व गुलिसितं विषया
 इञ्जेक्सन यानाः स्याइगु। लिपा थुकथं स्याना च्वनेगु विस्तार जूगुलि
 व खर्च नं अप्पो तूगुलि फौज फौज मुंकाः मेथाय् तय् यंकेगु धकाः
 यंकाः ग्यासया भट्टी दुङ्ग्याः स्याय्गु यात हँ। थुकी आपाः यहूदीत हे
 हँ। अज्ज मिसातय्त स्याय् न्हः सँ खाकाः व सँ लाखे बोत्यं थनेत व
 खिपः निलेत ज्या काइगु धाःबलय् हरे, मिसात जक हे गुलि सित व्वा
 ध्व युद्धय् ? ह हे चिक चिक मि।

मेगु न्हागु जूसां थ्व लडाइँ वं यानाः जिमित नं मजिल । न जिमि होटलय् न्हापा न्हापा थें साःसाः नु नुं वलं उवरे जू, न भिमिगु अय्लाः न्वनाः गाक्क गाक्क टीप बीपि विदेशो ग्रहक वः । व हे न्हावलं धया थें च्वनाच्चपिं छखलः निखलः व्यापारीतय् प्रातिनिधिपिं वः उलि हे । अज थपिं नं गोन्हु च्वनि धय् मफु । उँ जिमिगु जीवनय् न्हापा न्हापाया थें ज्ञाःगु उल्ल स-उमंग छुं मदु खालि नय्तया नितिं जक म्वाना च्वनापिं थें नल, त्वन, द्यन यानाः पशुतय् थें जीवन पुका च्वना, उलि हे 'छुं' हे नवीनता मवः । नवीनता छुं वःसां व हे फलानाथाय् धूमधाम बम्बाडे जुल, फलानागु उहर च्वस्त जुल, थुलि नू सित, उलि मनूयात धापाः जुल धाइ, लाःसा उको जिमि मिजंपासा नं छाय ला छु छु ! न्यन्यं हे ह्य हे पीसे पीसे वः ।

जिमिथाय् नं पल्टनय् मिस्त भर्ना यात धाःवल्य् उको ला अन पल्टनय् मिजंपासा नं भर्ना जुया च्वंगु दु ला धयागु आशां थः नं भर्ना जू वने ला धकाः मनय् वःगु खः, तर व नं गय् गय् अर्थ दुसुना वन ।

हानं जिमिसं ताल - जर्मनतसें फ्रान्सया म्यागिनेट् लायनय् बम्बार्ड यानाः अन् नं कज्ज' यात । अले जिगु मनय् च्वाक्क वन - अल्फान्स बोदेया 'अन्तिम पाठ' वाखनय् प्रसा (जर्मनी) यापिसं फ्रान्सया स्कूलय् फ्रेञ्च भाषा व्वने मदय्का दित धाः थें लाःसा आः नं थ्व नःजोतसें अथे हे व अपाय्चो वांलाः, सम्पन्न धाःगु भाषायात आघात याइगु ला ? हानं मनं धैर्य वःकाःवन- आः थ्व नीगूगु शताब्दी अथे ध्यंक ला याय् फइ ला ?

हानं व पुलां पुलांगु, बांवांलाक बुत्ता दुगु गुम्बज, खंवा, तिकामयाः दुगु छें, व पुलां पइः तनि धकाः हुयाः सिलाः सफा याना मतःगु प्रकार प्रकारया मूर्ति व निखें फुट्पथ व सिमा दुगु चिकि चिकि ब्या जुया नं सफा धकाः नां दंगु सडक, व स्वांसा लासा थें च्वंक स्वां ह्या च्वंगु क्यब, नाट्रोडम गिरिजाघर, व लक्सेमबर्ग कार्टर, व लोवरे संग्रहालय, व एफल टावर—गुकियात काउंट टाल्स्टायं मन्तयगु

शिल्प कलाया दसु धाय् ल्व'गु विविध वुत्तां जाःगु देगः नं ध्वस्त जुल
ला ? हानं थमिसं रंगून सहरया दध्वी बर्मीतय् धर्म, श्रद्धा व वैभवया
दसु जुया च्वंगु स्वेडगु फयाः व पुख्चा पुख्चा चाःहीका च्वंगु देगलय्
२८ ह्य बुद्धपिसं चाःहीका च्वह्य वसाय् दक धातुया मूर्ति मध्ये दकले
तःधिकः धाःह्य १६ कु जाःदुह्य भगवान्या मूर्तियात नं वमं कय्बल ला ?
अथे हे कलकत्ताया माणिक नलाया जैनमन्दिर, प्राचीन हस्तलिखित
सफू यक दुगुली नां दंगु एशियाटिक शोसाइटी व इंपिरियर लाइब्रेरी,
पुलांपुलांगु दुर्लभ कलाकृतिया भण्डार कलकत्ता म्यूजियम व उलिमछि
खर्च यानाः वःदं मछि बिक दय्का तःगु यूरोपीय कलाया नमूना
'भित्तोरिया मेमोरियल' नं ध्वंस जुल ला ? व ध्वंस याय्गुली समदर्शी
वमयात थव फुकया महानताया ह्य वास्ता ? हानं गुलि यो त्योपि मनूत
छह्य ल्यनाः मेह्य सित ज्वी अमि ह्य गति' ! निह्यं सीपिनि ला अन वनाः
नापं च्वनि धाय्का !

तर संसार परिवर्तनशील, थन ह्युं हे न्हावलें उत्थें जुया मच्चं ।
प्राणी मध्ये श्रेष्ठ मनूत ला मचां ल्याय्ह्य, ल्यासे, ज्याथजिथि जुयाः
सिनावं घासेलि मेगु जक ह्य हिला मवनि ? युद्धं नं मूपुला हल । उलि-
मछि मुलुक त्याकुत्याकुं रूसया राजधानी मास्को सत्तिक थ्यने धुंकुगु
जर्मनीया फौजयात रूसया च्वापुं दाःबलय् अन कातुक च्वने मफुत,
रूसया वीरतसें सुखूतु तुले थें थूतुलाः सोवियत भूमि पितिना हल ।

थुथाय् हे मित्रराष्ट्रया फौजं फ्रान्सय् व अमेरिकी फौजं इटली
हमलायात । रूखे रूसं पोलैण्डयात कब्जा यानाः बेल्जीयम, बलगेरिया
आदिषात स्वतन्त्र यानाः हल । अनंलि मित्रराष्ट्रया फौजं जर्मनीया
तःगू हे सहरय् बम्बार्ड यानाः बर्लीनयात फौजं चाःहीकाः तसेलि
हिटलर बेपत्ता जुल । अले जर्मनीया फौजं आत्मसमर्पण यात ।

थुकथं यूरोपय् नाजी शक्तियात कत्यले धुंस्थंलि हथाय् मच्चासे
ई पिया च्वनेफुगु गुण अनुसार मित्रराष्ट्रं प्रशान्त युद्ध पाखे कुतः याना
इल । फिलिपाइन द्वीपसमूह पाखे नं मित्रराष्ट्रया फौज दुहाँ बल । अनं

जापानी फौजयात लिना इहं टोकियोयात नं घेराय लाकाः हवाइ हयला यात । फल स्वरूप जर्मनीया निगू वण्डरगाह - बीमेन व हम्ब-
र्गया यक हे कारखाना भवस्त जु धें जापानया आपलं आपाः कारखाना
स्यन । अन्ते मित्रराष्ट्रं जापानया निगू सहर नगासकि व हिरोसिमाय
संसारय गुगुं युद्धय मजूनिकथं व इटम दन्व हुरकाः ध्वस्त याना विल ।
गुलि मनु सित गुलि छें हुन गुलि दस्तु नाश हुल सकिया ल्याः चाः हे
दुगु मस्तु अने थःगु जननं अज्ज अप्पो दुःख मी खनाः व प्रजास्यःस्य
जापान सम्राटं बिना शर्त आत्मा समर्पण यानाः महायुद्धया अन्त याना
विल धाव । राजभक्त प्रजां नं जुजुया आह्वा शिरोधार्य यानाः
सुंक च्वन ।

थुकथं भव विध्वंसकारी विध्वयुद्ध सिघसेलि धरीराष्ट्रतय दुर्गति
बल गुगुं नगर बाकू दल गुगुं मुलुक ऋणभारं घितिघिति च्वन,
गुगुं गुगुं थासय जक मस्तु न्हाथसं निह्निह मदय्क मगाःगु अज्ज वल्ल
आदि वस्तुया उत्पादन ह जूगुलि थिके जुयाः कंत्रेल जुल । उकीसनं
नाना प्रकारया संक्रासक रोगं यानाः मेमेगु नदस्थ राज्यया मनुतसे नापं
दुःख सिल धाःवल्लय जिमिगु ला खें हे सन् । मेमेगु विजित देशय याः
थे विजेश सिपाहीतसे याय-सयाय अत्याचार याना च्वन ।

उकिं ग्यानाः गुलिसिनं हाराकिरि यात, गुलिसिनं थः थवे
बमं कय्काः सित, गुलि पहाडं क्वव्दानाः व गुलि समुद्रय क्वव्वानाः
नं सित ।

थुकथं हाहाकार जुया च्वंगु जिमि देशय थाय हे चीकूगु व
प्राकृतिक साधनया अभावं यानाः कच्चमालया निर्दि जक मस्तु व मदु
मदु कच्चमालं तयार यानागु तयारीमाल भीत नं विदेशया भर काय्
माला च्वंगुली थव महासमरं कल-कारखाना जक त्यंगु मस्तु, भतिचा
दुगु बुँइ नं बुँज्याइपि मदयाः नय् त्वनेशु वस्तु नं तासकं मगाना व्युगुलि
मनूत ज्या व नसा माहेत वखे थुखे लतंफतं धया धें जुया च्वने माला
च्वंगु । उकिं थज्याःपि मनूतय्त बिशेष यानाः मिसातय्त होदल्लय यंकाः

छद्माः नकाः लाःलाःथे हितुमां विवशतापूर्वक सह याना च्वनै माःगु । फल स्वरूप बम्बार्ड वचे जूगु होटल मध्ये तःगूमछि होटलं विजेतातय मनोरञ्जनया निति नाइटक्लबया रूप काल । उकी मध्ये जिमिगु होटल नं खः । थुक्रियःत विश्वयुद्धया वरदान धाय् ला अभिशाप धाय् जि मस्यु ।

अले जिमिगु होटल वा नाइटक्लब नं वांलाक चले जुल 'छु' दिन लिपा जितः मैनेजरं ग्राहकपिन्त नके त्वंकेगु ज्याया नापं छको-निको मे हालाः प्याखं हुङ्गु ज्या नं विल । ख नं जिमिथाय् स्कूलय संगीत अनिवार्य जूगुलिं जि 'गागाकु' आदि संगीतया नापं 'गीसा' आदि प्याखं नं छुं भति स्यना तयागु दु, हानं जि अंग्रेजी भाषा नं बांलाक हे ल्हाय् सः, छपु-निपु अंग्रेजी मे तं हाले मसः धाय् मो, उकि मैनेजरया आज्ञा थें जि श्व ज्याया भाला कया । मेगु जि मसःनिगु पश्चिमी प्याखं 'मडाम रोज' स्यना विल । नाप नापं छगू-निगू पश्चिमी प्याखंयागु फिलिम व मित्रराष्ट्रया पर्वी क्यने थें इटली व जर्मनीया ध्वंस लीलाया डकुमेन्ट्री फिलिम नं क्यन ।

अथे ला जि इयरहोस्टेस जुया च्वनाबले हे इटली व जर्मनी नं वने नं ।

अन मैजनीया नैतिकता, गेरीवाल्डीया वीर्य बल व कैबुरया कुशल नेतृत्वं नव निर्मान जुया वंगु, वायरन, गेली, कीट्स आदि महान् कविपिसं आपाः वास याना वंगु, महान् दार्शनिक सिसरो व महान् कवि दान्तेया जन्मभूमि जुया चंगु इटलीया महानगर-रोमया जो मदुगु स्थापत्य व मूर्तिकला नं यक स्वया वयागु दु । अथे हे अनया सेन्टपीटर स्कायर व काटेड्रल स्कायरया नापं त्रेभी फौन्टेनया फिलिमिलि नं जिगु मिखाय् प्याखं हूनि । छको ला ह्याःह्याः धाय्क पाइलट पासापिसं अनया छगू नाइटक्लबय् नं ध्वना यंगु दु । तर जि बांलाक स्वया मवया । आः खन-पश्चिमी वाजंयः तालय् अय्ला या सूरय् नुगःपाय् कापःवाला छवाला व मेगु च्यालंगूति वालागु कय्ता छपु चिनाः स्वय् हे येचाः पहलं ल्हाः भाय् मोभाय् यानाः २।३ जो मिसात

प्याखं हूगु । ख जा एवीय भावनृत्यया मुद्राया अनेक अर्थ दु धाड, व अर्थ थुडकेत आपा हे दुग्येक अध्ययन ता: धाड तर भव प्याखंय अर्थे भवीके उलि थाकु मजू न्हाथे याना: नं दर्शकतयत् उत्तेजित याना: अपि नाप वया: प्याखं हुड माप्ति वयक्केगु हे थमि ता: उर्कसनं मेगु छजो मिसा मिजं प्याखं हूवल्य ला दर्शकत च्चनं च्चने मफुन थं निंक तिक न्हुया: सच्चय थाहाँ बना: व सिमात न्नाप घग्घग् घुना: प्याखं हुल । जित: मडामं भवीका च्चन स्व. उक्थं हे मिजंतयत् माला काय् सय्के फय्के मा: ।

हानं जर्मनीया फिलिम क्यन - थाय् थासय् गुलि गुलि वांवां- ला:गु, तत:जा:गु गिरिजाघर. तत:धंगु कारखाना व म्यद हे न्हाडपुसे च्वंगु न्कायर व पार्क नं आपा चा हूँ जुया च्वंगु बर्लिनय् जक हे ओल्डकैसल, कैथेड्रल, कैसरविलियम मेमोरियल गिरजा, संग्रहालय, आपेरा हाउस इत्यादि स्थना: दुना च्वंगु ! अनाथ मच्चात भव्य हे कन्नाचायापुसे च्वंक चा:चा: हिला च्वंगु मुनानं हूँ वलं हूँ नकइला धयागु आशं । देशया मिजंत आपा: हे युद्धय् सीगुलि ल्यासेत जक मखु बाक्का बाक्का वंप्पि मिस्त नं थ:थिनि जर्मनजाति-आर्यजाति धयागु घमंड फुक वांङ्क्या: अमेरिकाया नेग्रो सिपाहीतसें सात्तु साय्का: जुया च्वंगु ।

हानं मेगु छगू हम्बर्ग सहरया चित्र नं क्यन गुगुली न्हापां हम्बर्गया सिथय् सिथय् ला:गु आर्ट ग्यालरी व १९-१५ शताब्दि पाखे दय्का त:गु वांवांला:गु चित्र दुगु गिरिजाघर नं दइ हे दुना: स्थना च्वंगु दु । गुगु ईसाई धर्म प्रचारया निरिति लखलख मखु कोठान कोटि दां फुका वया च्वंगु पश्चिमीय सभ्यतायात त्वा:गु धाय् मज्यू ।

अनंलि छगू नाइटक्लबया फिलिम क्यन न्हापां क्लबया पिने त्वा:या दृश्य क्यंगुली देश देशया सिमा-मिजंत एक खनेडु । गुरोपोय ल्यासेतय् नार्प चीनी, मिश्री व निग्रो ल्यासेत नं नादकतसें सात्तु साय्का: अमित त्वात्तु ध्वाना: सना च्वंगु ला भात्त मिक हुन्वा

दुनेबा मंच कन न्हानं हुं प्याखं व प्याखंया नाप न पं अय्लाः
 तुबा नं जुल । योरोपिनि योरोप अय्लाः त्वन । आपाः ति काहाँ
 वंलिसे सः ततःमः जुजुं वरुणं नं प्याखनय् थ्यात । अले धात्थेयागु
 प्याखं सुरु जुल । प्याखं छ ग्वः 'नांगा नाच' । निह्म मिसात व निह्म
 नाविकत मञ्चय् बल । प्याहामिनं धमा धम कोपाः कोपाः अय्लाः त्वन,
 प्याखं हुल । थ्यंकाया वंलिसे थःथःगु तसः बःवः त्व तु त्वःतुं प्याहं
 पोचीनांगा हुल तः मिसातय् ल्हातय् म्हाल छकू छकू चिना तःगु दु ।
 घेवे च्चीक लाःलाःथे सनाः प्याखं हुहुं लिपा जूबलय् ला ल्वाना हल—
 मिसात निह्म छपाः मिजंत निह्म छपा । मिसातसें दाल. वान्यात,
 लाकामं च्वात, मिजंतसें नं ला लाःथाय् ज्वनाः बरवात । लिपा जूबलय्
 मिजंत तस्मकं थ्वं काःगुलिं भाःपे मफुत । मिसात अथे हे बल्लाःनि,
 अले हि हे भः भः व पिं मिजंतय् मिसातसें लःलः यानाः दुने पाखे
 वांछ्या विल ।

जि मनं मनं खँ ल्हात— 'गज्याःग प्याखं, न्हापा धाःसा स्वय् हे
 यो पहलं मिखा वयक्ल, येचाः पहलं जँ संकल, घयघय् पुत, लिपा
 जूबलय् अथेभनं सान्नि राय फक यानाः जुक वांछत । अमिगु नुगः
 ल्वहँयागु लाकी ! अथवा थुकी नं छुं रहस्य दु !' जि आताहाँ च्वना
 च्वना त्विनि. म्हाम रोजं धाल 'थ्व फुक काम विज्ञानया डगू अङ्ग
 खः थथे दाय्गु कुनि न्याय्गु, कय पुछगु, वान्याय्गु इत्यादि च्योख्यालं
 मिसा मिजंतय् यो-त्यो दुने हिनूहिनू-साहासाहालं निसें कातुया
 वनि ।' जि भसुकाः बल अयसा व मिजंपासां जितः थुलित दुःख
 ज्वीक वाना वरु नं प्रेम अप्पो ज्वीकेत ला अले ? हानं नाप लाःसा वं
 जितः येकइ त्विनिगु ला अले ?

हानं मेगू छगू अमेरीकी क्षेत्रया कैदी क्यांपया फिलिम कयन ।
 उकी साधारण सिनर्हीत जक म्खु ज्वाल-ज्वाल थिक कपालं तेज पिहाँ
 वःपिं अनेक देशया पाडरी, प्रोफेसर, पत्रकार, एकेडमीसेन, सचिव व
 राजदूत इत्यादि गरदमान्व व्यक्तिपिं नं जुना तःगु खने दु । अमिके

चंगु अंगू, घडी, झुमा, फौन्टेन व दां जक लाका काःगु मखु मेगु नं
 छुं ज्वारात. गिनि-गानि मुचुका तःगु द ला धकाः चाकःकाय्, सय्,
 झुतुइ व कलय्-किलय् नं वात्त वालाः खत लाःसा थमिसं नं चंगेजखां
 नं थथे तेज दुपि युद्धनन्दीतय् छयँलय् दुने नं छुं ज्वारात दड धकाः छयँः
 ध्यन धाः थें वन्दीतय्गु छयँः नं ध्यन ला छू छू. छु विश्वास मिमा-
 वन्दीतय्त ला अथे हे नांगा यानाः वात्त वाला. अमिगु विवाहया अंगू
 लाकाः नं पालंपाः वलात्कार याय् फुपि व विजयोन्मत्त सिपाहीतय्गु ।
 गुलि गुलि मिसात ला सि नं सित । उखुनु जिमि तम्सकं सुख मन्त ।
 सुनानं छुं खँ ल्हाय् मफु । वयागु ख्वाः वं, वयागु ख्वाः वं स्वयाः
 अथें दना ।

कन्हय् खुनुं निसें जिमिगु न्हिज्या महिक न्ह्याना वन -- न्हिच्छि
 ल्हाःदी मदु, वःच्वंपि गाहाकितय्त पाहाँ-पिहिँ यायां लिमलाः । जाथु-
 ईती ज्वीव आखालय् वनाः फां-फि बुयाः लाली लिप्सटीक तयाः
 छाय्पल । बांबांलाःगु रंगरंगया सालुसे-सालुसे चंगु प्रकं फिनाः
 भःभः धाय्क हलय् वन । हल छु ? छगु स्टेसन हे मखाः न्हून्हूपि मन्त
 वया च्वनिगु । व नं जिमिगु सम्पन्न पृथीय सामाजिक जीवनय्
 पश्चिमीय सभ्यता व संस्कृति दुध्याकः वः थें धाय् ला जिमि 'शामीसेन'
 व'ज्या भोलय् 'वाइलेन', 'पेनु एकाडिङ्ग' भोछू वः थें धाय् आपाः
 यानाः विदेशी यात्रीत व व हे विजयी सिपाहित । वन, धाःधाःहोसित
 धाःधाःगु नय् त्वनेगु न्ह्यच्याकल, मनय् गुबः खँ दःसां मुसुमुसु न्हिल,
 लापाचात थें उगु टेबलं उगु टेबलय् तिक तिक न्हुया जुल ।

ख जा जिमिथाय् त्वाःयापिं ग्राहकपि नं मखःगु मखु, अथे नं
 अमित जक नका त्वंका च्वने माःसा जिमि होटलं बांलाक तुति हे च्वी
 मखु । छता वता दंदिंगु नइ, वियर त्वनि, वनि, छको निको छख्वला
 निख्वला साकइ त्वनि, भति भाति कचिगु न्या व जा नइ, उलि हे ।
 अमिसं जूसा न्याया ख्येँ, दोहँया महादःग्वारा, फया ला आदि
 थिके थिकेगु नसा व स्कचहीस्क आदि पुलां पुलांगु, मिभिगु, थिके

थिकेगु बिदेगु अय्ला एकनि जिमिसं नं अमिसं कृता धा सा बया-
सिवे थिके थिकेगु लेयेगु हे त्वा त्वा न्हाचीकेगु- थुगु भिंगु, सा गु
जि ! अमिसं नं जिमिसं छको पुलुक त्वराः मुसुक यानाः मानो जिमित
हे नयागु, त्वनागु छे यानाः सा न्हालं तइ सवाः बयाः त्वनि । अले
अमिसं लयनायाः द्यगु टोप धन्यवा एतक कच्छना, कायगु व गबले
गबले ला अमिसं हे प्रजया नःनं हुतं तुनापाय भयंक त्वशाका बी ।
जिपि नं छयं अति लब्धिकाः फिकि क यानाः वयगु । उकि जिमित थः
देशया मृत सिवे अपि वइगु वःताः ।

धुकथं अय्लाया रंग जाया वःलिसे दुने हायका तःगु रिफार्ड
नं तस्मः यानाः च्वाका इइ, दर्शकत नं बाथा बाथा दना इइ । अले
प्याखं मुक जुइ । न्हापा जिमि होटलया बेरात व जिपि प्याखं हुइगु,
लिपा जलिसे पाहाँत नं ध्याऊः वइगु ।

ख नं धन वइपि पाहाँत फुक मिजंत जक सुं हे पाहाँत निह-
त्यपू वःपि सहु, न सुं मिमाथःथिति न्वनाः हे वः । उकि जिमिसं मदान
रोजं स्थना तःथे प्याखं हुहुं प्याखंया तालय् तालय् छता छता यायां
कयनायाला छवाला जक ल्यंक बसः तोता इइगु । अले जिपि छहसित
निह निह थः छे च्वाक पाहाँत सञ्चय थाहाँ दयाः हयभुनाः प्याखं हुहुं
प्याखंया तालय् हे लाल मालाः स्वान्त ल्यूँ कथाय् दुत यंकइगु ।

न्हापा ला जितः अथे सलिगु यः मताः, प्वाःका लागी थज्याःगु
ज्या आय् मा गुलि मिजं याता खनाः तं नं मो । तर लिपा जुया वःलिसे
जि जिलाहा जुया वः व चण्डाल मिजंपःसायात व्वलासाया च्वना थें
नं च्वना वल ।

अने जि जक व धार्मिक अदुष्टानय् हे मदयक सगाःगु अय्लाः
छाय् मस्त्रेगु ? त्वना, अमिसं भिभिंगु थिके थिकेगु अय्लाः त्वंकइ,
थःमं ध्यव पुले मोगु ज्वलय् गाक गाक हे त्वना अथे ला चाइनीज
एम्बासी व रजिस्ट्र एम्बासी अमि राष्ट्रिय दिवसहुनु सांस्कृतिक
कार्यक्रमय् वनेवल्य् नं अकिगु 'माउटाइ' व 'दटका' नं त्वने नं । अथेनं

छको निको अथे अपि नाप अयलाः खनेदल्य् धाखें जि अपि नाप
हंका तःगु थें च्वना वइगु व अपि न्हाथे संसां अमिसं न्हाथे याःसां
न्हाइपु थें नं च्वना वइगु ।

छन्हु जिमि क्कय्या प्याखं जिमिजिमि धाय्क बांलना च्वन ।
जिपि थःपि हे उदेक चा थ जि जि पहाःचहाः व प्याखंनालं वृथ हे दिनि-
दिनि मि खनाः । अले दर्शकत वेत थें गुलि हुने जुया च्वन, गुलि
लापा थायां तिति न्हुया च्वन, गुलि गुलि ल्हाः व्वय् व्वय् त्यास्यां
मञ्चय् थाहाँ वया च्वन क्काचाकाचां लथइभनं जिनित लाकालुकु
यानाः छह्छह्छ ज्वनाः प्याखं हुल । तर व पुचलय् छह्छ सिधः थें च्वंछ
हव्सी नं दु, वया नाप छुं लवं । अले वं त उन पिया च्वने स्फुत, प्याखं
छचाः जक कचाय् वं छह्छ मिजं नाप प्याखं हुला च्वनाह् जितः च्वहीक
लाकाः व्वाकल, अले जि व नाप ग्याग्यां प्याखं हुया ।

पलख लिपा हे जि न्चा मग्नात, व नाप प्याखं हुइ नं छि थ
च्वन । अज्याःबलय् प्वाक्क मत सोगु पाःलाका वं ह्त्त्यंक सालाः
ख्यूँ कथाय् दुत यंकल ।

उखुनुं निसं व न्हिन्हि क्कय् वइह् जुल, न्हिन्हि जि नाप हे
प्याखं हुइगु । जि नं वयागु ल्हाः जय् लाय् व हे कय् मनुह्छ थें सीयाह्
ज्याना तःह्छ थें जुया वनिगु, अले वया ह्यय् गुलि हिने थें हिंत्तु हिंनाः
प्याखं हुइगु । जिगु प्याखं थुलि बांलात, थुलि नां दन कि जि होटलया
गौरव व पासापिनि नुगःम्बीगु कारण जूवल ।

गबलें गबलें व मवइखुनु धाःसा जि नं ह्छाइपु थें च्वना वइगु,
अले जिगु मिखा लुखा पाखे जक वना च्वनिगु व अन लावाक्क सन कि
लुखाय् हे अन्हां थें च्वंक व हे दुहाँ वइन धकाः स्वया च्वनेगु । व वःखुनु
ज्वाव धाःसा जितः मञ्च हे भःभः धाः थें च्वनिगु व थःगु ह्यय् वः
थाहाँ वः थें जुयाः उखुनु जिगु प्याखं नं दुगंछि बांलाइगु । वं ल्वाचाक्क
ल्हनाः सीला म्वाय्ला यानाः ख्यूँ कथाय् दुतयंकइवल्य् मनय् नं वइगु—
आः व मिजपासा थन वःसा ला ध्वयात छ्नाः सिक ला दाय्के जि ।

थुकथं जिमिगु जीवन मचायूक न्हाना च्वन, मैनेजरं नं जिमित साप हे स्वः । ख नं होटलया व्वसा वा लाय् हे जिमिगु रूप व स्वास्थ्य धाःसां ज्यू । उकिं छुं हे मजूतां न्हि छको जिमिगु स्वास्थ्य परीक्षा याकइगु । कपाः भचा त्यात वा सेखं भचा जक चाःसां स्वाल का, मामं याकः म्हाय्यात थं भोक्षोलुलुं विचाः याइगु । उकिं जिपिं छह्म थे छह्म स्वयंज्यू, वांलाः, जि ला अज्ज अप्पो हे वांलाना वया च्वंगु दु, फुक धया थं दशकपिनि मिखा जिके जक लाना च्वनिगु जि वांलाक हे चाः ।

छन्हु जिगु ह्य परीक्षा यायां डाक्टर न्हिल—गय्, छंला हाँ, गोला दत ? वासः नय् मखु ला ?

जि छु धाय्, जि थः हे उदेक चाः । न्हि न्हि घने न्हः दूस तयाः सफा मयासं मध्यं, अयूनं गय् गय् जि जक पासापिनि सुयां मजूकथं जूगु !

जि लिसः मबियागुलि डाक्टरं होकल । 'यौवन धयागु न्ह्यावले दइगु मखु, लोकं थथे हाके धयागु नं यस्सें दइगु मखु । हानं वासः मनल धाःसा छ्कांलं हे जिथि थें ज्वां, अले थथे सकसिनं हाइहाइ याकाः थन च्वनाच्वने दइ मखु' धकाः नं ख्यात । तर छायां छायां मस्यु, जि वासः नयाः न्ह्यावलं ल्यासे जुया च्वने मास्ति मवल, डाक्टरं धाःसां जि वासः मनया ।

लच्छिति लिपा हे जिगु प्वाः सीदत, व हबसी नं मवल । जि नुगः मझिकाः अथें च्वना च्वना । जिगु ख्वाःया रंग पाना वल ला मस्यु, मैनेजरं सःताः धाल—स्व, आः तक लाःनि, अस्पतालया च्वनाः अप्रेसन याकि । यौवन धयागु यस्सें दइ मखु, सि त्तकं फुके मते । मखु छं अप्रेसन याय् य हे मयःसा अन विराजीतय् विचाः संचाः याय् नर्सतय् त्वाहालि याना च्वं । जि धातयं उखुनु हे अस्पतालया वनाः च्वना ।

अस्पतालया मेगु छुं दुःख मदु । नय्-त्वने-च्वने सकतां इलय् व्यलय् दु । ज्या नं छुं थाकु मजू । स्कूलया गृह बिज्ञान कयाः फसएह

याना तयागु व इयरहोस्टेस नं ज्वी धुंहुंति रोगी-सेवा दाय्त जि मग्याः, उकीसनं मिसात जक वइगु प्रसूतिगृह जूचइय् फुक हे जि थें ज्याःपिं जक । तर व्कसिवे जि उदेक बागु ला ध्व कि उले उलि मछि मिजंत-ह्यासुपिं, ह्याउँपिं मिजंत नाप संगत जुल, सन्धन्ध नं जुल, उकी लीयाह थना तःथें च्वंह चिनिया व सिजवा खाःह रुसी नं दु, तर अभिगु सुयागुं छुं खँ लुममंसे न्हाया न्हाया मिजंपासा लुमनाः लुगः मछिनि थें आः व ह्वसी लुमनाः छाय् हीनी चाया वइगु ! छको निको वाठरुमय् मोल्हुहुं प्वाथय् थक् कवय्बलद् दुने वयागु हे खाः खनेदु थें च्वना वइगु । अले छाय् मधातुक बाला च्वनेगु थ्वयात धकाः तं नं पिहाँ वइगु । तर वयात लिदयाः वांइय् मफु. अरुः व हे जक लुमना च्वनिगु. वयागु सकतां खँ सँगु छपुछपु वतहे लुमना च्वनिगु । गुलि कातुगु छाय्गु ह्य व. साक्षात नँयाह हे मखाः ! उकि हे ज्वी जर्मनी नं अमेरीका सेना नापं वःपिं ह्वसी सिपाहीतय्त व एशियाया मेपिं हाकुपिं मिजंतय्त जर्मनी-युवतीतसें येहु धागु । अथे हे अमेरिकाया मीमतसें नं नेग्रोतय्त येहुगुलि ज्वी अमित भुयूतसें अपाय्चो महीगु ।

न्हागु थजु, जि अस्पतालय् याय् मागु ज्या सकतां अलि सचासे याना च्वना । उकि डाक्टर कंपाउँडरत, नर्स पासापिं व रोगीत नं सकलं जि खनाः लय्ताः ।

अन च्वँच्वं जिगु प्वाः भं भं तःगोजुया वलः छको निको प्वाः स्याना नं वइगु जुल । अले ला जि ग्यासेँ ग्यासेँ नं वइगु जुल— लाःसा जि मचा व्वीके मफयाः सि जकं सीगु ला ? हानं गबलं गबलें प्वाथय् दुने कुचुसे कुचुसे च्वंक हिले मास्ति वः थें च्वंक वालाइलि सना हः थें नं च्वना वइगु । अले ला जितः व हे ह्वसी जक लुमनाः वं मायां पित्तु पोकु थं, ख्याः-खी यानाः कस्सिक ज्वनाः कुति-काति न्याः थें छु याः थें छु याः थं च्वना वइगु । थुकथं जि ग्याग्यां, गबलें लय्तातां लांजाया वःलिसे जितः विश्वास थें जुल— जि काय् हे व्वी, व नं व थें

हे हारांसे च्वंह। जि वयात स्वयाः वयधय् पुनाः दुरु त्वंकु त्वंकुं व
(हवसी) यात लुमंका च्वने हानं मनय् वइ- थन हे, जि नापं च्वनाः
व मचा व्वलन धाःसा श्री जुवान हिंसाओया 'जिमि मा' लांगु बाखंया
कायहलित मिसापुल्लिं 'रति शालाया मचा' धकाः शंका याः थें
जिमचायात नं लोकं वां लाः मिखां ववागु ला ! धाथें जि नाप नापं
तय् जी वखु मेथाय् हे लहिके व्वय् । हानं मेगु मनं लिंसः वी- जि नाप
तापात धाय्व जि व पापी मिजंपासायाके गथे यानाः पलेसा काय् फइ ?

धुकथं मनय् अनेक खँ वाय्कु वाय्कुं छन्हि जि भचा ह्य भयांतु
थ च्वनाः अथें च्वना च्वना । जितः डाक्टर माः कथं परीक्षा यानाः मसंसे
च्वनेगु सत्हा विय थकल ।

धयां गन मसंसे च्वने फु, जि ला चुपि सुधा थें प्वाः स्यात, छु
याय् माः थें छु याय् माः थें जुल अथें भोसुना च्वनां जि हे मचाय्क
जि हाला हल खनी । मिखा फुति याना थें मेगु खाता हयाः जितः
ध्वारारारामिक घडाः तुइकाः हे बोर समय् व्वावल ।

अन मिखा व्वया, दक फुकं जि स्यूगु, तागु, खंगु हे जक खः,
धाथं धाय् धासः अन दुने वइगु फय् तक नं जि थथे धकाः ह्यस्यू, तर
जितः फुक न्हू थें छु थें छु थें जुया च्वन । तुइक तुइक आप्रोन फिनाः
छयल्य तुयूगु व्वापं पुया तःपि नर्स पासापि नं ह्यमस्यूपि थें, भुच्चा-भाच्चा,
व्यःचा-दीचात थें च्वना च्वन । अमिसं जि थारा न्हुइक ध्वारारारामिक
द्रलि साला हयाः दिकाकथं स्टेरीलाइजर व इन्स्टुमेन्टस व इकुपमेन्टस
दुगु ट्रे निग. टेबल्य दिकलः नापं इजेक्सन ट्रे व बी. पी. इन्स्टुमेन्ट नं
तल । छखे पाखे ततःगोगु तित्ति दुगु आइ. भी. सेट स्टण्ड थना तःगु
दु । भचा उखे क्वाल फारम, इठर व तःधंगु फोर्सपस् खनाः ह्य हे चिक
मिन । असिन्टेन्ट डाक्टरपिसं सकतां दु महु वस्व व फुक ज्य भः
माःमा कथ व्वल । थव सकतां जि निहन्हि धया थं खना च्वनागु, स्वया
च्वनागु ज्याभः खः, गुगुं गुगुं ला पासापिन्त क्यनाः क्यनाः ख्याः
याय्गु ज्याभः खः । अथे नं ह्यय् ह्यय् जितः थःगु व्यथाया पीडा छखें

व डाक्टरत स्वयं हे नायत थें धाय ला बा शिपः चुपि ज्वना च्वंपि जमदूतत थें च्वना च्वन । अज्याथाय छयँलय हेइलःफट लुनः डाक्टर वःबलय ला जितः साक्षात जमराजा हे नः थें जुयाः भा पे हे स्फुत ला धया थें जुल । इन्जेक्सन, सेलेन, कालोफास दिल् लु लु यान जि लु मचाः ।

जि मचा बुल, काय मचा । मचा ग्वाराग्वारा चिनाः व 'हस्सी' थें हे हाकुसे च्वं, हतुसि नं अथे हे तःबाल । ल्हाःतुति नं स्वयं हे छासे छासे च्वं । दुरु चंकावल्य वं ल्हातं दुरुपय ज्वनाः दुरु पिपीचा बांन्याना व्यूगु छु धाय, जि ला व मचा लो हे मन व हे हाराखो हस्सी छु छु याः थें च्वन ।

अले जि थः मचायात व मिजंपासायाके पलेसा कायगु अनेक जुक्ति स्यना च्वना । 'व थय च्वं, वयागु खँ ल्हाइ पहः थथे' धकाः छता छता दतले वयागु हुलिया वियाः वयात हस्सीके वीगु कुतः याना च्वना । वं नं छयँः ल्हुकु ल्हुकु संकाः खँ थूगु पहलं न्हिला च्वन । अले वयात गुकथं जक यानां ज्यू, न्हागु यानाः नं बाह्य सिक्क सास्ति याय माः धकाः स्यना च्वना । छाय् छाय् मस्यु वयात स्यना हे छु धकाः छता जि मधया ।

जि भाःपे फय्काः थय्क मिखा कना स्वयां थः थितिपिसं माया याइ थें लुमुसे च्वंक हिटर च्याका तःगु कथाय पालपालथिक पालिस तया तःगु सिप्या सिलिङ्ग हतं मिखा कने थें प्वाल् च्वंक विजुलीया चीम खने दया च्वंगु व जितः ला मांया मुले च्वने थें नाइसे याइसे च्वंगु खाताय धकाः गोतुइका तःगु जुया च्वन । जि छयँः मचा यकधिकाः मिखा ककना स्वयां लिक्कसं च्वंगु मेचय् च्वना च्वंहा नर्स पासा बाथाक्क दनाः 'छन्त गय् च्वं ?' धकाः नाइसे च्वंगु सलं जितः पित् पीकल । वयात 'याइसे च्वं' धकाः लिसः बियाः तीजक ल्हाः इहनाः पचि पचि यानां जिगु लिक्क मचा मडु, चाकःलि मिखा डीका स्वयां अंगलय् खायातःगु निपाः स्वपाः तस्वीरय् जक मिखा हात अले जि जिगु हय

पितृ पीका च्वंगु पासाया ल्हाः कस्सिक ज्जनाः न्यना— जि मचा गो ?
 पासां ई ध्वनिनाः धाय् थे मधाय् थे यानाः धाल— अँ,
 छं सीह मचा ध्वीकल उकिं वाके छय् धुं कल ।

जिं छु धाय् , भसुकाः छको तयाः मिखा थकना स्वयां भोलाक
 व हे तस्वीर खन— मांया मुल्य् क्राइष्ट, क्राइष्टया हिं ह्यावसे च्वंगु 'रेड-
 क्रस', सहस्रभुज करुणामय व शान्त मूर्ति भगवान् बुद्ध । जिं सह याय्
 मफुत, ल्हाः निप्पां कस्सिक ल्वाकाः मिखा तिसिना छया । धाथे जिं
 सीह मचा ध्वीकल लाः वा सुनां सुनां मस्यु हितिमंग, व्यांचा बुइकल
 धाः थे जिं नं छुं लाग्वारा-लिग्वारा जकं ध्वीकल जिं धाय् मफु । लाःसा
 गुगुं शिशु कल्याणकेन्द्रय् तय् यंकल, व नं जिं धाय् मफु ।

उकिं जिं व याय् थ्व याय् मदयाः हानं छको व (हव्सी) नाप
 लाइ ला धयागु आशं विश्व भ्रमण याय्गु कोछिना ।”

050522
 Accession No. 050522
 Bharatshiksha Library
 Varanasi, India-221005

— १०८६ त्वेपुन्ही

INPUTED
 SLIM